

Aikuisten maahanmuuttajien oman äänen vahvistaminen media- kasvatuksen ja kansalaisjournalismin keinoin

Hanna Siikamäki

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Medianomi (YAMK)

Uudistuva journalismi

Opinnäytetyö

2023

Tekijä
Hanna Siikamäki
Tutkinto
Medianomi (YAMK)
Raportin/Opinnäytetyön nimi
Aikuisten maahanmuuttajien oman äänen vahvistaminen mediakasvatuksen ja kansalaisjournalismin keinoin
Sivu- ja liitesivumäärä
72 + 10
<p>Maahanmuuttajien määrä Suomessa lisääntyy jatkuvasti. Aikuisille maahanmuuttajille tarjotaan vapaassa sivistystyössä lähinnä suomen kielen opintoja. Heidän itsensä, että demokratian kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että he pystyisivät kuluttamaan suomenkielisiä uutisia tasavertaisesti, löytäisivät mieleistään materiaalia, pystyisivät arvioimaan uutisten luotettavuutta kriittisesti sekä osallistuisivat itse uutisten kirjoittamiseen ainakin kansalaisjournalismin keinoin. Kursseja, joilla näitä taitoja opetettaisiin, on kuitenkin koko Suomessa tarjolla hyvin niukasti.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä pyrittiin selvittämään aikuisten maahanmuuttajaopiskelijoiden käsityksiä siitä, millaisena he kokevat roolinsa suomalaisessa valtjournalismissa, kiinnostavatko tarjolla olevat suomenkieliset uutisaiheet heitä ja millaista opetusta he kaipaisivat Helsingin työväenopistossa uutisten lukemisesta ja kirjoittamisesta. Varsinaisena konstruktiona toteutettiin syksyn 2023 aikana aikuisille maahanmuuttajille suunnatun Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla -niminen kurssi Helsingin työväenopistossa. Kurssilla osallistujia opetettiin tunnistamaan uutisen muista tekstilajeista, määrittämään uutisen osat, uutisen kirjoittajan roolin ja näkökulman, käytetyt lähteet sekä toimittajien motiivit. Medialukutaidon osalta arvioitiin uutislähteiden luotettavuutta ja uutisen sisältämän tiedon todenmukaisuutta. Kurssi koostui luento-osuuksista, runsaista käytännönläheisistä tehtävistä sekä pääharjoituksesta, jossa opiskelijoiden oli tarkoitus kirjoittaa uutinen itse valitsemastaan aiheesta haastattelun pohjalta, että julkaista se internetsivustolla. Opinnäytetyössä ei noudatettu yhtä tiettyä teoreettista viitekehystä, vaan aihetta tarkasteltiin maahanmuuttajuuden, journalismin ja pedagogiikan näkökulmista. Työssä käytettiin konstruktivistista lähestymistapaa. Aineistonhankintamenetelminä käytettiin henkilökohtaista haastattelua, kursseille osallistujien havainnointia sekä kahta verkkokyselyä, joista toinen oli sosiaalisessa mediassa jaettu avoin maahanmuuttajille suunnattu kysely ja toinen Helsingin työväenopiston ylemmän tason S2-opiskelijoille tarkoitettu. Kysely sisälsi sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia kysymyksiä. Havainnointi, haastattelut sekä verkkokyselyt toteutettiin syksyn 2023 aikana.</p> <p>Tulosten mukaan maahanmuuttajat ovat tyytyväisiä tarjottuun uutismateriaalin aiheistoon, mutta kielen tulisi olla helppolukuisempaa ja selkosuomista materiaalia tulisi olla tarjolla useammista aihepiireistä. Median representaatiota heistä sen sijaan ei koettu ylipäättään merkitykselliseksi. Selvää vastausta siihen, millaista toimivan opetuksen tulisi olla, ei tutkimuksessa saatu. Uutinen yksistään koettiin liian teoreettiseksi aihepiiriksi. Kirjoittaminen yleisesti sekä uutisten lukeminen sen sijaan vastasivat opiskelijoiden kiinnostusta. Suurin osa koki lisäksi opiskelun yhdessä suomalaistaustaisten kanssa mielekkäänä. Tutkimustulosten perusteella opetusta kehitetään eteenpäin tuleville opetuskausille.</p>
Asiasanat
uutiset, maahanmuuttajat, mediakasvatus, journalismi, kansalaisjournalismi

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Maahanmuuttajuus	6
2.1	Maahanmuuttaja	6
2.2	Identiteetti	7
2.3	Demokratia.....	8
2.3	Rasismien eri muodot.....	9
2.4	Julkisuus	10
3	Journalismi	12
3.1	Journalismin viralliset tehtävät ja välillinen vaikutus.....	12
3.2	Maahanmuuttajadiskurssi mediassa.....	14
3.3	Kansalaisjournalismi ja vaihtoehtoinen journalismi	19
3.4	Uutinen.....	20
3.5	Mediakasvatus ja monilukutaito.....	21
3.6	Medialukutaito Helsingin työväenopistossa ja muualla	23
4	Pedagogiikka.....	25
4.1	Monilukutaidon pedagogiikka	25
4.2	Maahanmuuttajapedagogiikka.....	28
4.3	Aikuispedagogiikka.....	29
5	Tutkimus- ja kehittämisprosessi.....	30
5.1	Työn tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	30
5.2	Konstruktivinen lähestymistapa	30
5.3	Kehittämisprosessi	33
5.4	Aineiston hankintamenetelmät	33
5.4.1	Kyselytutkimus Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille	35
5.4.2	Avoin kyselytutkimus.....	36
5.4.3	Havainnointi ja haastattelu	36
5.5	Aineiston analyysimenetelmät	38
5.5.1	S2-opiskelijoille suunnatun kyselyn sekä avoimen kyselyn analyysi.....	39
5.5.2	Haastattelujen analyysi	39
5.5.3	Havainnoinnin analyysi	41
6	Konstruktiona journalistinen kurssi	42
6.1	Kurssin suunnittelu	42
6.5	Kurssilla noudatettava oppimiskäsitys	43
6.2	Oppimistavoitteet	46

6.3	Kurssin toteutus	46
6.6	Tulokset	50
6.6.1	Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoiden verkkokyselyn tulokset	50
6.6.2	Avoimen kyselyn tulokset.....	51
6.6.3	Haastattelujen tulokset.....	52
6.6.4	Havainnoinnin tulokset.....	54
6.7	Kehittämistehtävän arviointi ja palaute	55
7	Johtopäätökset.....	57
7.1	Maahanmuuttajien rooli suomalaisessa mediajulkisuudessa	59
7.2	Kiinnostavat aiheet ja näkökulmat uutisissa	60
7.3	Kiinnostava ja kansalaisjournalistista kehitystä tukeva opetus.....	60
7.4	Tulevaisuuden journalistiset kurssit	64
	Lähteet.....	66
	Liitteet.....	73
	Liite 1. Internetkysely Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille	73
	Liite 2. Avoin verkkokysely	76
	Liite 3. Teemahaastattelun haastatteluteemat ja tukikysymykset.....	77
	Liite 4. Esimerkki oppitunnin luento-osuudesta	79
	Liite 5. Kurssikuvaus Ilmonet-palvelussa	83

1 Johdanto

Tavoitteeni on selvittää, millaisena Suomessa asuvat aikuiset maahanmuuttajat kokevat roolinsa suomalaisessa mediajulkisuudessa ja millaista opetusta he kaipaavat journalismista Helsingin työväenopistossa. Varsinainen kehitystyö liittyy maahanmuuttajille järjestettävän kurssin suunnitteluun ja järjestämiseen syksyn 2023 aikana. Luon opetusmateriaalin, jonka avulla opetan jo pidempään suomen kieltä opiskelleille maahanmuuttajille uutisten ideointia, näkökulman pohdintaa, aiheen rajaamista, kohderyhmän määrittelyä, haastattelun tekoa, materiaalin etsimistä, lähdekritiikkiä ja julkaisua verkkosivuilla. Rajasin tutkimukseni ulkopuolelle sosiaalisen median sekä alle 18-vuotiaat maahanmuuttajat, sillä ainakin jonkin tasoista mediakasvatusta saavat kaikki perusopetukseen osallistuvat. Lisäksi Helsingin työväenopistossa kursseille osallistumisen ikäraja on 18 vuotta. Rajauksen ulkopuolelle jäävät myös muut juttutyypit.

Helsinkiiläisistä Helsingin kaupungin (2021) mukaan 16,9 % oli vuoden 2020 lopussa maahanmuuttajataustaisia ja osuuden uskotaan yhä kasvavan tulevaisuudessa. Oman käsitykseni mukaan uutisointi maahanmuuttajista on valtamediassa kuitenkin melko vähäistä, näkökulma suppea ja usein negatiivisesti latautunut. Uskoisin lisäksi, että suurimmissa uutismedioissa toimittajakunta on melko homogeenista, valkoista, keskiluokkaista ja korkeasti koulutettua, joka suuntaa uutisaihe valintaa sulkien mahdollisesti maahanmuuttajia kiinnostavia aiheita julkisuuden ulkopuolelle. Kehittämistyö vahvistaa siis toisaalta yksittäisten, kurssille osallistuvien maahanmuuttajien toimijuutta, mutta myös monipuolistaa julkaistuja uutisaiheita ja näkökulmia sekä tuo esille, millaisia uutisia maahanmuuttajat kokevat nykyisestä julkisuudesta puuttuvan. Helsingin työväenopistossa on pelkästään maahanmuuttajille suunnattuja kursseja tarjolla lukukausittain noin 150. Suurin osa näistä on suomen kielen kursseja, mutta valittavissa on myös leivonta-, maalaus-, kudonta- ja elokuvanteko kursseja. Millään näillä kurssilla ei kuitenkaan pohdita maahanmuuttajan roolia suomalaisessa yhteiskunnassa tai pyritä vahvistamaan maahanmuuttajien omaa ääntä mediassa. Työväenopistolta on tullut toive toteuttaa enemmänkin suunnitellun kaltaisia kursseja, joten se tuottaa myös tietoa vastaavien tai vastaavan kaltaisten kurssien suunnittelun tueksi. (Helsingin työväenopisto 2023). Kyseessä on siis uudistamisperustaisesta ennakoivasta kehittämisestä (Ojasalo, Moilanen & Rita-lahti 2005, 26).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019) mukaan suomalaisten Pisa-tulokset ovat tippuneet ja luku- ja kirjoitustaidot heikenneet viime vuosina. Erityisiä haasteita on maahanmuuttaja pojilla tai maahanmuuttajataustaisilla pojilla (Myllyoja 2023). On tärkeää, että heidän varttuessaan lukeminen ei jää kiinni ainakaan kiinnostavan uutismateriaalin tarjonnasta. Lisäksi maailman asioita aktiivisesti seuraavat vanhemmat voivat innoittaa myös maahanmuuttajataustaisia lapsiaan lukemaan,

ilmaisemaan itseään ja tunnistamaan roolinsa suomalaisessa yhteiskunnassa. Myös demokratian kannalta on ajankohtaista, että yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuvat kaikki taustoistaan huolimatta. Maahanmuuttajia voisi tukea uutismateriaaliin tutustumisessa myös erilaiset video- ja audiomateriaalit. Tässä opinnäytetyössä sekä kurssilla keskityn kuitenkin kirjoitettuun materiaaliin, sillä haluan omalta osaltani tukea erityisesti luku- ja kirjoitustaidon monipuolista kehittymistä.

Opinnäytetyöni tutkimus- ja kehittämistehtävän kysymykset ovat seuraavat:

- 1) Millaisena työväenopiston aikuiset maahanmuuttajat kokevat roolinsa suomalaisessa mediajulkisuudessa syksyllä 2023?
- 2) Mistä aiheista ja näkökulmista työväenopiston maahanmuuttajat ovat kiinnostuneet lukemaan ja kirjoittamaan uutisia?
- 3) Millainen opetus kiinnostaa ja tukee maahanmuuttajien kansalaisjournalistista osaamista ja itseilmaisua?

Opinnäytetyö toteutetaan Helsingin suomenkieliselle työväenopistolle. Kurssi kuuluu osaksi media-ainealan kurssitarjontaa, joten ohjausryhmään kuuluu median tiimivastaava ja kurssin vastuuhenkilö Marja Vihervaara. Yhteistyötä tehdään myös Kaskon (Helsingin kaupungin Kasvatus ja koulutustoimialan) kanssa, jolla tutkimussuunnitelman opiskelijoiden haastattelemine ja havainnointi hyväksytään. Helsingin työväenopiston S2-opettajat osallistuvat kurssin markkinointiin.

Opinnäytetyön kannalta oleellisia teemoja ja käsitteitä ovat maahanmuuttaja, julkisuus, mediakasvatus, uutinen, journalismi ja kansalaisjournalismi. Opinnäytetyössä on tärkeää tuoda esiin seikkoja, jotka vaikuttavat maahanmuuttajien osallistumiseen julkiseen keskusteluun, joten esittelen siihen vaikuttavia taustoja kirjallisuuden avulla.

Tässä opinnäytetyössä esitellään seuraavaksi avainkäsitteet, joita ovat maahanmuuttajuuteen liittyvät identiteetti, demokratia, rasismien eri muodot sekä julkisuus, journalismiin liittyvät maahanmuuttajadiskurssi mediassa, kansalaisjournalismi ja vaihtoehtoinen journalismi, uutinen, mediakasvatus ja monilukutaito sekä medialukutaito Helsingin työväenopistossa ja muulla sekä pedagogiikkaan liittyvät monilukutaidon pedagogiikka, maahanmuuttajapedagogiikka ja aikuispedagogiikka. Tämän jälkeen esittelen tutkimus- ja kehittämisprosessia, johon kuuluvat työn tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset, konstruktivinen lähestymistapa, kehittämisprosessi, aineiston hankintamenetelmät, joita olivat kyselytutkimus Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille, avoin kyselytutkimus sekä havainnointi ja haastattelu. Tämän jälkeen siirrymme aineiston analyysimenetelmiin, joita olivat kyselyn analyysi, haastattelun analyysi sekä havainnoinnin analyysi. Näiden jälkeen esittelen itse konstruktion, eli journalistisen kurssin sisältäen kurssin suunnittelun, sille osallistuvat

opiskelijat, kurssin oppimistavoitteet ja toteutuksen sekä kurssilla noudatettavan oppimiskäsityksen. Viidennessä luvussa esitän tulokset kummastakin verkkokyselystä, haastattelusta sekä havainnoinnista. Toiseksi viimeisessä luvussa esitän kehittämistehtävän arvioinnin ja päätän opinnäytetyön johtopäätöksiin.

2 Maahanmuuttajuus

Suomen laissa ei yksiselitteisesti määritellä sitä, kuka on maahanmuuttaja. Sen sijaan ulkomaalaislaissa ulkomaalaiseksi määritellään henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. (Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301).

2.1 Maahanmuuttaja

Rapon (2011) mukaan määrittävänä tekijänä käytetään usein syntymävaltiota, kansalaisuutta tai äidinkieltä. Suomen kansalaisuutta voi hakea Maahanmuuttoviraston (2023) mukaan 18-vuotta täyttänyt henkilö, joka täyttää kansalaistamisen ehdot. Kun henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden, tilastoidaan hänet suomalaiseksi (Rapo 2011). Myös ulkomailla syntyy suomalaisille vammille suomea puhuvia lapsia. Tämän takia määriteltäessä maahanmuuttajaa tulisikin Rapon (2011) mukaan käyttää sekä syntymävaltiota että äidinkieltä.

Pakolaiset joutuvat jättämään kotimaansa aseellisten konfliktien tai vainon takia. Maahanmuuttajat sen sijaan muuttavat Suomeen muista syistä, parantaakseen elinolojaan. Syyt voivat vaihdella koulutuksen tai paremman ansion hankkimisesta läheistensä lähellä asumiseen. Maahanmuuttajat eivät välttämättä ole välittömässä vaarassa, vaikka he palaisivatkin lähtömaahansa toisin kuin pakolaiset. Monet ovat kuitenkin muuttaneet Suomeen köyhyyden, ruokapulien, luonnonuhkien tai ympäristöongelmien takia. Pakolaisilla ja maahanmuuttajilla on erilainen laillinen asema. Pakolaisella on kansainvälisen lainsäädännön mukaan oikeus hakea turvaa toisesta maasta eikä heitä voi palauttaa lähtömaahansa, jos heitä siellä uhkaa välitön vaara. Maahanmuuttajia sen sijaan käsitellään jokaisen maan oman lainsäädännön ja käytäntöjen mukaisesti. (UNHCR 2019.)

Tilastokeskuksen (2021) mukaan suurimmat kansalaisuusryhmät Suomessa ovat virolaiset, venäläiset, irakilaiset, kiinalaiset, intialaiset, thaimaalaiset, ruotsalaiset ja afganistanilaiset. Euroopan ulkopuolisista maista Suomeen on muuttanut ihmisiä muun muassa Vietnamista, Syyriasta, Somaliasta, Filippiineiltä, Iranista, Yhdysvalloista, Nepalista, Nigeriasta, Pakistanista ja Bangladeshista.

Maahanmuuttajan kokeman identiteetin muodostumiseen vaikuttaa varmasti paljon se, miksi hän on Suomeen muuttanut ja millaiseksi hänen asemansa maassamme on muodostunut. On eri asia olla kansainvälisen yrityksen maahan varata vasten kutsuttu erityisasiantuntija kuin pakolainen, turvapaikan hakija tai vaikka parisuhteen perässä maahan muuttanut.

2.2 Identiteetti

Identiteetti on sosiaalisesti ja kulttuurisesti muotoutunut ajatus siitä, mihin ihmisen on mahdollista ja toisaalta sopivaa elämässään pyrkiä. Identiteetin kautta arvioimme itseämme ja mahdollisuuksiimme sekä meihin kohdistuvia odotuksia. Identiteetti rakentuu siis sekä yksilön omista, että sosiaalisen ympäristön tuottamista mielikuvista. (Mäkelä, Kalalahti & Peura 2019, 5.)

Identiteetti ei ole pysyvä tai synnynnäinen ominaisuus, vaan rakentuu kaiken aikaa. (Mäkelä ym. 2019, 6). Phinney tuo esiin, että maahanmuuttajataustaisella henkilöllä voi olla integroitunut identiteettiprofiili, jonka mukaan hän kokee vahvasti kuuluvansa nykyiseen asuinmaahansa ja hallitsee kyseisen maan kielen. Etninen identiteettiprofiili puolestaan korostaa perheen lähtömaan tai etnisen väestöryhmänsä tapoja. Identiteettiprofiili saattaa myös muodostua hajanaiseksi, jolloin henkilö ei samaistu lähtömaansa eikä nykyisen asuinmaansa kulttuuriin. (Mäkelä ym. 2019, 7–8.)

Identiteetti määrittää sen, mitä samaa ja mitä eroa meissä on muihin nähden. (Laihiala-Kankainen, Pietikäinen, Dufva 2002, 9). Käsitteet ”meistä” ja ”muista” ovat aina riippuvaisia ajasta, paikasta ja tilanteesta sekä ovat yhteydessä kieleen ja kulttuuriin. Yleiset puhetavat vaikuttavat siihen, miten käsitämme ”toisen” ja oman identiteettimme. Käytetty kieli onkin kiinnittynyt käyttökontekstiin, valtasuhteisiin, normeihin ja arvoihin. Moniäänisessä identiteetissä puhutaankin usealla tavalla ja kielellä. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 10.)

Sosiologi Stuart Hallin mukaan identiteetti on lisäksi yhtä lailla joksikin tulemistä, kuin jonakin olemista. Jos identiteettiä määritellään jaottelujen kautta, tehdään näkyväksi se, mikä koetaan erottavana tekijänä omien ja muiden sosiaalisen järjestyksen käsityksistä. (Laihiala-Kankainen ym. 2002, 14.) Maahanmuuttaja voidaan Kerkkäisen mukaan näin ymmärtää kulttuurin ohjaamaksi objektiksi tilanteessa, jossa henkilön lähtömaa ja suomalainen kulttuuri eivät kohta. (Välimaa (2021, 9).

Turvapaikanhakijoihin liitetään usein ennakkoluuloja sekä uhkakuvia: valtion taloudellinen taakka, mutta toisaalta työpaikkojen vieminen suomalaistaustaisilta, turvallisuudentunteen menetys sekä rikollisuuden kasvu. (Välimaa 2021, 9). Mäkinen toteaa, että turvapaikan hakijoilla ei valtaväestön mukaan ole samalla tavalla oikeutta hyvinvointivaltion tukiin ja palveluihin, eikä heillä näin ollen ole lähtökohtaisesti samanlaisia oikeuksia ja ihmisarvoa kuin suomalaistaustaisilla. (Välimaa 2021, 10).

Virkin mukaan turvapaikan hakijat edustavat usein kuvauksissa pahaa ja kantaväestö hyvää. Länsimainen kulttuuri on moraalisesti parempaa, joka oikeuttaa rodullistettujen ja ala-arvoisempien ihmisten moraalisen poissulkemisen suomalaisesta kansakunnasta. (Välimaa 2021, 21.)

Eurooppalaiset ovat kansoittaneet vuosisatoja aluetta, jolla asuu monia kansoja. Toisaalta eurooppalaiset ovat historiallisesti tottuneet ennemminkin viemään eurooppalaista sivistystä muualle, sen sijaan, että olisimme olleet kiinnostuneita omaksumaan muiden tapoja. Globalisaatio on kuitenkin mahdollistanut kulttuurierojen hyväksymisen, vaikka paikalliset tavat ja kulttuuri määrittää yhteiskuntaa säilyttäen kansallisen autonomian. (Calhoun 2002, 1–2, 4.) Filosofi Immanuel Kantin mukaan ihmisten tulisi nähdä itsensä oman kansalaisuuden sijaan ensisijaisesti maailmankansalaisina ja oltava valmiita määrittämään uudelleen omaa identiteettiään, intressejään ja solidaarisuuttaan, jotta uusien sosiaalisten suhteiden rakentaminen olisi mahdollista. (Calhoun 2002, 3–4.)

Eurooppalainen identiteetti on nähtävillä kaikkialla maailmassa. Yritysten markkinointi ja viestintä rakentuu pitkälti eurooppalaisista lähtökohdista ja niissä näkyy keskiwertoinen eurooppalainen eurooppalaisin elintavoin. Uutis- ja viihdepalvelut välittävät kuvaa yhtenäisestä Euroopasta ja yhtenäiskulttuurista korostamatta kansallisia eroja. Mediaa ei kuitenkaan ole rakennettu ja suunniteltu tehokkaasti koko Euroopan mittakaavassa eikä Euroopasta muodostuva kuva näin ollen ole kaikille sama. (Calhoun 2002, 3.)

2.3 Demokratia

Psykologi John Deweyn mukaan demokratiassa kansalaisilla tulee olla mahdollisuus, kyky sekä halu osallistua yhteiskunnan toimintaan. Mitä useampi osallistuu; saa ja hankkii tietoa, käsittelee sitä kriittisesti arvioiden ja tuo esiin omia ajatuksiaan, sitä demokraattisempaa yhteiskuntaa voidaan pitää. (Palsa, Pekkala & Salomaa 2019, 49.)

Filosofi Jürgen Habermasin mukaan nykydemokratia rakentuu kansalaisten yksityisautonomiasta, demokraattisesta kansalaisuudesta sekä riippumattomasta julkisuudesta. Kaikilla on siis yhtäläinen oikeus osallistua julkiseen keskusteluun. (Habermas 2009, 31–32.) Aikaisemmin julkisuutta hallitsivat rikkaat, koulutetut ja kantaväestöön kuuluvat miehet. (Calhoun 2002, 167). Tällä hetkellä toimittajista enemmistö on naisia, mutta johtotehtävissä työskentelee enemmän miehiä. (Kurki, 2015). Filosofi Nancy Frasierin (2017) mukaan nykypäivänä ihmisille on erityisen tärkeää, ettei todellisuutemme olisi vain valkoisten miesten määrittelemää. Emme myöskään voi puhua vain yhdestä julkisuudesta, vaan niitä vaikuttaa samanaikaisesti useita (Taylor 2002, 91.)

Demokratian kannalta on tärkeää huomioida, että sosioekonomisten ryhmien välillä on merkittäviä eroja julkiseen keskusteluun osallistumisen aktiivisuudessa: korkeakoulutetut ja hyvin toimeentulevat suomalaistaustaiset ovat itse aktiivisempia median käyttäjiä, mutta he myös toimivat maahanmuuttajia useammin haastateltavina tai itse uutisen kirjoittajina kuin vähemmän ansaitsevat maahanmuuttajat. (Saarinen 2012, luku 9.)

Demokratiassa alueen käsitteen ytimessä ovat mielipide erimielisyydet eri tahojen välillä. Jos julkisuus ei pysty sisällyttämään keskusteluun sellaisia ihmisiä, joilla on erilainen henkilö- tai ryhmäidentiteetti, se ei voi toimia demokratian perustana. Mielipide-erot haastavat kansallismielisten mukautumiskyvykkyyttä, vaikka ´kansaa´ ei voikaan kuvata täydellisesti, tyhjentävästi, saati pysyvästi. (Calhoun 2002, 165.) Vaikka Suomessa on asunut eri kansallisuuksia satoja vuosia he ovat usein tulleet naapurimaista melko samanlaisine tapoineen. Nykyisessä monikulttuurisessa Suomessa, johon maahanmuuttajia on muuttanut Afganistanista tai Somaliasta, joudumme tarkastelemaan suomalaisuutta uudelleen ja pohtimaan, ovatko kaikki yhtä suomalaisia ja saavatko kaikki äänensä yhtä lailla julkisesti kuuluviin.

Yhä medioituneemmassa yhteiskunnassa demokratian toteutuminen liittyy usein eri medioiden lukutaitoon. Medialukutaidon kehittäminen vahvistaa siis yhdenvertaisuutta, osallisuutta, tasa-arvoa, ymmärrystä maailmasta sekä kulttuureista sekä moninaisesta ihmiselämästä. (Palsa ym. 2019, 49.)

Positiivisen diskriminaation avulla voidaan parantaa myös niiden osallisuutta, jotka eivät muuten toimisi yhteiskunnassa aktiivisesti. Meritokratian nimissä tehdyt toimet eivät kuitenkaan yleensä tuota toivottuja tuloksia. Jos epäaktiivista ihmisryhmää koetetaan aktivoida, tullaan heitä kohdelleeksi muista erillisinä ja erityistä tukea tai muita tukitoimia vaativana ryhmänä. Opiskelussa joustavuuden diskurssi puolestaan painottaa joustavuutta, eli sitä, että opintoja voidaan suorittaa ajasta ja paikasta riippumatta. Opintoja voidaan rakentaa omista lähtökohdista käsin huomioiden kuitenkin myös taloudelliset näkökulmat ja elinkeinoelämän tarpeet. (Haltia 2016, 270, 278–280.)

2.3 Rasismin eri muodot

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2023a) määrittää rasismin yksilöiden ja ryhmien välisenä tietoisena sekä tahallisenä tekona, tai tahattomana pelkoihin tai ennakkoluuloihin perustuvana käytöksenä. Rasismi ja syrjintä on kiellettyä yhdenvertaisuuslain perusteella. (Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325). Laki kieltää syrjinnän mm. alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Laista huolimatta ihmisillä voi olla syrjiviä ajatuksia tai he voivat syyllistyä syrjiviin tekoihin. Rasismin käsitteen rinnalla puhutaan myös etnisyydestä, jolla viitataan usein kielellisiin ja kulttuurisiin vähemmistöihin. Molempia käsitteitä käytetään ihmisten luokitteluun ja hierarkisointiin, jossa ihmisten oikeuksia määritellään usein enemmistön tai vallalla olevan ryhmän toimesta. Näin etnisuus liittyy marginalisointiin, syrjintään ja vähemmistöasemaisuuteen, mutta sitä voidaan pitää myös ryhmän sisäisenä rikkautena ja identiteetin rakennusmateriaalina. Etnisen ryhmän jäseniä yhdistää usein kulttuuriset piirteet, samankaltainen menneisyys ja elinolot. Kulttuuriset

piirteet kuitenkin myös vaihtelevat kielen, uskonnon, perinteiden, tapojen ja elämäntavan osalta. (Pietikäinen 2002b, 14, 18.)

Varsinaisen rasismien ja väkivallan tekojen lisäksi puhutaan myös rakenteellisesta rasismista tai valkoisesta ylivoimasta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2023a) määrittää rakenteellisen rasismien yhteiskunnan rodullistavaa ja etnistä eriarvoisuutta tuottavaksi toiminnaksi, joka näkyy laeissa, palveluissa ja instituutioissa. Rakenteellinen rasismi on usein tiedostamatonta ja se on rakentunut ennakkoluulojen, stereotyyppien ja yhteiskunnan normien pohjalta kuitenkin poissulkien valtaväestöstä poikkeavia. Rakenteellinen rasismi perustuukin valtasuhteisiin. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2023a.)

Vihapuheella puolestaan tarkoitetaan laissa vähemmistöjä leimaavaa ja halventavaa puhetta. (Rikoslaki 11:10). Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2023b) määrittää vihapuheen viestintänä, joka lietsoo yhtä ihmistä tai ihmisryhmää vastaan vihaa. Varsinaisen puheen lisäksi se voi olla myös kirjoitusta tai muulla tavalla tuotettua materiaalia. Vihapuhe voi kohdistua mm. ihonväriin, kansalaisuuteen, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen ja sen tarkoituksena on usein luoda kuva kyseisestä ihmisryhmästä epäilyttävänä, epäluotettavana tai alempiarvoisena. Lainsäädäntö takaa sananvapauden mutta kieltää kiihottamisen kansanryhmää vastaan. (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 15.) Raja sallittujen kriittisten mielipiteiden ilmaisun ja varsinaisen vihapuheen välillä on kuitenkin vaikeaa jopa viranomaisille. (Pöyhtäri 2018, 97).

2.4 Julkisuus

Viestiminen monikulttuurisessa ympäristössä vaatii monikulttuurista lukutaitoa. Onnistumismahdollisuudet kasvavat, kun ymmärrämme kulttuuristen minuuksien monimutkaisuuden ja sen, että ihmiset voivat kuulua samanaikaisesti useampiin julkisiin yhteisöihin. (Fraser 1990/2009, 19.) Erot julkisuuden sisällä voivat kuitenkin toimia uusien yhteisöjen ja julkisten tilojen kehittymisen perustana. Käsitellessämme jotakin yhteistä huolenaihetta, esimerkiksi yhdessä elämistä Euroopan rajojen sisällä tai ilmastonmuutoksen torjumista, voimme parhaassa tapauksessa päästä avoimeen keskusteluun, jossa useat mielipiteet lomittuvat muodostaen yhteisen kannan. (Calhoun 2002, 165–166.)

Kilpailevia julkisuuksia on ollut olemassa aina, kun työväenluokkaiset naiset tai talonpojat ovat koontuneet. (Fraser 1990/2009, 12). Tummaihoiset joutuvat kuitenkin ainakin osittain yhä ylläpitämään rinnakkaista vaihtoehto julkisuutta. (Fraser 1990/2009, 17).

Ihmiset luottavat usein sellaisiin ryhmiin, jonka jäsenet tuntevat ja suhtautuvat heidän välittämiin viesteihin luottavaisemmin kuin tuntemattomien. (Orange 2021). Tämä tukisi ajatustani siitä, että maahanmuuttajille suunnatun uutisoinnin tulisi entistä enemmän tulla toisilta maahanmuuttajilta.

Druckman tuo esiin, että jos maahanmuuttajalla ei ole juurikaan yhteyksiä maan kantaväestöön ja hän seuraa uutisointia lähinnä sosiaalisen median kautta, on vaarana, että sosiaalisen median algoritmit muokkaavat esiin nousevia uutisia niin, että ihminen saa luettavakseen vain aiheita, joista on aikaisemmin ollut kiinnostunut ja joissa jaetaan samanmielisiä mielipiteitä. Näin ollen saattaa syntyä kupla, jonka mukaan ”kaikki” ajattelisivat samalla tavalla hänen kanssaan. Populismi on saanutkin aikaan ajatuksen siitä, ettei ole olemassa vain yhtä totuutta. (Habermas 2009, 33). Lee tuo esiin, että paljon pääsääntöisesti sähköisiä viestimiä kuluttavat ja niitä tärkeimpänä tietolähteenä pitävät kansalaiset eivät useinkaan luota politiikkaan ja asennoituvat siihen usein kyynisesti. Poliittiset kysymykset saattavat myös suodattua ja sulautua viihteeksi dramatisoinnin, yksinkertaistamisen ja vastakkainasettelun ansiosta. (Habermas 2009, 41–42.)

Sosiaalipsykologi Jonathan Haidtin (2012) mukaan ihmiset tulkitsevat tutut asiat miellyttävämmäksi kuin uudet ja vieraat. Tilanteet, joissa muutamme mielipiteitämme ovat usein sellaisia, joissa olemme olleet yhteydessä muihin ihmisiin. Olemmekin hyviä huomaamaan virheitä toisten ajatuksissa ja viesteissä, mutta omalta kohdaltamme ne jäävät helposti huomaamatta. Jos arvostamme tai ihailamme puhekumppaniamme, pyrimme helpommin löytämään totuutena pitämämme toisen puheesta. Toisaalta osalle ihmisistä varsinaisen totuuden tai hyvyyden sijaan tärkeintä on ulkoinen maine ja ulkoinen status, sillä ihmisinä olemme usein kiinnostuneita siitä, mitä muut meistä ajattelevat. Ihmisillä on myös usein taipumusta etsiä todisteita niille väittämille, joihin jo uskomme, sen sijaan että objektiivisesti pyrkisimme löytämään totuuden tai parhaan ratkaisun. Koulutus kyllä antaa meille eväitä perustella mielipiteitämme, mutta ei aina haasta meitä tutkimaan toisia näkökulmia. (Haidt 2012.)

Median roolina on perinteisesti nähty yhteiskunnallinen tiedonvälitys ja keskustelun edistäminen, eri yhteiskuntaryhmien välisen vuoropuhelun edistäminen ja kansallisen yhtenäistunten vahvistaminen. Julkisesti esitettyjen näkökulmien tulee siis olla monipuolisia ja tarjota yksilöille ja ryhmille mahdollisuuden keskusteluun ja näkemysten esittämiseen median kautta. Tehtävä vaatii harkintaa ja vastuullisuutta. (Maasilta & Nikunen 2018, 99.)

3 Journalismi

Journalismilla on useita määritelmiä ja myös katsantokanta vaikuttaa sen kuvaukseen. White tuo esiin, että toisin kuin verkkokeskustelua journalistista toimintaa leimaa eettisyys sekä sitoutuminen eettisiin periaatteisiin. Tietojen tulee siis olla paikkansapitäviä, faktoiltaan tarkastettuja, riippumattomia ulkoisista vaikuttimista, reiluja, puolueettomia, humaaneja, läpinäkyviä ja vastuullisia. (Maasilta ja Nikunen 2018, 99).

3.1 Journalismin viralliset tehtävät ja välillinen vaikutus

Journalismi on tiedonvälitystä, julkiseen keskusteluun osallistumista, tarinoiden kerrontaa sekä julkisena resurssina toimimista. Näiden virallisten tehtävien lisäksi journalismi on myös tuottaa taloudellista voittoa, rakentaa stereotypioita, valistaa, vieraannuttaa ja viihdyttää. (Kunelius 2000, 6.) Journalismi tulisi lisäksi nähdä keskustelevana yhteisen tietämisen tapana. (Kunelius 2000, 18).

Journalistit toimivat ”tietolaitoksina” tarjoten yleisölle ja yhteiskunnallisille laitoksille tietoa. He ovat kuitenkin usein riippuvaisia näiden muiden tahojen halukkuudesta ja mahdollisuuksista tarjota informaatiota. Näitä yhteiskunnallisia laitoksia on kahdenlaisia: tietäviä ja edustavia. Tietävät laitokset, kuten asiantuntijaorganisaatiot perustavat auktoriteettinsa siihen, että niillä on yhteiskunnasta paikkaansa pitävää sekä systemaattisesti kerättyä tietoa. Edustavat laitokset puolestaan esittävät usein määrällisesti edustavia käsityksiä yhteiskunnasta ja voivat perustella puheoikeuttaan sillä, että vaikka he eivät edustaisikaan kattavasti yleistä kantaa, heidän lähettämänsä viesti on tärkeää siksi, että se vaikuttaa monen ihmisen elämään. (Kunelius 2000, 6.)

Journalismilla on sekä oikeus että velvollisuus pyrkiä vaikuttamaan siihen yhteiskuntaan, jossa se toimii yhteiskuntakritiikin, visioiden esittämisen ja vapaan keskustelukulttuurin edistämisen kautta, jotta se voisi suunnata kehitystä haluttuun suuntaan. (Kunelius 2000, 9).

Yleisesti merkittävien juttujen lisäksi journalistit mieltävät tehtäväkseen kertoa pysäyttäviä, koskettavia, tunteisiin vetoavia ja inhimillisiä tarinoita. Tämä täydentää todellisuuskuvaa yksittäistapausten, ihmisten omien subjektiivisten ja persoonallisten tuntemusten ja kokemusten kautta. Tiedon perustana on siis sisältö, tarinan muoto ja erityisyys. (Kunelius 2000, 9.)

Ridellin mukaan journalismi voi näyttää objektiiviselta kuvaukselta siitä, miten asiat ovat, mutta voi paljastua erilaisia arvoja kaupittelevaksi, ristiriitaiseksi tai epäuskottavaksi. (Kunelius 2000, 7). Pietilä puolestaan näkee journalistisen työn todellisuutta koskevan informaation muokkaajana ja järjestäjänä. (Kunelius 2000, 11).

Journalismi erottaa toisistaan tiedon ja mielipiteet. Mielipiteitäkin se nostaa esiin, mutta silloin niiden tulee olla joko edustavia ja painavia tai poikkeavia, jolloin poikkeusta voidaan peilata enemmistön mielipiteisiin. Journalismi myös arvottaa tiedon ja mielipiteen: mielipide on alisteinen tiedolle ja mielipiteen voi johtaa tiedosta. Mielipide siis lisää tietoon kokemuksen yksilöllisyyden. (Kunelius 2000, 12, 13.) Toisaalta keskustelevuutta kannattavat kriitikot näkevät myös, että keskustelu voi myös tuottaa tietoa. (Kunelius 2000, 17).

Glasser (2000) kehottaa pohtimaan, haastaako uutisteksti miettimään, mitä lähteet sanovat vai pohtimaan, mitä uutisen kirjoittaja on tekstillään tarkoittanut. (Kunelius 2000, 14). Glassnerin kehoitus siitä, että lukija havainnoisi myös sitä *kuka* sanoo, kutsuu häntä aktiivisempaan uutisten tulkitsemisen rooliin. (Kunelius 2000, 15).

Uutismedian liitto (2023a) puolestaan näkee journalismin toimintana, joka kertoo, miten asiat ovat. Uutismedioita ovat sen mukaan kaupunkilehdet, paikallislehdet ja sanomalahdet sekä verkko- ja näköislehdet. Laadukas journalismi tuottaa uutisia luotettavasti, kiinnostavista ja tärkeistä aiheista sekä tarjoaa lukijoilleen heidän elämäänsä liittyvää hyödyllistä ja viihteellistä aineistoa. Journalismin pyrkimys on kuvata tapahtumia ja asioita mahdollisimman totuudenmukaisesti, niin että lukija voi muodostaa itse mielipiteensä kyseisestä aiheesta. Journalistien tulee myös noudattaa journalistien ohjeita sekä Julkisen sanan neuvoston periaatteita, joiden mukaan mm. tiedot on tarkastettava huolellisesti, osapuolia on kuultava tasapuolisesti, lähteiden yksityisyyttä on suojattava, virheet oikaistava ja toimituksellinen aineisto erotettava mainonnasta.

Yhdysvaltalainen Schudson määrittää journalismin liiketoiminnaksi, joka säännöllisesti tuottaa ja levittää informaatiota ajankohtaisista, tärkeistä ja yleisöä kiinnostavista asioista. (Vos, 2018, 4). Sisällön tulee olla todenmukaista ja vilpitöntä. Craft ja Davis puolestaan määrittävät journalismin läpinäkyväksi, itsenäiseksi menettelyksi, jonka tarkoituksena on kerätä, vahvistaa ja raportoida totuudenmukaista tietoa tapahtumista kansalaisilleen demokratiassa. (Vos 2018, 4).

Digitaalinen murros on eittämättä vaikuttanut huomattavasti myös journalismiin ja median toimintaan. 2000-luvulla radion, television ja lehdistön, eli perinteisen uutismedian rooli informaation portinvartijanroolissa on heikentynyt internetin ja sosiaalisen median nousun myötä. Informaatiokanavien määrä on samalla noussut, mutta myös hajauttanut tätä valtaa. Lisäksi yleisön rooli on muuttunut pelkästä vastaanottajasta potentiaaliseksi tiedon tuottajaksi, muokkaajaksi, kommentoijaksi, tykkääjäksi sekä seuraajaksi. (Seuri & Ikäheimo 2022, 5.)

Portinvartijat määrittävät sitä, mikä osa informaatiosta pääsee julkiseen tietoisuuteen ja missä muodossa. (Seuri & Ikäheimo 2022, 10). Aiemmin yksittäinen toimitus tai toimittaja oman kulttuurinsa edustajana ja omasta maailmankatsomuksestaan käsin määritti sitä, mitä materiaalia

uutisvirtaan päästettiin. (Seuri & Ikäheimo 2022, 11). Nykypäivänä portinvartijan asemaa hallitsevat kuitenkin suuret alustayhtiöt, kuten Facebook, Google ja X (entinen Twitter). Nämä alustat eivät kuitenkaan itse tuota sisältöä, vaan automatisoitujen prosessien avulla valikoivat, suodattavat, rajoittavat, muokkaavat, manipuloivat, lokalisoivat, integroivat, jättävät huomiotta, poistavat, kanavoivat, esittävät, ajoittavat, panttaavat, toistavat, ja jakavat informaatiota. Tiedon kuratointi tapahtuu-kin yhä enemmän algoritmien suorittamana. (Seuri & Ikäheimo 2022, 5, 10, 11, 16.) Wallacen mukaan digitaalista portinvartijuutta pitää tällä hetkellä hallussaan algoritmien lisäksi toimittajat, strategiset ammattilaiset sekä yksittäisten amatöörit. Tämä digitaalinen murros on heikentänyt uutismedian valtaa portinvartijana sekä monipuolistanut yksilön osallistumismahdollisuuksia. (Seuri & Ikäheimo 2022, 13.)

Tiedotusvälineet ovat perinteisesti mieltäneet roolikseen totuuden ja luotettavuuden puolustamisen demokratian nimissä. Näin ei kuitenkaan ole alustajättien kohdalla, sillä teknologia itsessään ei nimittäin takaa demokraattista toimintakulttuuria. (Seuri & Ikäheimo 2022, 5, 23.)

Shoemakerin mukaan yksilöiden ratkaisuihin tiedon kuluttajina, tuottajina ja välittäjinä vaikuttavat hänen persoonallisuutensa, arvot sekä tausta. (Seuri & Ikäheimo 2022, 12). Aralin mukaan puolestaan kulutettujen sisältöjen yksipuolistumiseen vaikuttaa palveluiden käyttäjien omien verkostojen homogeenisyys omien kontaktien jakaman materiaalin merkityksen korostuessa. Lisäksi algoritmien tuottamat ja käyttäjän mielenkiinnon mukaan räätälöidyt uutissyötteen rajaavat aihepiirejä samalla kun käyttäjän oma toiminta klikkauksineen ja tykkäyksineen vahvistaa algoritmien suodattamista. Digitaaliset alustat mahdollistaisivat pääsyn monipuoliseen uutisisältöön sekä sen jakamiseen, mutta algoritmit altistavat kuplautumiseen ja tiedon yksipuolistumiseen. (Seuri & Ikäheimo 2022, 14.) Alustat saattavat myös estää oikeaa tietoa leviämästä, jos algoritmi määrittää ne vääräksi. (Seuri & Ikäheimo 2022, 25).

Portinvartijuus näkyy hyvin eri tavoin esimerkiksi Suomessa ja Venäjällä. Demokratia onkin heikentynyt useissa maailman maissa, ja autoritaarisuus sekä sensuuri ovat saaneet digitaalisella aikakaudella uusia muotoja. Median portinvartioihin ovat pyrkineet vaikuttamaan poliittiset toimijat, kuten EU säätämällä lakeja, säätelemällä toimintaympäristöjä sekä erilaisin poliittisin ohjelmin. (Seuri & Ikäheimo 2022, 9, 12.)

3.2 Maahanmuuttajadiskurssi mediassa

Median rooli on perinteisesti nähty yhteiskunnassa tiedonvälitykseksi sekä yhteiskunnallisen keskustelun edistämiseksi. Tärkeänä tehtävänä on yleensä myös nähty erilaisten ryhmien välisen keskusteluyhteyden tukeminen sekä kansallisen yhtenäisyyden luominen. Median tulisi siis edistää sananvapautta sekä tuoda esiin erilaisia näkökulmia monipuolisesti. Lisäksi median tulee noudattaa

journalistisia eettisiä periaatteita. Koska maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat erityisen herkkiä ja voimakkaita tunteita herättäviä, tulee niihin kohdistaa erityisen tarkkoja eettisiä vaatimuksia. Median onkin pohdittava tarkoin, kuinka tasapainottaa erilaiset näkemykset ja kenelle antaa ääni keskustelussa. (Pöyhtäri 2018, 99, 101–102.)

Perinteisellä medialla on yhä merkittävä rooli ainakin yhteiskunnallisen keskustelun organisoijana, vaikka keskustelua käydäänkin myös sosiaalisessa mediassa. Sosiaalinen media toisaalta tukee aktiivisia osallistumisen muotoja, mutta toisaalta mahdollistaa vihapuheen ja rasistiset kannanotot, kuten Nikunen ja Pantti (2018, 72) aiempiin tutkijoihin viitaten toteavat. Verkkokeskustelulle tyypillisiä piirteitä ovat nopeus, anonyymius, viestinnän eriaikaisuus sekä nonverbaalisen viestinnän puute, jotka vaikuttavat tunneilmaisuuksiin ja keskustelun intensiteettiin. Savolainen ja Derks ym. tuovat esiin, että nämä ominaisuudet korostavat negatiivisten tunteiden ilmaisua ja arvostelun esittämistä. (Nikunen ja Pantti 2018, 73.)

Media kuvaa kansaa, mutta se myös legitimoii ja vahvistaa näkemyksiä ja ilmiöitä samalla ohittaen ja marginalisoiden toisia. Yhteen julkaisuun ei voi mahtua kaikki tapahtunut, joten medioiden on valittava vain muutamia uutisvirrasta esiin nostettavaksi. Kielenkäyttö vaikuttaa niihin ihmisiin ja asioihin, joista kirjoitetaan. Nämä käytänteet, normit ja arvot vaikuttavat siihen, miten kieltä käytetään eri tilanteissa, miten asioita ja ihmisiä kuvataan ja sosiaalisia suhteita rakentuu. Median kielenkäyttö onkin näkyvyytensä ja yhteiskunnallisen asemansa vuoksi hyvin vaikuttavaa. (Pietikäinen 2002a, 241–242.)

Selityksenä sille, miksei etnisiä vähemmistöjä juurikaan näe mediassa Pietikäinen (2002a, 242–243) esittää sen, että vähemmistöt eivät usein ole keskeisiä vaikuttajia tai kuluttajia, journalistinen työskentely tapahtuu useimmiten organisoitujen tiedotuskanavien kautta, kieli saattaa rajoittaa kommunikointia tai vähemmistöillä voi olla negatiivisia kokemuksia julkisuudesta tai he pelkäävät oman turvallisuuden takia. Keskinen, Rastas ja Tuori (2009, 8–9) tuovat esiin, ettei maahanmuuttajien heikkoa medianäkyvyyttä voi selittää vain kielitaidottomuudella, sillä Suomessa on asunut maahanmuuttajia jo pitkään. Maahanmuuttajat joutuvat usein vastaamaan toistuvasti yleistyksiin etnisestä tai uskonnollisesta taustastaan, joten he eivät välttämättä koe keskusteluun osallistumista mielekkäänä. Maahanmuuttajien ääntä on kuitenkin pyritty tuomaan laajemmin esiin myös suomalaismedioissa, kuten Voimassa, Six Degrees -julkaisussa sekä Pakolaisessa. (Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 10).

Yksittäisen kielenkäyttäjän valinnat kertovat hänen omien käsitystensä lisäksi myös käyttökontekstin instituutioiden ja yhteiskunnan vallitsevista käsityksistä. Näin ollen yksittäinenkin puhuja rakentaa omalta osaltaan kuvaa kyseistä ilmiöstä ja yhteiskunnasta. (Pietikäinen 2002a, 248.) Aiemmat tutkijat tuovat esiin, että maahanmuuttajista on Suomessa perinteisesti keskusteltu varsin

kaksijakoisesti: joko uhkana tai menestystarinoiden kautta. Julkisessa keskustelussa lukijat usein hakevat helppoja tulkintoja sekä yksiselitteisyyttä. (Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 11.)

Tiedotusvälineiden ei pidä edistää rasismia. Konkreettisissa journalistissa tilanteissa on kuitenkin vaikeaa määritellä rasismia täsmällisesti. Yksimielisyyttä siitä, millaista vähemmistöjä koskevan uutisoinnin tulisi olla ei ole myöskään saavutettu. (Pietikäinen 2002a, 14.)

Maahanmuuttoon liittyvää keskustelua on kuvattu tahmaiseksi. Tällä Sara Ahmedilta peräisin olevalla luonnehdinnalla viitataan siihen, että lukiessaan ja nähdessään maahanmuuttoon liittyvän representaation, aktivoituu hänen mielessään joukko muita merkityskuvastoja ja tunneulottuvuuksia. Näin esimerkiksi termin *elintasopakolainen* näkeminen aktivoi myös aiemmin kuultuja huhuja ja väitteitä riippumatta niiden todenperäisyydestä. Näin yksi viesti voi saada kokoaan isomman merkityksen lukijansa mielessä. Tahmainen viesti on ajassa, paikassa ja kulttuurissa muuttuva, vaikkakin muutos on usein hyvin hidaskin. Samanaikaisesti aktivoituvat nykyhetken kuvastot, historialliset kertomukset sekä henkilökohtaiset kokemukset. (Nikunen & Pantti 2018, 76.)

Mediassa maahanmuuttajat esitetään usein mustavalkoisesti, joko uhkana tai uhreina. Heihin liitettyjä käsitteitä ovat esimerkiksi heikko palkkataso, terrorismi, vieraat tavat ja uskonnot. Lukijoissa tämän tyyppiset uutisoinnit herättävät usein pelkoa tai myötätuntoa, riippuen siitä, onko uutisoinnissa kysymys sotaa tai luonnonkatastrofeja paenneista naisista ja lapsista vai muista maahanmuuttajista. (Maasilta 2018, 59–60.) Mediassa nähtävät tunneilmaukset ovat aina osa tiettyä historiallista kontekstia ja opittuja käsityksiä, joissa yhdistyvät erilaiset ideologiset ja kokemukselliset näkökulmat kansallisuudesta, suomalaisuudesta sekä rasismista. (Nikunen & Pantti 2018, 89–90).

Rikosuutisoinnissa on herännyt keskustelu siitä, tuleeko uhrin tai tekijän mahdollista maahanmuuttajataustaisuutta tuoda esiin. Jos kaikkia yksityiskohtia ei kerrota julkisuuteen, voidaan myös tulkita, että media valehtelee tai pimittää tietoja hyväksyen teot varjellakseen monikulttuurisuutta. (Pöyhtäri 2018, 104.) Totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen kuuluu osana myös ”kansan tuntojen” raportoiminen. Tehtävä ei kuitenkaan ole helppo, jos ei haluta lietsoa vihaa tai pelkoa korostamalla voimakkaita tunnereaktioita kriisien yhteydessä. (Pöyhtäri 2018, 112.) Maahanmuutosta ja maahanmuuttajista keskusteltaessa haastatteluja ja tietoja medialle tarjoavat yleensä virkamiehet ja poliitikot. (Maasilta 2018, 56).

Naiivissa humanitarismissa autettavat nähdään yleensä uhreina tai sankareina. Maahanmuuttajat voisi kuitenkin esittää myös toimijoina tai vertaisina. (Kivikuru ym. 2018, 20.) Tickin mukaan humanitäärisessä diskurssissa vieraanvaraiset paikalliset nostetaan helposti sankarin rooliin, jolloin esimerkiksi pakolaisille lankeaa kiitollisen uhrin rooli. (Nikunen, 2018, 46). Jasper lisää, että jos uutisoinnissa konfliktien syyllisiä demonisoidaan, johtaa se helposti lukijoissa voimakkaita tunteita,

kuten vihaa, pelkoa, suuttumista ja epäreiluuden tunnetta. Samaan aikaan tämä voi vahvistaa kiintymystä omaa viiteryhmää kohtaan. Journalistisessa tekstissä kirjoittajat harvoin nimeävät omia tunteitaan suoraan, vaan ne verhotaan usein toisten tunteiden taakse. Aina kirjoittaja ei ole itsekkään tietoinen tunteistaan, vaikka ne saattavat näkyä sanavalintoina, retorisisina kysymyksinä ja liioitteluna. (Maasilta 2018, 50–51.)

Suomalainen journalismi on omalta osaltaan lisännyt suvaitsevaisuutta kertomalla muista kulttuureista, maahanmuuttajista sekä tuomitsemalla rasismia. Myös piilorasismia on tuotu esiin. (Raittila 2002, 9.) Hyvätkin pyrkimykset voivat kuitenkin tuottaa ja uusintaa stereotyyppioita. Kulttuuri, kielen rakenteet ja arjen käytännöt voivat huomaamattammekin ruokkia ulossulkevaa maaperää. Myös journalismiin voi liittyä ennakkoluuloja ylläpitäviä tapoja. (Raittila 2002, 10.)

Journalistit ovat yhtä mieltä siitä, että rasismia ei tule tukea, mutta konkreettisissa tilanteissa tulkinta ja rajanveto voi olla vaikeaa. Yhteistä mielipidettä siitä, millaista viestintä maahanmuuttajista tulisi olla, ei myöskään ole saavutettu. Toimittajat puolustavat journalistista vapautta, mutta maahanmuuttajat voivat pitää tiedotusvälineitä suurimpana syynä vihamielisen ilmapiirin syntymisessä. (Pietikäinen 2002a, 14.)

Muutama vuosi kymmen sitten maahanmuuttajat esiintyvät Raittilan (2002, 31) mukana helposti mediassa ”hyvinä” tai ”pahoina”, eli rikollisina, uhreina tai menestyjinä tavallisten kansalaisten sijaan. Stereotyyppien ongelma onkin siinä, että ne nostavat esiin vain muutamia piirteitä. Jos mediajulkisuutta on muutenkin vähän, tulee näistä piirteistä helposti totuuksia, jotka saattavat vaikuttaa vähemmistöjen kohteluun. (Pietikäinen 2002a, 30). Tilanne on kuitenkin kehittynyt vuosituhannen alusta. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa on uutisoitu ramadanista käyttäen lähteinä pelkäämään itse ramadania viettäviä ihmisiä tai kirjoitettu huivin käytöstä niin, että ääneen ovat päässeet imaamit.

Aikaisemmat tutkijat tuovat esiin, että suhtautuminen eri maahanmuuttajaryhmiin vaihteli myös sen mukaan, kuinka läheisiä maahanmuuttajien lähtömaiden kulttuuri oli suomalaisen kulttuurin kanssa ja toisaalta kuinka vaaleaihoisia maahanmuuttajat olivat. Etniset vähemmistöt olivat 2000-luvun alussa äänessä erityisesti reportaaseissa ja haastatteluissa, mutta uutisissa heidän ääntään kuultiin harvemmin. (Raittila 2002, 55–56, 83.) Nykypäivänä uutisointi on monipuolistunut suomalaisten ehkä totuttua vähitellen monimuotoisempaan suomalaisuuteen.

Raittila (2002, 90) toi myös esiin, että jutuissa, joissa etniset vähemmistöt pääsivät ääneen, esiintyivät he siinä usein ainoana lähteinä. Näin ollen dialogia esimerkiksi vähemmistöjen ja viranomaisen tai vähemmistöjen tai politikkojen välille ei syntynyt.

Se ettei etniset vähemmistöt näkyneet 2000-luvun ensimmäisinä vuosina juurikaan mediassa voi kertoa siitä, että kyse oli nimenomaan vähemmistöistä. Maahanmuuttajia ei nähty vaikuttajina tai merkittävinä kuluttajina. Voidaan myös ajatella, että kantaväestöön kuuluvat eivät olleet kiinnostuneita vähemmistöihin liittyvästä uutisoinnista, vaikka tutkimuksissa onkin tullut ilmi, että myös suomalaistaustaiset olisivat kiinnostuneet lukemaan maahanmuuttajista henkilöjuttu sekä saamaan tietoa kulttuurien erityispiirteistä. (Maasilta 2018, 69.) 2000-luvun alussa tarvittiin kuitenkin usein jotain poikkeuksellista, jotta uutiskynnys ylittyisi. (Pietikäinen 2002a, 20).

Maahanmuuttajille erikseen suunnattua sisältöä on vuosien varrella ollut tarjolla jonkin verran. Voi kuitenkin kysyä, kenelle tämä materiaali on suunnattu: maahanmuuttajille itselleen vai valtaväestölle? Horsti pohtikin vuonna 2002 (109), eristääkö eriyttäminen maahanmuuttajan äänen, joka ei kannata perusjournalismiin. Eriyttämisessä tärkeää oli, että materiaalia tuottaisivat vähemmistöt muille vähemmistöjen edustajille itse, eikä heidän puolestaan puhuttaisi. Tilastojen sijaan esiin tuli nostaa yksittäisten ihmisten arki ja kokemukset. (Horsti 2002, 110, 115, 122.) Maahanmuuttajajournalismi toimikin välitavoitteena, joka teki itsensä tarpeettomaksi maahanmuuttajista kertovan sisällön sulautuessa muuhun journalismiin. (Horsti 2002, 127).

Erojen korostaminen ja eksoottisuuden esiintuominen saattoi lisäksi luoda jännitteitä kantaväestön ja vähemmistöjen välille. (Horsti 2002, 125). Uutisointi suosii pelkistystä, iskevyyttä ja asioiden esittämistä vastakohtaisuuksien avulla. Maahanmuuttajista kirjoitettaessa tämä usein tarkoittikin jakoa ”meihin” ja ”muihin”. (Raittila ym. 2002, 206.) Julkinen keskustelu vaatii yleensä helppoja tulkintoja ja yksiselitteisyyttä, joka ei ole helppoa monimutkaisissa kysymyksissä. (Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 13).

Raittila, Horsti ja Pietikäinen toivat vuonna 2002 (204) esiin, että olisi suotavaa, että maahanmuuttajat toimisivat lähteinä myös sellaisissa uutisissa, jotka eivät käsittele maahanmuuttajia tai maahanmuuttoa. Näin journalistinen vaade lähteiden monipuolisuudesta toteutuisi paremmin. Vaikka maahanmuuttajia voisi haastateltavina näkyä enemmänkin, saavat he nykypäivänä jo edustaa *kansalaisia* uutisissa, jotka käsittelevät arkisia, maahanmuuttoon liittymättömiä aiheita.

Aiemmat tutkijat tuovat esiin, että useat muslimit ovat uudessa kotimaassaan päätyneet seuraamaan lähtömaidensa mediaa, koska kokevat länsimaisten suhtautuvan muslimeihin kielteisesti omassa mediassaan. Lisäksi Suomen mediassa muslimeista kirjoitetaan melko vähän ja ne ovat usein ostettu ulkomaalaisilta uutistoimituksilta, kuten Reutersilta tai AP:ltä. (Raittila & Maasilta 2008, 228–230.) Islam esitetään uutisoinnissa usein väkivallan kautta, mutta itse uskonnosta tai kulttuurista kerrotaan vain vähän. Tämä sinällään neutraali uutisointi kuitenkin yksipuolisuudessaan johtaa negatiiviseen kuvaan uskonnosta ja sitä harjoittavista ihmisistä. (Raittila & Maasilta

2008, 238–239.) Näin yksittäiselläkin negatiivisella uutisoinnilla voi olla kokoaan suurempi painoarvo. (Maasilta 2010, 125).

Medialla on keskeinen rooli siitä, miten kuvamme maahanmuuttajista määrittyy. (Keskinen ym. 2009, 17). Suvaitsevaisuuden sijaan tulisi pyrkiä todelliseen kommunikaatioon, ei vain maahanmuuttajien sietämiseen. (Aden 2009, 27). Maasilta (2010, 14, 93) viittaa aikaisempiin tutkijoihin ja tuo esiin, että ihmiset tulkitsevat mediasisältöjä omista lähtökohdistaan käsin, johon vaikuttavat mm. ikä, sukupuoli, kulttuuritausta ja omat mieltymykset. Sekä maahanmuuttajat ja suomalaistautaiset ovat kuitenkin homogeeninen joukko, joten ei voida olettaa, että maahanmuuttajat tulkitsisivat viestit samalla tavalla keskenään tai eri tavalla valtaväestöön nähden. Ei siis ole olemassa mitään *maahanmuuttajanäkökulmaa*. Massey tuo esiin, että paikan käsitettä voidaan lähestyä progressiivisena ja ei-progressiivisena. Jos paikka nähdään eteenpäin pyrkivänä ja muuttavana, sen ei tarvitsisi käpertyä itseensä ja puolustaa jatkuvasti rajojaan. Näin ulkoa tulevat asiat eivät näyttäytyisi uhkana ja epäpuhtaana alkuperäistä kohtaan. Media voikin vaikuttaa siihen, kuinka jyrkiksi ja ylitsempääsemättömäksi nämä rajat voivat muodostua. Paikan merkitystä ja kuvastoa tuotetaan jatkuvasti. Keskeistä on se, kenen visiota toteutetaan ja nähdäänkö rajojen ylittäminen mahdollisena. (Nikunen 2018, 24.)

3.3 Kansalaisjournalismi ja vaihtoehtoinen journalismi

Kansalaisjournalismia voidaan pitää journalismin yhtenä vapaamuotoisempana alalajina. Koska kurssini on melko lyhyt eikä kyse ole ammatillisesta koulutuksesta, en pyri sillä kouluttamaan opiskelijoista ammattitoimittajia. Kansalaisjournalismia sen sijaan voi toteuttaa ja julkaista kuka tahansa. Tästä syystä käytämme kurssilla kansalaisjournalistista otetta uutisten kirjoittamiseen.

Myös kansalaisjournalismille on useita määritelmiä sekä rinnakkaistermejä. Tässä opinnäytetyössä sillä viitataan käyttäjien luomaan sisältöön ja sitä voidaan pitää kattoterminä sisällölle, jonka kansalaiset ovat luoneet uutistuotantoon levittämistä varten. Kansalaisjournalismina ei voida kuitenkaan pitää lyhyttä ja impulsiivista kommenttia valtavirtautiseen. Kansalaisjournalismi voidaan kuitenkin nähdä julkisena osallistumisena, kulttuurituotteena sekä kulttuurisena tuotantoprosessina. (Vos 2018, 374–375.) Kansalaisjournalismia toteuttavat siis ei-ammattimaiset edustajat, jotka luovat ja levittävät kirjoituksiaan paikallisista ja globaaleista asioista erilaisiin medioihin. Internetin, älypuhelimien, sosiaalisen median ja erilaisten julkaisualustojen nopea yleistyminen on mahdollistanut sen, että yhä useammalla on mahdollisuus tehdä ja julkaista omaa materiaaliaan. (Blum-Ross, Mills, Egglestone ja Frohlich 2013, 2.)

Vaihtoehtoinen journalismi korostaa vaihtoehtoja uutislähteiden ja edustuksen, konventioiden, kaupallisuuden, hierarkkisuuden, kapitalistisen talouden, ammatillisuuden, objektiivisuuden ja elitismin

osalta. Yleisöjä ei haluta nähdä ainoastaan alisteisena vastaanottajana. (Atton & Hamilton 2008, 11.) Attoniin tuo esiin, että ideaalimuodossa vaihtoehtoista journalismia tuotetaan valtavirta mediainstituutioiden ja -verkostojen ulkopuolella. Se voi sisältää protestiryhmien, toisinajattelijoiden, marginaalisten järjestöjen ja jopa fanien tai harrastajien sisältöä. Vaihtoehtoista journalismia tuottavat yleensä henkilöt, joilla ei yleensä ole juurikaan alan koulutusta tai -työkokemusta. Yleensä he kirjoittavat asemastaan kansalaisina, yhteisön jäsenenä, aktivistina tai fanina. Myös työskentelymenetelmät poikkeavat yleensä ammattimaisista. (Atton & Hamilton 2008, 11.) Suurin osa vaihtoehtoisesta journalismista käsittelee yhteiskunnassa aliedustettujen ryhmien etuja, näkemyksiä ja tarpeita. Vaihtoehtoisuuteen kuuluvat myös ei-hierarkkinen ja ei-kaupallinen toiminta, joka pyrkii haastamaan median valtasuhteita. (Atton & Hamilton 2008, 11–12.) Kansalaisjournalismia leimaa vapaus ilmaista mielipiteensä. Tämä vapaus voi kuitenkin helposti johtaa keskustelevuuden sijaan jokaisen oman todellisuuden esiintuomiseen. Ammattijournalistit ovat tästä poiketen koettaneetkin luoda kaikille julkiseen keskusteluun osallistuville tasapuoliset säännöt. (Kunelius 2000, 17.)

Perinteisellä medialla on yhä voimakas yhteiskunnallinen rooli keskustelujen organisaattorina sekä sen määrittelijänä, mikä on uutinen ja mikä ei. Myös valtamedia hyötyisi kuitenkin yhteistyöstä, jos se pyrkisi yhdessä yhteisön kanssa selvittämään, millaisten haasteiden kanssa yhteisön jäsenet kamppailevat ja millaisia keinoja vaikeuksien voittamiseksi on tähän mennessä käytetty. (Maasilta & Nikunen 2018, 72, Wenzel 2020, 252–253.)

Wenzelin (2020, 252) mukaan toimittajien tulisivat työkennellä yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa selvittääkseen, millaista informaatiota lukijat tarvitsevat ja kaipaavat. Tämä toisi vähemmistöjen, kuten maahanmuuttajien tarpeet esiin.

3.4 Uutinen

Uutismedian liitto (2023b) määrittää uutisen lyhyeksi jutuksi, jossa kerrotaan, mitä, miksi, milloin ja missä on tapahtunut jotakin uutista, merkittävää, yllättävää, yleisesti kiinnostavaa ja lukijoita koskevaa. Potterin (2011, 77–79) mukaan puolestaan uutinen on uutista, ennen julkaisematonta materiaalia, sitä mitä tapahtuu juuri nyt. Toisaalta se on myös yleisesti kiinnostavaa, ajankohtaista informaatiota tapahtumista, jolla on merkitystä myös paikallisesti. Uutisiin liittyy usein myös konfliktin ja puolien valitsemisien piirteitä, kuuluisia henkilöitä, muita ajankohtaisia teemoja tai epätavallisuutta. Edgarly ja Vraga (2020, 4) kokoavat aiempaa tutkimustietoa tuoden esiin lisäksi, että yleisesti määritellen uutisia leimaa objektiivisuus, neutraalius ja luotettavuus sekä viihteellisyyden puute.

Fiske lisää, että uutinen on mediagenre ja mediasisältöä, jolla on voimakas demokraattinen merkitys. Uutisten tulee tarjota kansalaisille tietoa, jota he tarvitsevat osallistuakseen yhteiskunnan

toimintaan. Uutista määriteltäessä tulee myös huomioida Lasswellin mukaan erityisesti mitä, kuinka, kuka, missä ja kenelle kommunikoidaan. (Edgerly & Vrage 2020, 1–2.)

3.5 Mediakasvatus ja monilukutaito

Tieto vanhenee nykyään huimaa vauhtia samalla kun tietolähteiden määrä moninkertaistuu ja tiedon tuottamisen tavat muuttuvat. Jotta tietolähteitä osaisi arvioida, tulee pystyä ajattelemaan kriittisesti sekä kehittää omaa lukutaitoaan, jotta viestejä voi tulkita monipuolisesti hahmottaen maailman kulttuurista monimuotoisuutta, rikkautta ja kompleksisuutta. Mediakasvatuksen tehtävä onkin tarjota laaja-alaista osaamista, tietoja, taitoja, arvoja, asenteita, tahtoa sekä kykyä toimia tilanteeseen sopivalla tavalla. (Harmanen & Hartikainen 2019, 5.)

Monilukutaito on tekstin tulkinta-, tuottamis- ja arvottamistaitoa, jolla välitetään yksilöllisiä ja kulttuurisia viestejä (Harmanen & Hartikainen 2009, 9). Se on myös tiedon hankkimista, muokkaamista, esittämistä, arviointia erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa (Harmanen & Hartikainen 2019, 19) sekä valmius hyödyntää tilanne- ja kulttuurisidonnaisia käytänteitä ja toimintatapoja erilaisiin teksteihin. (Luukka 2019, 34).

Demokratian näkökulmasta on tärkeää, että saamme tietoa ja voimme olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Tietomme maailmasta, sen tapahtumista ja muista ihmisistä ovat entistä enemmän mediavälitteistä, jonka takia medialukutaitoa voidaankin pitää laajemmin kulttuurisena lukutaitona. Uudet osallistumisen, toiminnan sekä vuorovaikutuksen taidot vaativatkin uudenlaista osaamista. (Palsa, Pekkala & Salomaa 2019, 42.)

Harmasen ja Hartikaisen (2019, 13) mukaan monilukutaidon pedagogiikan tulisi olla osallistuvaa, innostavaa sekä kriittiseen ajatteluun rohkaisevaa. Sen tulisi olla oppijoille merkityksellistä, autenttista ja materiaalin mahdollisuuksien mukaan oppijoiden itse valitsemaa. Oppijoiden olisi hyvä pohdita tekstien taustoja, vaikuttimia sekä yhteyksiä.

Operationaalinen, kulttuurinen ja kriittinen lukutaito

Operationaalinen lukutaito	Hallitsee kirjoitus- ja merkkijärjestelmän niin, että pystyy tuottamaan tekstejä eri yhteyksissä ja eri medioille. Pääsee tiedon äärelle ja pystyy hakemaan sitä.
Kulttuurinen lukutaito	Ymmärtää sosiokulttuurisia keinoja, joilla luoda merkityksiä haluamallaan kommunikaatio tavalla ja tyylillä suhteessa lukijaan ja mediaan. Ymmärtää merkityksen rakentamista kielen keinoin.
Kriittinen lukutaito	Ymmärtää, että sosiaaliset käytännöt, kuten tekstit ovat sosiaalisia konstruktioita sisältäen arvoja, valtasuhteita, luokittelua tarkoituksia, sääntöjä, standardeja ja perspektiivejä. Kykenee tuottamaan tekstejä omiin tarkoituksiinsa ja arvioimaan niitä.

Taulukko 1. Eri lukutaidot nivoutuvat toisiinsa ja niihin voidaan Kupiaisen (2019, 25) mukaan, joka viittaa aikaisempiin tutkijoihin liittää lisäksi suunnittelu, tuotanto, jakaminen sekä vastaanotto.

Baht toteaa, että suomen kielelle on tyypillistä puhutun ja kirjoitetun kielen kielimuotojen monipuolisuus. Tämä asettaa maahanmuuttajan lukutaidolle uusia haasteita: suomen kielen kurssilla opiskellaan tietyn tyyppistä kieltä, puhuttaessa käytetään vapaamuotoisempaa ilmaisua ja uutista kirjoittaessa pitäisi pystyä mielenkiintoiseen, mutta asialliseen muotoon. Suomen kieli ei kuitenkaan ole ”puhdasta”, vaan siinä on uusia ja vanhoja lainauksia muista kielistä ja kulttuureista. Noin 20 % suomen kielen sanoista on vierasperäisiä. (Dufva 2002, 22, 33.) Tämä voi helpottaa kielen hahmottamista erityisesti sellaisten maahanmuuttajien keskuudessa, jotka taitavat kieliä, joista useimmat suomen lainasanat ovat peräisin, kuten ruotsia, englantia tai venäjää.

Varsinaista suomen kielen oikeinkirjoitusta harjoitellaan S2-kursseilla. Oman kurssini opetuksessa lukutaidot näkyvät niin, että tuotamme erilaisia tekstejä uutisgenren sisällä, mutta tutustumme myös muihin tekstilajeihin. Harjoittelemme tiedon hankintaa sekä lukijan ja viestin lähettäjän roolin ja tarkoituksien tunnistamista tarkastellen tekstejä kulttuuriset silmälasit päässä, pohdimme, miten opiskelija ilmaisut ja merkitykset kokee suhteessa suomalaiseen yhteiskuntaan sekä arvioimme valmiita uutistekstejä sekä kurssilla kirjoitettuja tuotoksia kriittisesti.

3.6 Medialukutaito Helsingin työväenopistossa ja muualla

Oppilaitoksen toimintaa tulisi ohjata osallisuuden ja demokraattisuuden tukeminen, yhdenvertaisuus sekä tasa-arvon periaatteet. (Harmanen & Hartikainen 2019, 11). Vapaan sivistystyön lain (Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632) mukaan kuitenkin ainoastaan kansanopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten tulee laatia opetussuunnitelma. Tästä huolimatta Helsingin työväenopisto on laatinut itselleen sekä koko opistoa, että eri ainealoja koskevat opetussuunnitelmat. Ainealakohtaisessa opetussuunnitelmassa (Helsingin työväenopisto 2021, 30) S2-opetuksen tavoitteeksi on määritelty kotouttamisen edistäminen, kohdemaan kielen ja kulttuurin oppiminen osana yhteiskuntaan integroitumista, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen ja sosiaalisen verkostoitumisen edistäen yksilön osallisuutta. Kielen opetukseen kuuluu myös yhteiskuntatietouden levittäminen, johon määritellään aihepiireinä kuuluvaksi myös kansalaisvaikuttaminen, politiikka ja ajankohtaisten asioiden seuraaminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Lisäksi B1-B2-tasoisten S2-kursien sisällössä määritellään, että opiskelijalle esimerkiksi uutisten kieli tulee tutuksi. (Helsingin työväenopisto 2021, 33, 35, 37.) Kuitenkin tiedustellessani lyhyellä sähköpostikyselyllä työväenopiston S2-opettajilta sitä, käsittelevätkö he omassa opetuksessaan mediaa, lehdistöä tai uutisia sain vastaukseksi, ettei heistä kukaan käynyt kursseillaan näitä aiheita läpi edes pinnallisesti.

Median aineala puolestaan määrittää tavoitteekseen medialukutaidon edistämisen niin, että opiskelija saavuttaa taidon tuottaa itse mediaviestejä sekä tulkita muiden lähettämiä viestejä analyytisesti. Journalistisilla kursseilla keskitytään mm. tiedonhakuun, faktantarkastukseen ja informaatiovaikuttamiseen sekä tutustutaan luotettavan tiedon tunnistamiseen sekä uutisviestinnän eri lajeihin. (Helsingin työväenopisto 2021, 120, 122.)

Median opetussuunnitelmassa ei erikseen puhuta kohderyhmistä, mutta mainitaan, että näkökulmia ja sisältöjä pyritään tarkastelemaan monipuolisesti lähettäjän ja vastaanottajan kulttuurin huomioiden. Ainealan mukaan hyvä mediakasvatus tähtää empatiakyvyn kehittymiseen ja erilaisuuden arvostamiseen, vaikka viestin muoto olisikin joskus epäselvä tai mahdollistaisi väärintulkinnan. (Helsingin työväenopisto 2021, 123.) Ainealan mukaan mediakasvatus edistää ajatusten vapaata ilmaisua ja rohkaisee ottamaan osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun tasavertaisesti myös erimielisten kesken. Opetuksen pohjana on tieteellinen maailmankuva, opetus perustuu tutkittuun ja vertaisarvioituun tietoon sekä journalismin eettisiin ohjeisiin nojaavaan uutisointiin. (Helsingin työväenopisto 2021, 124.) Mediakurssien tavoitteena on yksilön yhteiskunnallisen vaikuttamisen tukeminen sekä mediaviestinnän periaatteiden, lähtökohtien ja tarkoituksen tunnistaminen. (Helsingin työväenopisto 2021, 126, 128).

Mediakursseille ovat tervetulleita kaikki täysi-ikäiset. Suurin osa kursseista on suomenkielisiä, mutta tarjolla on ollut myös muutamia englannin ja venäjänkielisiä kursseja mm. kuvankäsittelystä ja videokuvauksesta. Opetustarjonta kuitenkin vaihtelee lukukaudesta toiseen.

Käsitykseni mukaan maahanmuuttajille suunnattu kaikenlaisten viestintäkurssien tarjonta on yleisesti ottaen vähäistä Suomessa. Kävin läpi syyslukukauden 2023 opetustarjonnan vapaan sivistystyön kentällä koko maassa. Ylipäätään edes etäisesti kurssini kaltaista opetusta oli tarjolla neljässä opistossa, Espoon työväenopistossa, Helsingin työväenopistossa, Helsingin aikuisopistossa sekä Auralan kansalaisopistossa. Tarjolla oli sosiaalisen median kirjoittamiseen, verkkokirjoittamiseen sekä asia- ja tietotekstin kirjoittamiseen liittyviä kursseja. Helsingin työväenopistossa oli tarjolla leh-
tikirjoittamisen peruskurssi sekä tutkivan journalismin kurssi sekä mediataitoihin ja -lukutaitoon liittyviä luentoja. Ainoastaan Helsingin aikuisopiston kirjoituskurssi oli selkeästi suunnattu vain maahanmuuttajille, vaikka tosin Auralan kansalaisopiston Kirjoitetaan suomeksi -kurssia voisi olettaa myös muille kuin suomea äidinkielenään puhuville suunnatuksi. Tällä perusteella kurssini kaltaiselle opetukselle voisi nähdä laajemmin tarvetta koko maassa.

4 Pedagogiikka

Pedagogiikalla tarkoitetaan opetus- tai kasvatustaitoa, ajatusta siitä, miten opetus tulisi järjestää ja millaista kasvatustieteellistä suuntausta kyseiselle kohderyhmälle olisi parasta käyttää. (Tieteen Termipankki 2023).

4.1 Monilukutaidon pedagogiikka

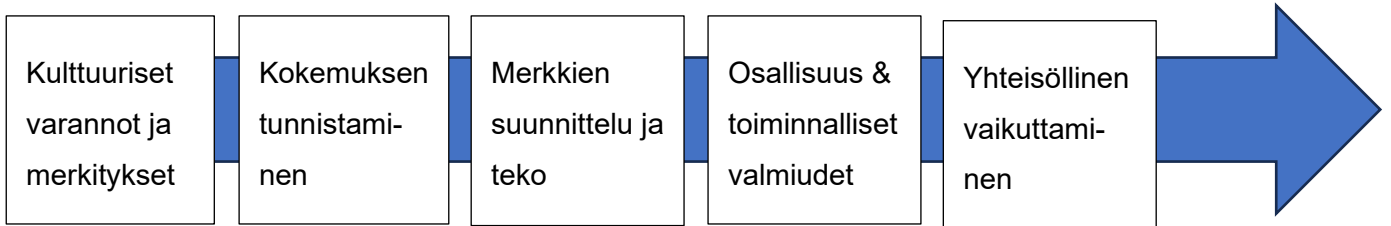
Monilukutaidon pedagogiikkaa voidaan Kupiaisen (2019, 27) mukaan määrittää määritellyn aktiiviteetin ja siihen liittyvän toimintatavan kautta.

Aktiviteetti	Toimintatapa
Kokemuksellistaminen <ul style="list-style-type: none"> - Tieto kontekstuaalista - Liitos autenttisiin tilanteisiin, kokemuksiin ja oppijoiden kiinnostukseen - Yhteys oppilaitoksen ulkoiseen maailmaan - Yhteyden luominen tutun ja vieraan välille 	<ul style="list-style-type: none"> - Tunnettu: tuotetaan tuttuja näkökulmia, ideoita ja kommunikointitapoja oppimistilanteisiin, peilataan omiin kokemuksiin ja intresseihin - Uusi: havainnoidaan ja osallistutaan
Käsitteellistäminen <ul style="list-style-type: none"> - Tieteenalakohtaiset käsitteet ja teoriat - Oppijat käyttävät käsitteitä ja teorioita aktiivisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - Kootaan asioita kategorioihin, sovelletaan luokittelutermejä ja nimetään asioita - Yhdistetään käsitteitä ja tuotetaan teorioita
Analysointi <ul style="list-style-type: none"> - Analysointi osaksi oppimista - Tekstin funktioiden analysointi ja eri tahojen ja intressien kriittinen analysointi 	<ul style="list-style-type: none"> - Analysoidaan loogisia yhteyksiä, syitä ja seurauksia, rakenteita ja funktioita. - Arvioidaan omia ja muiden näkökulmia, intressejä ja motiiveja kriittisesti
Soveltaminen <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisia autenttisia tilanteita asianmukaisesti ja luovasti - Erilaisten tekstien suunnittelua ja tuotantoa 	<ul style="list-style-type: none"> - Kokeillaan tietoa autenttisiin tilanteisiin ja testataan niiden toimivuutta - Tehdään innovatiivisia ja luovia harjoituksia, joilla tuodaan oma ääni esiin ja siirretään tietoa toiseen kontekstiin

Taulukko 2. Monilukutaidon pedagogiikassa opetusta pyritään kokemuksellistamaan, käsitteellistämään, analysoimaan sekä soveltamaan.

Suunnittelussa otan huomioon teoriaa siltä osin, että pyrin luomaan aina yhteyden opetettavan asian ja opiskelijoiden oman kokemusmaailman välille. Opiskelijat saavat valita sekä julkaistuista uutisista että itse kirjoittamiinsa aiheiksi sellaisia, jotka heitä itseään kiinnostivat. Vieraita termejä ja asioita peilaamme tuttuihin ja niihin tutustutaan itse tehden ja kirjoittaen. Vaikka kurssi on hyvin

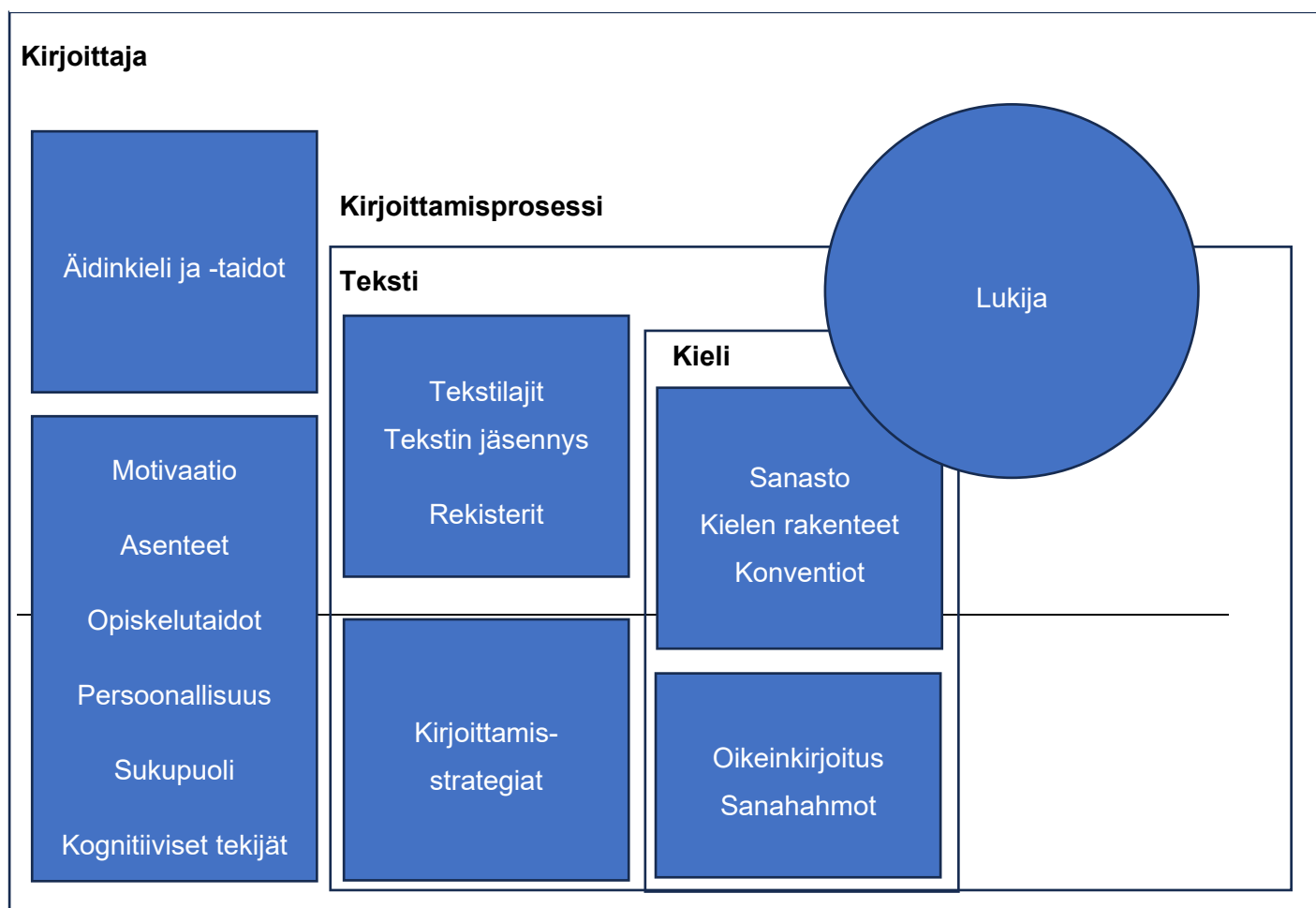
käytännönläheinen, käymme läpi tärkeimmät käsitteet ja teoriat. Käymme läpi myös muiden journalististen tekstien määritelmiä, jotta pystymme toteamaan, mitä uutinen ei ole. Tekstin lähettäjiä ja vastaanottajia sekä tarkoitusperien kriittinen analysointi on kiinteä osa kurssin sisältöä sekä valmiiden että kurssilla syntyneiden tekstien osalta. Uutisesimerkkejä poimin useista eri lähteistä. Uutista käymme läpi monipuolisesti ideoinnista, materiaalin etsintään kirjoittamiseen ja julkaisuun asti. Kirjoitamme harjoituksena samasta aiheesta näkökulmaa sekä kohderyhmää vaihtaen.

Kuva 1. Monilukutaidon designmalli mukailen Kupiaisen (2019, 28) luomaa mallia.

Designmalli lähtee liikkeelle oppijoille tutusta ja arkisesta elämismaailmasta, jonka kokemukset liitetään oppijaan itseensä, kulttuuriin sekä yhteiskuntaan. Pedagogiikassa hyödynnetään oppijoiden heterogeenisyyttä sekä erilaisia kiinnostuksen kohteita. Tältä tuttuuden pohjalta rakennetaan linkkiä uuteen analysoimalla, näkökulmilla sekä käsitteellistämällä. Myös tuttu pyritään tekemään vieraaksi näkökulmaa vaihtamalla ja omia kokemuksia tarkastelemalla suhteessa muihin. Aikaisemmat tutkijat toteavat, että osallisuus ja yhteisöllinen vaikuttaminen puolestaan on yhteydessä toimijuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen sekä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. (Kupiainen 2019, 28–29.)

2. Vieraalla kielellä kirjoittamisen kirjoitusprosessin ilmeneminen

Kuva 2. Vieraalla kielellä kirjoitettaessa prosessiin vaikuttaa kirjoittajan oma tausta. Kirjoitusprosessiin itse teksti, käytetty kieli sekä lukija. (Meriläinen ym. 2012, 95.)

Kurssille osallistuva tuo mukanaan oman aiemmin hankitun suomen kielen taitonsa. Oppimiseen ja kurssilla viihtymiseen vaikuttaa hänen motivaationsa, jota pyrin ruokkimaan myös kurssilla. Eri-laista oppijuutta tukeakseni valitsen opetusmenetelmiksi mahdollisimman monipuolisia. Kiinnitämme huomiota asenteisiimme ja siihen, miten ne näkyvät aihe-, lähde- ja rajausvalinnoissa. Opiskelijoiden persoonallisuus saa näkyä kurssilla ja käytänkin varsinkin alkuun aikaa tutustumiseen, jotta kaikilla olisi turvallinen olo ilmaista itseään.

Tekstilajeista keskitymme uutiskirjoittamiseen, vaikka käymmekin selvyden vuoksi läpi muut journalistiset tekstilajit. Käymme läpi uutisen osat, jotta tekstin jäsentäminen olisi mahdollisimman vaivatonta. Tekstistrategiassa määrittelemme tekstillemme tulkintatavoitteen sekä kohderyhmän, aineiston hankintatavan sekä aikataulun. Sanasto rakentuu pitkälti opiskelijoiden omien valintojen tuotoksena ja autan siinä vain tarvittaessa. Kielen rakennetta ja konventioita pohdimme yhdessä

esimerkkien ja opiskelijoiden tekstien avulla. Käytämme oikeinkirjoituksen apuna automaattista oikolukua. Vaikka uutisissa kielen tulee olla selkeää ja helposti luettavaa rohkaisen opiskelijoita kirjoittamaan rohkeasti ja korjaamaan virheet vasta lopussa, jottei arkuus estäisi itse kirjoitustyötä.

Lukijana toimimme itse valmiiden uutisten osalta sekä arvioidessamme kurssilla muiden opiskelijoiden tekstejä. Toisaalta itse kirjoittaessa pyrimme huomioimaan sen, kenelle olimme uutista kirjoittamassa ja millaisia tulkintoja hän saattaisi niihin mahdollisesti liittää.

4.2 Maahanmuuttajapedagogiikka

Maahanmuuttajia opettaessa pätevät monet samat ohjeet kuin kantaväestönkin kanssa. Joitain ominaispiirteitä kuitenkin voidaan mainita. Maahanmuuttajaopiskelijoille on tärkeää tulla kohdatuksi tiedollisesti, taidollisesti mutta myös henkisesti. Opettaja on parhaimmillaan turvallinen, ymmärtäväinen ja lämmin opastaja. Omien ja muiden tunteiden tunnistamiseen ja positiivisen tunneilmapiirin luomiseen kannattaa myös panostaa. (Pollari & Koppinen 2000, 28–29.) Varsinkin alussa opiskelijoiden tukeminen vaatii opettajalta erityisesti kuuntelutaitoja. Oppimistavoitteet on esitettävä mahdollisimman konkreettisesti ja henkilökohtaisesti riittävän pieniin osiin jaettuna. (Pollari & Koppinen 2000, 37–38.)

Opettajan tulee keskittyä opiskelijoiden minäpystyvyyden vahvistamiseen, jolloin opiskelijalle kehittyy positiivinen, mutta realistinen kuva omista taidoistaan ja mahdollisuuksistaan. S2-opiskelijoille on myös erityisen tärkeää osallisuuden kokemus; että hänet huomataan yksilönä ja häntä kohdellaan oikeudenmukaisesti. Oppimisympäristö pyritään rakentamaan mahdollisimman avoimeksi. Avoimeen oppimisympäristöön kuuluu opiskelijoiden rohkaisu ja kannustus, monikulttuurisuuden arvostaminen, omaan ajatteluun ja ongelmanratkaisuun rohkaisu, opiskelijoiden taustan hyväksyminen ja hyödyntäminen, selkeä ja avoin viestintä sekä usko opiskelijaan aktiivisena toimijana. Kurssi tulee lisäksi sopeuttaa osallistujensa suomen kielen tason mukaiseksi. Opetusmateriaali kannattaa rajata vain keskeisimpiin sisältöihin, käyttää selkokielistä ja mahdollisimman havainnollista ja kontekstiin sidottua materiaalia, yksintyöskentelyn lisäksi suosia ryhmä- ja paritehtäviä avaten asioita ylä-, ala- ja rinnakkaiskäsitteiden kautta. (Pollari & Koppinen 2000, 46, 55, 56, 59, 78, 99.) Oman kokemukseni mukaan lisäksi, että asiat kannattaa kerrata sekä antaa riittävästi aikaa niiden tekemiseen. Turvallinen ilmapiiri, ennustettava ja johdonmukainen opetus ovat lisäksi erityisen tärkeitä.

Jyrhämä, Hellström, Uusikylä ja Kansanen (2016, 224–225) eivät näe maahanmuuttajien opetukseen vakioratkaisuja, vaan tilanteet on ratkaistava tapauskohtaisesti. Kokemukseni mukaan S2-kurssien opettajat tuntevat opiskelijansa parhaiten ja osaavat huomioida maahanmuuttajien erityistarpeet. Ongelmiin auttaakin usein vertaistuki, sillä nykypäivänä yhä useampi opettaja kohtaa

muun kielisiä opiskelijoita kursseillaan. Itse olen toiminut opettajana yhteensä 12 vuotta ja tästä ajasta maahanmuuttajia olen opettanut viisi vuotta.

Kurssille sopii erityisen hyvin tutkiva puhe. Tämän mukaan tunnilla puhutaan yksitellen, ideoita jaetaan ja kuunnellaan toisia, kunnioitetaan toisten mielipiteitä, perustellaan omia ajatuksia ja ollaan valmiita pohtimaan myös vaihtoehtoisia näkemyksiä. Lisäksi yritetään päästä yhteisymmärrykseen sekä pyydetään perusteluja. Opiskelijalle on tärkeää myös kertoa, mitä, miksi ja miten opiskellaan, millaisia yhteyksiä opittavilla asioilla on, jotta kokonaisuus olisi hahmotettavissa. (Pollari & Koppinen 2000, 100–101.)

4.3 Aikuispedagogiikka

Aikuisten ja lasten opettamisessa on paljon samaa. Aikuiset ovat kuitenkin elämäntilanteiltaan, sekä kokemus- ja koulutustaustoiltaan hyvin heterogeeninen joukko. Aikuisilla on elämänkokemusta ja taitoa ymmärtää laajempia kokonaisuuksia, vaikka muisti heikkeneekin ja yksityiskohdat saattavat unohtua. Muistia voi kuitenkin paikata toistolla. (Paane-Tiainen 2000, 15.) Aikuispedagogiikka ei siis ole vain tiedon siirtämistä, vaan uudelleen tulkintaa, syventämistä sekä liittämistä muuhun tietoon. Tiedon konstruointi aiempaan onkin aikuisia opettaessa tärkeässä roolissa. (Paane-Tiainen 2000, 5, 10.) Aikuisia opettaessa opettaja ei siis asetu auktoriteetin asemaan. Opiskelijan on myös tärkeää ymmärtää, mitä hän oppimastaan hyötyy. (Pollari & Koppinen 2000, 103–104.)

5 Tutkimus- ja kehittämisprosessi

5.1 Työn tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää, millaisena maahanmuuttajat kokevat oman näkyvyytensä suomalaisessa mediassa, millaisista uutisista he ovat kiinnostuneita ja millaisena he ylipäättään suomalaisen uutisoinnin näkevät. Lisäksi kartoitan, millaisesta uutiskirjoittamisesta he olisivat kiinnostuneita ja millainen siihen liittyvä opetus toimisi heille parhaiten.

Tutkimuskysymykseni ovat:

- 1) Millaisena työväenopiston aikuiset maahanmuuttajat kokevat roolinsa suomalaisessa mediajulkisuudessa syksyllä 2023?
- 2) Mistä aiheista ja näkökulmista työväenopiston maahanmuuttajat ovat kiinnostuneet lukemaan ja kirjoittamaan uutisia?
- 3) Millainen opetus kiinnostaa ja tukee maahanmuuttajien kansalaisjournalistista osaaamista ja itseilmaisua?

Ensimmäiseen kysymykseen pyrin saamaan vastauksia henkilökohtaisen haastattelun ja Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille suunnatulla kyselyllä. Toiseen kysymykseen kartoittamiseen käytän henkilökohtaista haastattelua, työväenopiston S2-opiskelijoiden kyselyä sekä kurssilla opiskelevien havainnointia. Kolmanteen kysymykseen pyrin saamaan vastauksia avoimella verkkokyselyllä, havainnoinnilla sekä henkilökohtaisella haastattelulla.

5.2 Konstruktivinen lähestymistapa

Opinnäytetyössäni käytin konstruktivistista lähestymistapaa (Ojasalo ym. 2005, 37), sillä työ liittyy tosielämän ongelmaan, eli maahanmuuttajien alhaiseen medianäkyvyyteen ja sen ratkaiseminen on yhteiskunnallisesti tarpeellista. Koen myös konstruktion peilaamisen teoriaan tärkeänä, sillä järjestämäni kurssin kaltaista opetusta on tähän mennessä ollut tarjolla hyvin vähän, joten hyväksi todettuihin käytäntöihin nojaaminen ei ole mahdollista. Selvitin lähtötilannetta monipuolisella lähdeaineistolla ja kyselylomakkeella ja konstruktiona toteutan journalistisen kurssin. Saatujen tulosten perusteella laadin lisäksi kehitysideani siitä, miten maahanmuuttajien medialukutaitoa ja omaa ääntä voisi vahvistaa myös muilla kursseilla. Lähestymistavassani on kuitenkin myös toimintatutkimuksen piirteitä: tarve todelliselle muutokselle, ratkaisukeskeisyys, keskittyminen ihmisryhmään yksilöiden sijaan, tutkimuskohteen kehittäminen, opiskelijat mukana kehittämässä kurssia. (Ojasalo ym. 2005, 37.) Tapaustutkimuksen mukaisesti haastatteluissani tutkin yhtä tapausta (Ojasalo ym. 2005, 37), eli yhtä Helsingin työväenopiston kurssia, joka on ajallisesti määritelty. Haastatteluilla pyrin myös selvittämään maahanmuuttajaopiskelijoiden medialukutaitoa sekä kiinnostusta journalismiin.

Tapaustutkimuksessa pyritään saamaan syvää tietoa tarkasti rajatusta aiheesta. Aiemmat tutkijat tuovat esiin, että tapaustutkimukselle ominaisia piirteitä ovat yksilöllisyys, kokonaisvaltaisuus, monitieteellisyys, luonnollisuus ja vuorovaikutteisuus. Vaikka aineistoa ei olisikaan koottu suurelta vastaajajoukolta, tulee aineiston muodostaa aiheesta kokonaisvaltainen kuva. Syrjälä ja Numminen tuovat esiin, että tapaustutkimuksessa yleistettävyyden sijaan tärkeämpää on tapauksen ymmärtäminen kokonaisvaltaisesti. Jos tapaus on kuvattu hyvin ja käsitteellistetty onnistuneesti voi tapauksen monipuolinen erittely antaa aineksia myös yleistämiseen. Tällaiset teoreettiset yleistykset kannattaa kuitenkin tehdä tulkinnoista suoran aineiston sijaan. (Saarela-Kinnunen ja Eskola (2015, 181, 185.)

Konstruktivisessa lähestymistavassa pyritään luomaan jokin uusi tuotos, eli konstruktio, joka vastaa käytännönläheiseen ja todelliseen ongelmaan. Konstruktioita rakennetaan olemassa olevan teorian pohjalta. Tavoitteena on siis tuottaa sekä perusteltu ratkaisu että uutta tietoa. Jos mahdollista, konstruktioita olisi hyvä voida hyödyntää myös tutkitun kohteen ulkopuolella. Yleensä konstruktioita pyritään testaamaan ja kehittäjä sekä tulevat käyttäjät ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään. (Ojasalo ym. 2005, 65–66.) Kehittäjän on tärkeää selvittää asiakkaiden tarpeet ja toiveet, mutta oltava myös oman konstruktion asiantuntija. Opinnäytetyöni konstruktio on maahanmuuttajille suunnattu journalistinen kurssi, joka vastaa siihen haasteeseen, että oletukseni mukaan maahanmuuttajien ääni kuuluu suomalaismedioissa vain vähäisesti ja yksipuolisesti. Tavoitteena on myös tuottaa uutta tietoa tulevien vastaavien kurssien suunnittelun apuvälineeksi. Kurssiani ei kuitenkaan voi testata etukäteen, mutta kehitän sitä seuraavaan toteutukseen saadun palautteen ja havainnointini perusteella. Kerättyäni hyvät käytänteet jaan ne käyttöön muille mediaopettajille. Kurssia voi kuitenkin pitää tietyllä tapaa ensimmäisenä testiversiona, koska kyseistä aihetta ei ole aikaisemmin opistossa opetettu ja se toimii pohjana seuraavien kurssien suunnittelulle määrittäen mikä kurssilla toimii ja mikä ei. (Pitkäranta 2014, 72.)

Konstruktio eli kurssi tuli raameiltaan ja osittain sisällöltäänkin suunnitella ennen tutkimuksia ja niistä saatuja tuloksia siksi, että Helsingin työväenopistossa suunnittelutyö tapahtuu yleensä noin puoli vuotta ennen kurssin järjestämistä. Syksyn 2023 kurssit lyötiin siis lukkoon ajankohdan, tuntimäärän, luokkatilan, osallistujamäärä maksimin, kurssikuvauksen ja opettajan osalta jo touku-kuussa 2023. Sain kuitenkin Kaskolta tutkimusluvan vasta syyslukukaudeksi, joten en voinut täysimääräisesti hyödyntää tutkimustuloksia kurssin suunnittelussa. Opetusmateriaalia loin kuitenkin ennen kurssia vain kurssin kahdelle ensimmäiselle opetuskerralle, jotta pystyisin huomioimaan opiskelijoiden tarpeet ja toiveet mahdollisimman hyvin kurssin aikana.

Tapaustutkimus tutkii yksittäistä kohdetta ja sitä kuvataan nykyhetken ilmiönä todellisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä. Pyrkimyksenä on saada syvällistä tietoa. (Ojasalo ym. 2005, 52,

Saarinen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kohteena oli siis Helsingin työväenopisto ja sen yksittäinen kurssi. Pyrin pääsemään käsiksi syvälliseen tietoon liittyen maahanmuuttajien ajatuksista omasta medianäkyvyydestään ja toiveistaan sen suhteen. Pyrin hankkimaan tietoa yhden tyyppisen opetuksen tueksi, enkä esimerkiksi kaikille niille kursseille, joilla maahanmuuttajille opetetaan jotakin muuta kuin suomen kieltä.

Pyrin selvittämään ja selittämään tapausta tapaustutkimukselle ominaisten, *miten* ja *miksi* -kysymysten avulla. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kuvattavat ilmiöt eivät pyri useinkaan selvittämään ilmiöiden välisiä yhteyksiä, testaamaan hypoteeseja tai luomaan ennusteita, vaan pyrkivät määrittämään kohteen ominaispiirteitä tarkasti, systemaattisesti ja todenmukaisesti. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Ojasalo ym. 2005).

Tapaustutkimuksessa tutkittavien määrä on usein melko pieni. (Ojasalo ym. 2005, 53). Näin on myös oman kurssini kohdalla. Osallistujajoukko ei missään nimessä edusta koko Suomen, saati edes Helsingin maahanmuuttajien kantoja ja toiveita. Tapaustutkimus sopii kuitenkin hyvin vähän ymmärrettyjen asioiden selittäjäksi ja käyttäytymisen tulkitsijaksi (Ojasalo ym. 2005, 53.) Tapaustutkimuksessa tapaus ei ole otos isommasta joukosta, eikä sillä pyritä tilastolliseen edustavuuteen (Ojasalo ym. 2005, 53).

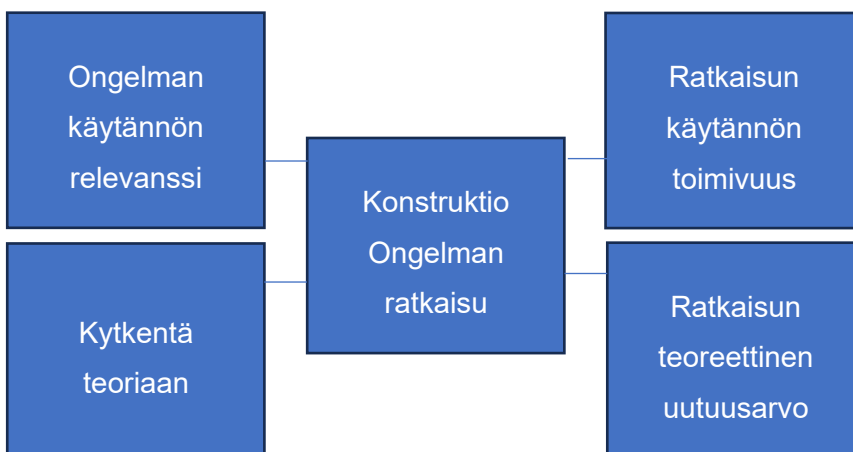
Toimintatutkimuksellisuutta hyödynsin siinä mielessä, että tavoitteeni on muutos opiskelijoiden mediankäytön aktiivisuudessa. Opinnäytetyö luo uutta tietoa tulevien kurssien tueksi, mutta on myös vahvasti käytännöllinen, kuten Ojasalo, ym. (2005, 58) toimintatutkimuksesta kertovat. Toimintatutkimuksessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten asioiden tulisi olla. (Ojasalo ym. 2005, 58). Tämä näkyi opinnäytetyössän siinä, millaisena tavoitetilana näen maahanmuuttajien mediakäyttämisen: aktiivisena, kriittisenä, mutta innostuneena. Toimintatutkimus vaatii yhteistyötä kehittäjän ja kohteen välillä (Ojasalo ym. 2005, 58, Kuula 2006.) Huomioin tämän pedagogisia ratkaisuja tehdessäni. Ojasalon ym. (2005, 59) mukaan osallistavassa kehittämisessä ihmisten on helpompi hyväksyä muutos, jos se tulee yhteisön sisältä ulkopuolisen tahon sijaan. Mielestäni tämä on tärkeää myös yhteiskunnallisen valta-aseman vuoksi: en halunnut opettajana ja kantaväestön edustajana sanella maahanmuuttajille, millaisista uutisista heidän tulisi olla kiinnostuneita. Myös Kuula (2006) tuo esiin edellisiin tutkijoihin viitaten, että tutkimuskohteen osallistumismahdollisuuksilla on suora yhteys heidän tyytyväisyyteensä, moraaliin ja tuottavuuteen.

Toimintatutkimus yhdistää käytännön kehittämistyön tutkimukseen. Kehittämisen kohteena on aina ihmisten vuorovaikutukseen liittyvä tilanne. (Heikkinen 2015, 204–205). Tapaustutkimuksessa pyritään asian laidan selvittämisen sijaan saamaan tietoa siitä, miten asioiden toivotaan olevan ja miten tähän tilaan päästäisiin. (Heikkinen 2015, 209). Tutkija ei pyri etäännyttämään itseään, vaan osallistuu itse kehitystyöhön tehden aloitteita ja vaikuttamalla kohdeyleisönsä. (Heikkilä 2015,

214). Tutkimusta voi myös siinä mielessä pitää toimintatutkimuksena, että en pyri sillä pelkästään saamaan aikaan muutosta opiskelijoiden mediankäyttötavoissani vaan kehittämään myös omaa maahanmuuttajapedagogiikkaani ja opettajuuttani. Kun opettaja suhtautuu oman työnsä kehittämiseen tutkimukselliselta pohjalta ja toimii tutkivan opettajan kaksoisroolissa, testaa hän asettamiaan hypoteeseja käytännössä ja hankkii tietoa omasta opetuksestaan sitä reflektoiden. Uusi tieto lisää opettajan tietämystä omasta työskentelystään ja toimintatavoistaan. (Heikkinen 2015, 247.)

5.3 Kehittämispöessi

Kehittämispöessi käynnistyi ongelman tunnistamisella, määrittelyllä ja sen yhteiskunnallisen arvon tunnistamisella. Tämän jälkeen tutustuin kirjallisuuteen ja verkkoaineistoon valikoiden ja kytkien aiheen teoriaan. Konstruktioon liittyi suunnittelu- ja valmistelutyötä sekä itse kurssin pitäminen. Ratkaisun käytännön toimivuus ilmeni itse kurssin aikana sekä sen aikana saadussa palautteessa. Ratkaisun teoreettista arvoa pohdin johtopäätökset ja tulokset -luvuissa.

Kuvio 3. Kasasta, Lukkaa ja Siitosta mukailien konstruktiiivisen tutkimuksen osat. (Virtanen 2006, 5).

5.4 Aineiston hankintamenetelmät

Hankin aineistoni käyttäen henkilökohtaista haastattelua, havainnointia sekä kaikille avointa ja pelkästään Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille suunnattua verkkokyselyä. Opinnäytetyössäni käytin tutkimusotteeltaan sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä.

Tapaustutkimuksessa, palvelumuotoilussa ja konstruktiiivisessä lähestymisessä menetelmiä käytetään useita (Ojasalo ym. 2005, 55–57, 68, 72) ja tietoa hankitaan luonnollisissa tilanteissa. Haastattelut nauhoitin, litteroin ja analysoin teemoittain. Toimintatutkimuksen puolelta hyödynsin erityisesti havainnointia. (Ojasalo ym. 2005, 61). Käyttäjien tarpeiden tunnistaminen on erityisen tärkeää konstruktiiivista lähestymistä sekä palvelumuotoilua hyödyntävässä tutkimuksessa. (Ojasalo ym.

2005, 68). Pyrinkin selvittämään opiskelijoiden tarpeita ja toiveita sekä kurssin aikana että sen jälkeen.

5.4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Puolistrukturoidussa haastattelussa vastausvaihtoehtoja ei anneta valmiina, vaan vastaaja vastaa niihin omin sanoin. Teemahaastattelussa valmiiden kysymysten sijaan käytetään valmiiksi määriteltyjä aihepiirejä, joiden järjestystä voidaan kuitenkin vaihdella. Kaikki teemat käydään kaikkien haastateltavien kanssa läpi, mutta niiden painoarvo voi vaihdella. (Eskola & Vastamäki 2015, 29.)

Fenomenologisella tutkimusotteella voidaan tutkia helposti ihmisten kokemuksia. Fenomenologia lähtee ajatuksesta, että ihmiset rakentuvat suhteessa maailmaansa, vaikka itse myös vaikuttavat siihen. Tutkimuksen kohteena on itse koettu ja eletty. Ilmiötä tutkitaan siis henkilön ja ilmiön välisenä suhteena. Meillä kaikilla on oma suhteemme erilaisiin elämän piirissämme oleviin asioihin: ihmisiin, tapahtumiin ja esineisiin. Esimerkiksi opettajan kokemus opetustilanteesta on aina erilainen kuin opiskelijan, vaikka molemmat ovat samaan aikaan samassa tilassa ja tilanteessa. Tilanteen tulkinta rakentuukin kokemuksista, käsityksistä, arvoista ja tuntemisen tavoista. (Laine 2015, 30.)

Todellisuutemme on myös intentionaalista, eli jokainen kokemuksemme merkitsee meille jotakin. Tulkitsemme tilannetta pyrkimystemme, kiinnostustemme ja uskomustemme valossa. (Laine 2015, 31.) Olemme kuitenkin yksilöitä ja erityisesti erilaisesta kulttuuripiiristä tuleva henkilö voi kokea saman tilanteen hyvin eri tavoin. Yksilöt ovat toisaalta myös yhteiskunnallisia yksilöitä yhteneväisine piirteineen ja tapoineen kokea maailmaa, eli jokaisen yksilön tutkiminen paljastaa myös jotain yhteistä. (Laine 2015, 32.)

Fenomenologisen lähestymistavan mukaan haastattelukysymysten tulisi olla mahdollisimman avoimia ja ohjata vastaamista mahdollisimman vähän. Kysymysten avoimuudessa on kuitenkin eroja. Avoin kysymys rajoittaa mahdollisia näkökulmia, mutta ei ohjaa vastauksen sisältöä. Avoin kysymys määrittää aihepiirin, mutta ei sitä, mitä ja miten sen sisällä asiasta puhutaan. (Laine 2015, 39.)

Eskola ja Vastamäki (2015, 32) neuvovat luomaan haastattelutilanteesta mahdollisimman epämuodollisen esimerkiksi pöytämuodostelmien avulla. Kurssilla osa opiskelijoista osallistuu etänä ja osa luokasta käsin. Käytämme pöytämikrofonia. Luokassa olijat istumme saman pöydän ääressä, jotta äänemme kuuluisi paremmin myös etänä olijoille samalla kun rikomme perinteistä opettajaoppilas istumajärjestystä ja valta-asemaa. Haastattelu on sosiaalisen kanssakäymisen muoto, jossa on

usein hyvä johdatella tilannetta kohti asiaa luoden rento ja turvallinen tunnelma. Samalla valta siirretään haastattelijalta haastateltavalle. (Eskola & Vastamäki 2015, 32.) Ajoin ensimmäisellä tapaamiskerralla alkuhaastattelun tunnin loppupuolelle, jolloin olimme kerenneet jo hieman tutustua ja orientoitua uutisaiheeseen.

Teemat tulisi olla johdettu teoriasta ja tutkimusongelmista, jotka sitovat kokonaisuuden yhteen ja oikeuttavat valittujen kysymysten esittämisen. (Eskola & Vastamäki 2015, 35). Jos tutkittava aihe on hyvin henkilökohtainen, saattaa haastateltava kaivata välillä kevennyksiä ja rohkaisua haastattelijalta. (Eskola & Vastamäki 2015, 33). Pysin käyttämään haastattelussa selkeää yleiskieltä ja näin häivyttämään tutkijan rooliani. Pysin luomaan tunnelmasta mahdollisimman rennon. Pohdin kuitenkin, kuinka helppoa kritiikin esittäminen vähemmistön edustajalle on, kun haastattelijana on enemmistön edustaja.

5.4.1 Kyselytutkimus Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille

Kyselytutkimuksen perusjoukkona ovat syyslukukaudella 2023 Helsingin suomenkielisen työväenopiston S2-opetukseen osallistuneet opiskelijat, joiden taso oli vähintään B1. Heitä on yhteensä 99 henkeä. Linkki sähköiseen kyselyyn saatekirjeineen lähetetään työväenopiston sisäisen järjestelmän kautta syyskuun 2023 puolella välissä opiskelijoiden sähköpostiin. Koska kyselyyn vastanneet eivät rekisteröi tietojaan, en tutkijana voi varmistua siitä, kuka kyselyyn on vastannut tai onko joku vastannut kyselyyn useamman kerran, kuten Valli ja Perkkilä mainitsevat (2015, 111).

Valitsemani kyselytutkimus on Vastamäen (2015, 121) mukaan poikittaistutkimuksesta, jolla voi kuvailla erilaisia ilmiöitä. Kyselyssä tiedustelen seuraavia asioita: koulutustausta ja aika, jonka opiskelija on opiskellut suomen kieltä. Mitä kirjallisia teoksia opiskelija lukee tai on lukenut suomen kielellä, mitä kirjallisia teoksia opiskelija kirjoittaa tai on kirjoittanut suomen kielellä, mistä lähteistä opiskelija etsii uutismateriaalia ja löytääkö hän suomalaisesta valtamediasta mielenkiintoisia sisältöjä. Lisäksi kysyn osallistujilta heidän näkemystään siitä, huomioidaanko maahanmuuttajien mielenkiinnon kohteet ja näkökulmat suomalaisessa mediassa, millaisen kuvan maahanmuuttajista uutissivujen kautta saa, onko käytetty kieli uutisissa riittävän ymmärrettävää ja mistä aiheista he haluaisivat uutisia lukea.

Kyselyssä käytän Likertin 5-portaista asteikkoa, jota Valli (2015, 98) suosittelee. Kysymyksissä, joihin olen antanut valmiit vastausvaihdot, on tarjolla myös vaihtoehto, *muu, mikä*, jotta kaikilla vastaajilla olisi mahdollisuus löytää oikea vastausvaihtoehto. (Valli 2015, 106). Mukana on myös avoin kysymys.

Kyselytutkimuksella voidaan selvittää yksinkertaisia ja selkeitä asioita (Hirsjärvi & Hurme 2008, 37) laajemmalla joukolta. Tämän takia pyrinkin mahdollisimman selkeään, yksiselitteiseen ja selkosuomiseen kysymysten asetteluun. Valli (2015, 86) mukaan verkkokysely tulisi edetä seuraavasti: taustakysymykset, muutama helppo kysymys, mahdolliset vaikeat tai arkaluonteiset kysymykset ja lopuksi helpot kysymykset. Olisi ollut mielenkiintoista tietää, mistä maasta vastaajat olivat kotoisin, mutta tämä olisi voinut rikkoa vastaajien anonymiteettisuojaaja. Valli (2015, 87) neuvoo myös välttämään passiivimuotoja kyselyssä ja puhuttelemaan vastaajaa henkilökohtaisemmin. Hambleton tuo esiin, että eri kulttuureista tulevat ihmiset saattavat ymmärtää kysymykset eri tavoin. (Vastamäki 2015, 130). Verkkokyselyn sekä siihen liittyvän saatekirjeen oikoluki selkosuomisuuden osalta S2-opettaja. Verkkokysely on suhteellisen helppo ja nopea toteuttaa. Suurimpana riskinä pidin sitä, että vastauksia kyselyyn ei tulisi kovin runsaasti.

5.4.2 Avoin kyselytutkimus

Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille suunnatun kyselyn lisäksi loin avoimen maahanmuuttajille suunnatun verkkokyselyn, joka sisälsi seitsemän kysymystä. Kysymykset koskivat sitä, millaisesta mediaopetuksesta, suomenkielisestä kirjoittamisesta ja -kursseista henkilö olisi kiinnostunut, mihin aikaan opetus hänelle parhaiten sopisi, pitäisikö hänen enemmän etä- vai lähiopetuksensa, mikä olisi sopivin kesto kurssille ja opiskelisiko hän mieluiten vain muiden maahanmuuttajien kanssa vai sekaryhmässä yhdessä myös suomalaistaustaisten kanssa. Kaksi kysymyksistä oli avoimia ja loput koostuivat valmiista vastausvaihtoehdoista.

Jaoin avoimen kyselyn Facebookissa seuraavissa ryhmissä: Foreigners in Finland, Rasmus-Valtakunnallinen rasismien ja muukalaispelon vastainen verkosto, Refugee Hospitality Club (Finland), Foreigners, Migrants & Refugees in Finland, Foreigners in Finland ja Foreigners and Finnish in Finland Open Discussion Group. Kyselyyn oli mahdollista vastata kolmen viikon ajan ja siihen tuli yhteensä kuusi vastausta.

5.4.3 Havainnointi ja haastattelu

Haastattelun ja havainnoinnin tutkimuskohteena ovat kurssilleni osallistuvat Helsingin työväenopiston S2-opiskelijat. Havainnoin opiskelijoita heidän osallistuessaan kurssille, heidän esittämiään mielipiteitä sekä reaktioitaan esimerkiksi esitettyihin uutisnäytteisiin ja väitteisiin maahanmuuttajien vähäisestä ja osittain negatiivisesta medianäkyvyydestä. Grönfors (2015, 147) muistuttaa, että havainnointia ja haastattelua tehdessään tutkija käyttää persoonaansa tutkimuksen tärkeimpänä välineenä. Tutkijan asema ja joskus myös yhteiskunnallinen status on erilainen kuin tutkittavilla.

Uskomukseni mukaan ainakin osa kurssille osallistuvista opiskelijoista olisi itseni tavoin korkeasti koulutettuja, mutta eroaisimme toisistamme ainakin osin iän ja äidinkielemme osalta. Pyrin häivyttämään tutkija-asemaani tutustumalla opiskelijoihin ennen varsinaista haastattelua, mutta toimin silti tilanteessa kurssin opettajana, joten täysin en valta-asetelmaa pysty rikkomaan. Havainnointini tallennan heti opetuksen päätyttyä sananelemalla ajatukseni talteen, jottei aika vaikuttaisi niiden tarkkuuteen. Grönforsin (2015, 157) mukaan myös tämä muistiinpanojen tekeminen on jo alustavaa tekstianalyysiä ja materiaalin karsintaa, sillä kaikkea ei voi tallentaa muistiin.

Grönforsin (2015, 149) mukaan havainnointi sopii erityisesti vähän tutkimuskysymysten selvittämiseen. Maahanmuuttajien medianäkyvyyttä on tutkittu paljonkin, mutta heidän siihen liittyviä opiske-lutoiveitaan ei. Toisaalta epäilen myös, että vieraalla kielellä kaikkien ajatusten esiin tuominen voisi olla hankalaa suorana asiaa kysyttäessä. Havainnointi auttaa myös liittämään saadun tiedon kontekstiin sekä tuo paremmin esiin esimerkiksi normeihin liittyvän käyttäytymisen. (Grönfors 2015, 149.) Näin havainnoimalla pääsin paremmin käsiksi siihen, millaisia ajatuksia tutkittaville nousi esiin uutisia analysoidessa ja kirjoittaessa, ja miten ne näkyivät todellisissa tilanteissa sen sijaan, että tutkittavat olisivat tulkinneet itse.

Puoli strukturoidussa teemahaastattelussa määritin teemat sekä niihin liittyviä apukysymyksiä. Kaikki teemat käytiin haastateltavien kanssa läpi, mutta jokaista kysymystä en esittänyt tai niiden järjestys vaihteli.

Maahanmuuttajien kokema rooli suomalaisissa uutisissa	<ul style="list-style-type: none"> - Onko uutisten kirjoittajista mielestänne riittävän moni maahanmuuttajataustainen - Millaisissa yhteyksissä maahanmuuttajista kirjoitetaan - Onko jokin tietty maahanmuuttajaryhmä erityisesti edustettuna - Mihin sävyyn maahanmuuttajista kerrotaan
Uutisten seuraaminen ja tiedon etsiminen	<ul style="list-style-type: none"> - Mistä etsit ajankohtaista tietoa - Etsitkö tietoa suomenkielisistä uutispalveluista vai muun kielisistä
Kokemus suomalaisten uutisten ymmärrettävyydestä	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetäänkö uutisissa riittävän selkokielisiiä ilmauksia - Avataanko asiayhteyksiä riittävästi
Kokemus uutisten kiinnostavuudesta	<ul style="list-style-type: none"> - Onko uutispalveluiden uutistarjonta mielestäsi kiinnostavaa - Puuttuuko uutistarjonnasta jokin aihepiiri
Mitä tiedän uutisista?	<ul style="list-style-type: none"> - Kuka uutisia voi kirjoittaa - Mistä tiedot uutiseen saadaan - Miten faktat tulee tarkistaa, mihin lähteisiin voi luottaa - Miten näkökulma vaikuttaa

Taulukko 4. Teemahaastattelun teemat koskivat maahanmuuttajien kokemaa roolia, uutisten seuraamista, niiden ymmärrettävyyttä sekä kiinnostavuutta.

Tallennan haastattelun Teams-sovelluksella, joka tuottaa myös automaattisen litteroinnin puheesta. Kurssin ensimmäisellä opetuskerralla sekä opetan ryhmähaastattelun tekoa että haastattelun opiskelijoita heidän lukutottumuksistaan sekä ajatuksista maahanmuuttajien medianäkyvyydestä sekä presentaatiosta. Haastattelussa haastateltava koettaa sanoittaa kokemuksiaan ja tutkija pyrkii tulkitsemaan haastateltavan ilmaisuja mahdollisimman oikein. Kokemuksiin liittyvän haastattelun onnistuminen riippuukin haastateltavan kyvystä ilmaista kokemuksiaan sekä haastateltajan kyvystä kysyä, tulkita ja ymmärtää. (Laine 2015, 33.)

Kurssin aluksi paikalla ollut opiskelija täytti haastatteluun suostumuslomakkeen ja verkon välityksellä osallistunut antoi suostumuksensa suullisesti. Lähetin hänelle lomakkeen haastattelun tietoi-
neen sähköpostitse.

5.5 Aineiston analyysimenetelmät

Analyysini ei perustu yhteen suureen teoriaan, vaan useampiin hajanaisiin tutkimustuloksiin ja käsitteisiin, sillä pyrin valottamaan asiaa usealta näkökulmalta. Tutkimus etenee siis aineistolähtöisesti ja eri teorit ja käsitteet toimivat tulkintakehyksinä, jota kautta tulkitseen aineistoa ja sitä kautta tutkimaani ilmiötä, kuten Eskola (2015, 189) määrittelee.

5.5.1 S2-opiskelijoille suunnatun kyselyn sekä avoimen kyselyn analyysi

Suurin osa S2-opiskelijoille suunnatun kyselytutkimuksen kysymyksistä oli määrällisesti arvioitavissa. Kyselyn viimeinen kysymys oli kuitenkin avoin kysymys. Arvioin sen vastauksia teemoittamalla. Vallin (2015, 106) mukaan avoimista kysymyksistä voi saada syvempää tietoa kuin valmiita vaihtoehtoja käyttämällä, mutta haittapuolena voi olla vähäinen vastausprosentti tai vastausten ylimalkaisuus.

Verkkokyselyn tuloksia analysoin luokittelulla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79). Laadin tarkennetun kurssin sisältösuunnitelman kyselytutkimuksen pohjalta ja tarkensin sitä entisestään kurssille osallistuvien alkuhaastattelun perusteella.

Avoimeen verkkokyselyyn käytin samoja analyysimenetelmiä kuin S2:n kanssa. Avoimessa kyselyssä avoimia kysymyksiä oli kaksi ja loput sisälsivät määrällisesti arvioitavia valmiita vastausvaihtoehtoja sisältäviä kysymyksiä.

5.5.2 Haastattelujen analyysi

Haastatteluaineiston analysoimiseen käytin sisällön analyysiä, jossa ilmiöitä kuvataan tiiviissä ja selkeässä muodossa pyrkien samalla sanallistamaan aineiston sisältöä. Valinta takasi systemaattisen ja objektiivisen lähestymisen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–91.) Määrällisellä mittarilla (Ojasalo yms. 2014, 34) mittasin opiskelijoiden yleistä tyytyväisyyttä kurssiin sekä sitä, kuinka todennäköisesti he suosittelisivat kurssia toiselle opiskelijalle.

Kun haastatteluja lähdetään fenomenologisesti analysoimaan, ensimmäisessä vaiheessa pyritään kuvaamaan mahdollisimman tarkasti ja alkuperäisesti, mitä aineistossa on sanottu. Aineiston läpikäymiseen kannattaa varata riittävästi aikaa, jotta saa kiinni siitä, mikä aineistossa todella on merkityksellistä tutkittavan omasta näkökulmasta. Tarkoitus on esittää aineisto tutkijalle ja lukijalle mahdollisimman tiiviissä muodossa. (Laine 2015, 42.)

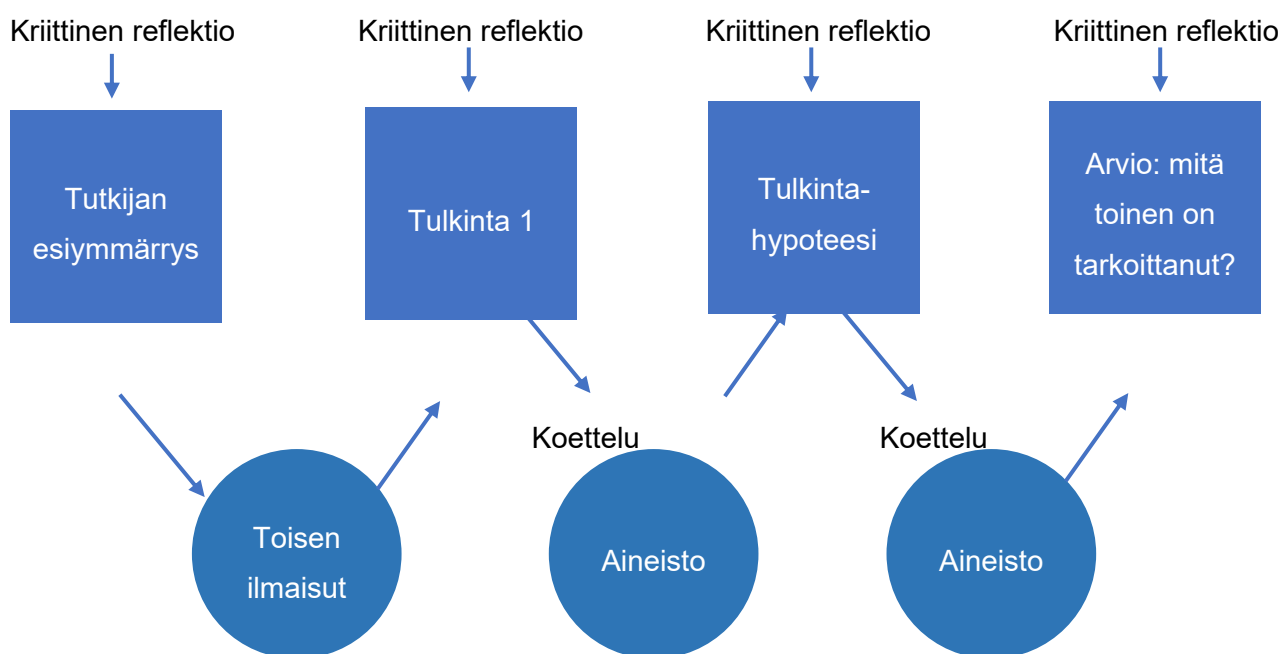
Kuvauksen jälkeen saadaan aineistosta saada esiin merkityksen muodostamia kokonaisuuksia. Tulkinta onkin merkitysten olennaisten ominaisuuksien ja samankaltaisuuksien tunnistamista, sekä niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä monipuolisista näkökulmista. (Laine 2015, 43.)

Teemahaastattelua analysoidaan yleensä teemoittamalla ja tyypittelemällä. Teemoittelu tarkoittaa aineiston järjestelyä teemoittain ja pelkistäen, tyypittelyssä puolestaan tyyppikuvausten luomisesta. Teemojen alle kootaan kaikkien vastaajien vastaukset ja vastauksista analysoidaan vastausvastaukselta ja teema teemalta antoisimman sisällön mukaan. Tämän jälkeen saatuja vastauksia peilataan teoriaan. (Eskola & Vastamäki 2015, 43.)

Teemoittelua voi lähteä rakentamaan koodaamalla tekstiä lyhyellä tekstillä, jossa määritellään aukikirjoitetun haastattelutekstin olennaiset kohdat. (Rantala 2015, 111). Koodaus on analyysin ensimmäinen vaihe, linkitys itse hankitun ja teorian välillä. (Rantala 2015, 112). Kävin tekstimuodossa olevat haastattelut läpi kohta kohdalta, määritin niille alustavat koodit ja seuraavalla lukukierroksella koodit lopullisessa muodossa, kuten Rantala (2015, 117) ohjeistaa. Koodit tulee olla mahdollisimman lyhyitä, yksinkertaisia ja täsmällisiä. (Rantala 2015, 119).

Teemoittelun pohjalta kirjoitin omin sanoin tulkinnat siitä, mitä aineistossa sanottiin yhdistäen niihin kiinnostavimpia lainauksia haastateltavilta, kuten Rantala (2015, 198) ohjeistaa.

Fenomenologisessa tutkimuksessa ei edetä yksittäistapauksesta yleistykseen, vaan ollaan kiinnostuttu myös ainutkertaisuudesta. Jokainen opetustilanne esimerkiksi on erilainen, vaikka sama opettaja opettaisi samaa ainetta samoille opiskelijoille. Myöskään hyvää opettajuutta ei voida vangita yhteen kuvaukseen. (Laine 2015, 32.)

Kuva 1 Hermeneuttisen kehän eteneminen. (Laine 2015, 38).

Tutkijan esiymmärrys on syntynyt minulle omien aikaisempien havaintojeni kautta sekä kirjallisuuteen perehtyen. Tätä esiolettamusta olen arvioinut kriittisesti ja sen pohjalta muodostanut tutkimuskysymykseni ja teemahaastattelun rungon. Haastattelussa opiskelijat vastaavat kysymyksiini, joita olen tulkinut itse haastattelutilanteessa ja näin luonut asiasta ensimmäisen tulkinnan ja pyrkinyt hahmottamaan sen kokonaisuutta, joista myös Laine (2015, 50) mainitsee. Tallennetusta ja

litteroidusta haastattelusta syntyy aineisto, jota luen ja arvioin kriittisesti sekä pyrin hahmottamaan olennaisen (Laine 2015, 50). Tästä syntynyt tulkintahypoteesi, jota koettelen kriittisesti ja viimein päätyen lopulliseen arviooni siitä, mitä haastateltavat todella ovat ilmaisuillaan tarkoittaneet. Näitä arvioita lopulta peilaan aiempaan teoriaan (Laine 2015, 50) sekä arvioin niitä suhteessa kurssin tavoitteisiin sekä kehitän edelleen seuraavaa kurssi ajatellen.

Toisaalta ihmiset eivät aina osaa tai pysty sanoittamaan kaikkia toimintansa ja ajatustensa takana olevaa. Tällaisessa tilanteessa vaikuttavat usein normit, säännöt ja myytit. Kokemukset ovat hetkellisiä ja osin kielellisten ilmaisten tavoittamattomissa. Käsitteet sen sijaan ovat pysyvämpiä ja kielellisempiä, mutta osittain tiedostamattomia. (Moilanen & Räihä 2015, 60.)

Tulosta voidaan pitää onnistuneena, jos se auttaa meitä näkemään ilmiön selvemmin, jäsentyneemmin tai monipuolisemmin, eli ymmärrämme ilmiötä paremmin. Onnistumista voidaan pohtia myös siltä kannalta, onko tutkija pystynyt auttamaan tutkittavaa refleктоimaan kokemuksiaan, onko kysymyksillään pystynyt auttamaan haastateltavaa kertomaan omista kokemuksistaan yleistysten sijaan, olenko pystynyt refleктоimaan tulkintojani niin, ettei niissä ole vahvistunut omat ennakkokäsitykset tai aiempi teoria sekä onko tutkija onnistunut esittämään ymmärtämänsä merkitysrakenteet ja tuloksiin johtaneet prosessin eri vaiheet. (Laine 2015, 49.)

5.5.3 Havainnoinnin analyysi

Havainnoinnilla pyrin selvittämään opiskelijoiden kurssilla kokemaa tunnelmaa, motivaatiota sekä oppimista. Havaintojani analysoin teemoittelemalla. Teemoittelussa pyritään etsimään tekstistä pelkistämisen kautta olennaiset eli merkittävimmät asiat. Teemat muodostuvat siis tekstin sisällön, ei yksittäisten kohtien kautta. Teemoittelussa teksti luetaan useaan kertaan, jotta päästäisiin myös rivien väliin. (Moilanen & Räihä 2015, 61.) Havainnointini tukena käytin omia saneluitani. Lisäksi tallensin opetuskerrat Teams-sovelluksella, joka tuotti automaattisen litteroinnin sekä minun että opiskelijoiden puheesta. Näin analyysin kohteena olivat tarkemmin myös yksittäiset opiskelijoiden kommentit sekä heidän osallistumisensa tunnilla tehtävien ja kysymysten muodossa.

6 Konstruktiona journalistinen kurssi

Konstruktiona suunnittelin maahanmuuttajille suunnatun Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla -nimisen kurssin, joka oli kestoltaan viiden kerran mittainen ja se toteutettiin Helsingin työväenopistossa syyslukukaudella 2023. Toimin myös kurssin opettajana.

6.1 Kurssin suunnittelu

Suunnittelin kurssi kevään 2023 aikana itsenäisesti. Tilavarauksiin osallistui median koulutussuunnittelija ja viestinnässä avusti S2-opettajat sekä median ja tietotekniikan maahanmuuttajaopetuksesta vastaava koulutussuunnittelija. Maksuvapautus kurssille haettiin rehtorilta.

Kurssin suunnittelu eteni seuraavasti

<p>Kurssin kokonaisuuden ja tuntimäärän hahmottelu</p> <p>Kurssin aikataulun laatiminen</p>	<p>Kurssin rakenteen ja aihealueiden määrittely kurssin vastuuhenkilölle. Ajankäytön suunnittelu. Yhteydenpito vastuuhenkilöön ja esimiehiin. Kurssiehdotuksen teko järjestelmään ja kurssitekstin viimeistely.</p>
<p>Materiaalin etsiminen ja opetusmateriaalin teko</p>	<p>Kirjallisuuteen ja verkkoaineistoon tutustuminen, valikointi ja kirjoittaminen. Harjoitusten luominen.</p>

Kaavio 5. Kurssin rakenne, aikataulu ja tuntimäärä lyötiin lukkoon ennen kurssin alkua. Materiaalia ja harjoituksia loin sekä ennen kurssia että sen aikana.

Kurssin tarkoitus oli

- Kertoa, mikä on uutinen
- Kertoa, miten uutinen kirjoitetaan
- Kertoa, mihin uutista kirjoittaessa kannattaa kiinnittää huomiota
- Auttaa huomaamaan, kenelle, miten ja miksi uutinen on kirjoitettu
- Herättää kiinnostusta uutisten lukemiseen
- Herättää kiinnostusta omien uutisten kirjoittamiseen

Kurssin tavoitteena oli, että jokainen opiskelija kirjoittaisi ja julkaisi yhden uutisen, jonka pituutta ei kuitenkaan määritely. Vaikka uutisia käsiteltäisiinkin harjoitusten avulla monipuolisesti, itse varsinaisen päätehtävän tekoon oli varattu aikaa sekä ohjausta.

Työväenopistolla on tietokannassaan maahanmuuttajaopiskelijoista tiedossa heidän sukupuolensa, ikänsä, koulutustasonsa, työllisyystilanteensa ja äidinkielenä. (Kursor 2023). Lisäksi S2-opettajilla on omista opiskelijoistaan tunnilla esiin tulleita tietoja, mutta näitä ei ole kerätty mihinkään yhteiseen tietokantaan. Olen itse opettanut maahanmuuttajia useamman vuoden ajan, joten

minulla on perustuntuma heidän opettamisestaan sekä siitä, että heidän lähtötasonsa vaihtelee huomattavasti. Kurssille osallistuvista opiskelijoista minulla ei kuitenkaan ollut nimien lisäksi muita tietoja.

Alun perin kurssi suunniteltiin toteutettavaksi selkosuomella ja se kohdennettiin ainoastaan maahanmuuttajille. Kurssille tuli kuitenkin vain vähän ilmoittautuneita. Kurssi muutettiin pelkästä lähiopetuksesta hybridiksi ja samalla poistettiin kohdennus.

Ennen kurssin alkua loin opetusmateriaalit ja tuntisuunnitelmat kahdelle ensimmäiselle opetuskerralle. Loin kuitenkin alustavan kurssisuunnitelman koko kurssin mittaisesti. Halusin opetuksen joustavan osallistujien lähtötason, tarpeiden ja kiinnostusten kohteiden mukaisesti. Opetusmetodeja valitessa tulee erottaa omat mieleisimmät menetelmät niistä, jotka sopivat juuri kyseiselle kohderyhmälle. Itse auditiivisena oppijana pidän luento-opetuksesta. Kokemukseni mukaan pitkä teoreettinen esitelmä sopii kuitenkin huonosti maahanmuuttajaopetukseen. Alustuksen jälkeen onkin tärkeää päästä melko nopeasti tekemään itse. Tämän takia olen pyrkinyt pitämään kurssilla teoriaosuudet lyhyinä ja painottanut enemmän harjoituksia, joissa opiskelijat pääsevät testaamaan opitua käytännössä.

6.5 Kurssilla noudatettava oppimiskäsitys

Rakennan opetukseni assosiaatiopsykologiseen, behavioristiseen ja funktionalistiseen oppimiskäsitykseen. Opettamisen pitäminen tulee rakentaa aikaisempien mielteiden pohjalta vertaillen ja ryhmitellen. Opetuksen tulee olla havainnollista, selkeää ja aiempaan tietoon ja opiskelijan omaan kokemusmaailmaan kytkettyä. Myös tehtäväksi antojen tulee olla riittävän selkeitä. (Miettinen 2005, 20–22.) Toistoa tulee olla riittävästi ja opiskelijoiden tulee saada palautetta. Lisäksi opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista ja luoda yhtymäkohtia muuhun elämään. (Miettinen 2005, 41–42.)

Funktionalismi korostaa toisten teorioiden sijaan opetuksen kokonaisvaltaisuutta ja opetuksen yhteyttä muuhun elämään. Oppilaat se näkee aktiivisena toimijoina luottaen heidän ajatteluunsa. (Miettinen 2018a, 18.) Funktionalismi myös kyseenalaistaa yhden kirjoihin kirjoitetun totuuden ajatuksen ja peräänkuuluttaa asioiden tutkimista ja soveltamista sen sijaan. (Miettinen 2018a, 26). Opetuksen ei myöskään tulisi perustua pelkästään vakiintuneiden tapojen siirtämiselle opettajalta oppilaalle, vaan kokemuksiin tulisi suhtautua elävinä ja kehittyvinä. (Miettinen 2018a, 22–23).

Dewey toteaa, että opetuksen ei tulisi perustua pelkästään valmiiksi muokattuun aineistoon ja sen ulkoa opetteluun, vaan herättää opiskelijassa itsessään halu ongelman ratkaisemiseen. Tavoitteena onkin opiskelijan itsenäinen päättelykyky ja mielekäs toiminta uusissa tilanteissa. Opetuksen

tulee siis tukea todellisuuden ilmiöiden omakohtaista tutkimista havainnoimilla, kokeita tehden sekä hypoteeseja asettaen. (Miettinen 2018a, 25.) Kun haluamme tehdä oppimisesta suoriutumista tehokkaampaa, puhumme periaatteiden ja asenteiden siirtämisestä, jonka mukaan yksittäisen taidon oppimisen sijaan pyrimme hahmottamaan yleisen idean. Näin voimme uusia ongelmia kohdatessa tunnistaa ne jo opitun idean alaisina tapauksina ja voimme laajentaa ja syventää osaamistamme peruskäsitteiden ja yleisten ideoiden kautta. Tieto voidaan näin laajentaa ja syventää peruseriaatteen ymmärtämisen kautta. (Miettinen 2018a, 33).

Bruner pitää perusrakenteen ymmärtämistä tärkeänä erityisesti ymmärrettävyyden vuoksi. Toiminnan rakenteen ymmärtäessään henkilö voi sen avulla ymmärtää paremmin ja syvemmin myös vaativampia ja monimutkaisia haasteita. Rakenteen hahmottaminen auttaa myös muistamaan, sillä irralliset yksityiskohdat unohtuvat helposti, ellei niitä pysty liittämään osaksi kokonaisuutta. (Miettinen 2018a, 34.) Rakenteen tai kaavan hallitessa henkilö pystyy painamaan ratkaisun kannalta tärkeimmät tiedot mieleensä, ilman että hänen tulisi muistella yksittäisiä tietoja. Toisaalta myös yksityiskohdat ovat tarvittaessa uudelleen luotavissa. Siirtovaikutuksen avulla logiikan siirto myös muihin opeteltaviin asioihin sujuu kitkattomimmin. (Miettinen 2018a, 5.) Miettisen mukaan (2018a, 44–45) oppimisen ei tulisi olla passiivista ja yksisuuntaista, vaan oppilaat tulisi nähdä aktiivisina vuorovaikutteisessa oppimistilanteessa.

Bruner halusi Geertzin (2001, 1) mukaan tuoda mielen ja tietoisuuden takaisin tutkimukseen pelkän ärsykkeiden ja reaktiomallien sijaan. Postamannin kanssa hän kehitti ”uuden katseen” havainnointikokeiden sarjan, jonka mukaan näkemiseen, kuulemiseen ja tunnistamiseen vaikuttavat henkiset valikoivuuden voimat. Brunerin ja Postamannin ajatus, johon Geertz (2001, 1) viittaa kokemuksen ja tulkinnan erilaisuuden esimerkiksi henkilön taloudellisesta asemasta tuo esiin ihmisen kokemuksen kulttuuri- ja tausta riippuvaisuuden. Brunerin mukaan pelkkä informaatio ja rakenteiden ymmärrys ei riitä, vaan tarvitaan myös sosiaalinen ja kulttuurinen konteksti. Myöhemmin hän lisäsi, että yhteiskuntaa tulkitaan usein narratiivien kautta. Ihmisen tietoisuuden muodostuminen on jatkuva vuoropuhelu muuttuvan kulttuuriin kanssa. (Miettinen 2018a.) Brunerin mukaan tarinat tulisi nähdä mielen instrumentteina tai työkaluina merkitystä muodostettaessa, sillä ihmiset tekevät maailmaa itselleen ymmärrettäväksi tarinoita kertomalla ja käyttämällä todellisuuden konstruoinnin narratiivia. (Geertz 2001, 3). Kulttuurin sisäistäminen koski Vygotskyn mukaan sanoja, käsitteitä, käytäytymistä ja moraalia. Suhteemme todellisuuteen ei siis ole suora tai välitön, vaan opimme havaitsemaan, tulkitsemaan ja muistamaan ympäristöä kulttuurin kautta. Merkit auttavat ongelman ratkaisua avustavana välineenä muistin, vertailun, valitsemisen ja raportoinnin välineinä, jossa roolissa työkalut toimivat. Vygotskyn mukaan ajattelun alkuperä on kommunikatiivisen kielen sisäistämässä ja kielellinen ajattelu voidaan nähdä oman toiminnan ja ajattelun ohjausvälineenä. Oppimisessa ja yksilökehityksen suhteesta puhuttaessa hän tuo esiin lähikehityksen vyöhykkeen.

Kulttuurin sisäistäminen koski Vygotskyn mukaan sanoja, käsitteitä, käyttäytymistä ja moraalialia. Suhteemme todellisuuteen ei siis ole suora tai välitön, vaan opimme havaitsemaan, tulkitsemaan ja muistamaan ympäristöä. (Miettinen 2018a, 7–8.)

Oppijan on tunnistettava valtaan pitävien motiivit, jotta hän voisi uskoa itseensä. Tämän oivalluksen on oltava älyllisen lisäksi myös toimintaan johtava. Vapautuminen ei kuitenkaan saa tapahtua monologeilla, iskulauseilla tai julistuksilla, vaan se tulee tehdä refleктоivalla osallistumisella, jossa he itse ovat aktiivisia, tietoisia ja yhteisvastuullisesti toimivia toimijoita. Toiminnan seurauksia tulee kuitenkin pohtia kriittisesti. Toiminnan saavuttamiseksi oppijoihin on luotettava ja heidän kykyjään arvioitava. Opetuksen on oltava kommunikoivaa ja yhdessä heidän kanssaan toteutettavaa, ei heille toteutettavaa. Vapautus historiallisesta taakasta ja valtarakenteista on tapahtuma, joka vaatii kokonaisvaltaista reflektiota sekä toimintaa. Opettajien on näin pyrittävä ymmärtämään oppijoiden tilannetta ja ajatusmaailmaa. Oppijan tulee myös ottaa vastuu omasta oppimisestaan. (Miettinen 2018a, 67–68.)

Inhimillistävän pedagogiikan kulmakivenä nähdäänkin dialogi oppijoiden ja opettajan välillä, sillä se tuo esiin oppijoiden oman tietoisuuden. Sekä opettaja että oppilas nähdään subjekteina, joiden tehtävänä on todellisuuden paljastaminen, mutta myös tietoisuuden uudistaminen. (Miettinen 2018a, 69.) Mezirow (1981, 18) lisää, että opiskelijoita voidaan aktivoida rohkaisemalla heitä osallistumaan keskusteluihin, ryhmätehtäviin, itseilmaisuuksiin, kysymysten tekoon sekä kuuntelemiseen. Opettajan tulisi asteittain vähentää oppilaan riippuvuutta itsestään ja etsiä oppilaille sopivia, kokeellisia ja osallistavia opetustapoja. Oppilaita tulisi lisäksi ohjata hyödyntämään oppimisresursseja, kuten opettajan ja toisten opiskelijoiden osaamista, kannustaa vuorovaikutteiseen oppimiseen, omien oppimistavoitteiden määrittelyyn ja arviointiin, ohjata heitä erilaisten valintojen tekemiseen ja niiden kriittiseen arviointiin sekä reflektioon. Opiskelijoille tulisi tuoda esiin erilaisia ongelmia, joita heidän tulisi määrittellä ja ratkaista huomioiden yksilöiden ja yhteisöjen vaikutus niihin sekä uudistaa oppilaan käsitystä omasta oppimisestaan positiivisen palautteiden ja välitavoitteiden kautta kilpailuasetelmia vältellen, mutta sopivia tukiryhmiä hyödyntäen. (Mezirow 1981, 21–22.)

Pyrin luomaan kurssista mahdollisimman havainnollisen ja selkeän sekä luomaan yhteyksiä opiskelijoiden aikaisempiin tietoihin ja kokemuksiin, kuten Herbart suosittelee. (Miettinen 2018a, 4–5). Tärkeitä ovat Herbartin mukaan myös aiheen alustus, selkeä tehtävänanto sekä käsitteiden määrittely. Noudatan Soinin tulkintaa Herbartin opetusopista, eli aloitin kurssin keskustelemalla opiskelijoiden kanssa aiheesta, kerroin tulevista teemoista ja tehtävistä sekä kurssin tavoitteista, pidin varsinaisen esittelyn aiheesta, kävin läpi käsitteet ja niiden suhteen muihin käsitteisiin ja teetin opiskelijoilla lukuisia harjoituksia. (Miettinen 2005, 21–22.)

Behaviorismista puolestaan olen omaksunut asteittain etenevän opetuksen tavoitteiden määrittelyn sekä positiivisen vahvistamisen. (Miettinen, 2018b). Funktionalismin mukaan on myös tärkeää luoda selvä yhteys oppilaitoksen ulkoiseen maailmaan, joka korostuu aikuisia opetettaessa. (Miettinen 2018a, 18). Funktionalismin mukaan opiskelijat myös nähdään aktiivisina toimijoina ja luotetaan heidän ajatteluunsa. Yhtä oikeaa kirjoitettua totuutta ei ole, vaan asioita voidaan tutkia ja soveltaa. (Miettinen 2018a, 18.)

6.2 Oppimistavoitteet

Kurssin oppimistavoitteet määritellään pohjautuen Työväenopiston yleiseen sekä ainealakohtaiseen opetussuunnitelmaan. Ne ovat kuitenkin jokaisen opettajan itse määriteltävissä kurssitekstiin, joka opiskelijoille näkyy opiston verkkosivuilla. Teksti laaditaan yhdessä kurssin vastuuhenkilön kanssa. Opiston tavoitteena on viime vuosina siirtyä sen kuvauksesta mitä kurssilla opetetaan siihen, mitä opiskelija kurssilla oppii.

Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla kurssin käytyään opiskelija:

- osaa määritellä, mikä uutinen on
- osaa määritellä, miten uutinen kirjoitetaan
- osaa nimetä seikkoja, joita uutista kirjoittaessa tulee ottaa huomioon
- osaa kirjoittaa lyhyitä harjoitusten mukaisia uutisia
- osaa arvioida itse kirjoittamansa uutisen mahdollisia tulkintoja
- osaa nimetä haastatteluun vaikuttavia seikkoja
- osaa etsiä materiaalia eri lähteistä
- osaa arvioida eri lähteitä kriittisesti
- osaa määritellä, millainen taho uutisen on kirjoittanut ja miksi
- osaa määritellä, kenelle, miten ja miksi uutinen on kirjoitettu

6.3 Kurssin toteutus

Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla -niminen kurssi toteutettiin Helsingin työväenopistossa 22.9.-27.10.2023 ilmaisena hybridiopetuksena, jolloin sille saattoi osallistua joko paikan päällä Opistotalolla, Helsingin Kalliossa tai Teams-yhteyden avulla. Opetusta järjestettiin yhteensä viitenä iltana, neljä oppituntia kerrallaan.

Työväenopistossa opiskelee suomen kieltä useista maista Suomeen muuttaneita eri ikäisiä naisia ja miehiä, joiden koulutustaso vaihtelee tohtoreista ihmisiin, jotka eivät ennen Suomeen muuttoa ole opiskelleet lainkaan. Kurssilla opiskelevien taustat poikkesivat sekä toisistaan että omasta kokemusmaailmasta. Eri kulttuuritaustojen erittelemisen voi rikastuttaa opetusta ja laajentaa

katsantokantaa, mutta toisaalta korostaa sitä, että osallistujat eivät ole kotoisin suomalaisesta kulttuurista. Kurssilla kävimme läpi opiskelijoiden kokemuksia, ajatuksia ja toiveita siitä, millaisia ja mistä aiheista he olisivat kiinnostuneita uutisia lukemaan ja kirjoittamaan. Uutinen terminä oli kaikille ennestään tuttu ja kaikki olivat lukeneet uutisia ennen kurssia. Näin konteksti oli opiskelijoille tuttu, vaikka he eivät olleetkaan tottuneet arvioimaan ja analysoimaan uutisia aiemmin. Vaikka kurssin osallistujajoukko oli lopulta pieni, oli henki hyvä ja keskustelua syntyi myös opiskelijoiden välille. Varsinaista yhteisöllisyyden kokemusta ei kuitenkaan vähäisen osallistujajoukon vuoksi päässyt syntymään. Vaikka yksittäisen uutisen julkaiseminen tai yhden sivuston perustaminen internetiin on pieni teko, voi sillä olla tekijöillensä ja lukijoilleen voimakas merkitys rohkaistumisessa sekä minä-pystyvyydentunteessa.

Kurssi sijoittui mediakurssien alle ja sille ilmoittautui 11 opiskelijaa, joista yksi oli suomalaistaustainen. Kurssi avattiin myös muille kuin S2-opiskelijoille vähäisen alkuinnostuksen vuoksi. Ensimmäisellä opetuskerralla paikalla oli kolme opiskelijaa, joista kaksi oli maahanmuuttajia. Toinen maahanmuuttaja joutui poistumaan ensimmäisen tunnin jälkeen. Kaksi osallistujista osallistui verkon välityksellä ja yksi luokasta käsin. Kaksi osallistujista kertoi omaksi tavoitteekseen suomen kielen kirjoittamistaidon parantamisen. Toisella opetuskerralla paikalla oli yksi maahanmuuttaja. Hän halusi kurssilla parantaa erityisesti suomen kielen kirjoitustaitoaan, koska koki että S2-opetuksessa käytetty oppikirjan aineisto ei kiinnostanut häntä. Loppukurssista osallistujamäärä vaihteli yhdestä kahteen ja paikalla oli jokaisella kerralla suomalaistaustainen opiskelija. Eri maahanmuuttajia kursseille osallistui yhteensä neljä.

Kurssin puoleksavälissä pyrin tavoittamaan opiskelijoita useilla sähköpostiviesteillä ja kannustamaan heitä osallistumaan opetukseen joko paikan päällä tai verkon välityksellä. Osallistujamäärä ei kuitenkaan kasvanut kurssin edetessä, enkä saanut selvitettyä syytä sille, miksi niin moni ilmoittautui kurssille, mutta ei kuitenkaan saapunut paikalle. Vaikka en voinut hyödyntää suomenkielisen opiskelijan haastattelua tai kommentteja materiaalina, mielestäni oli kuitenkin muiden opiskelijoiden edun mukaista, että myös hän osallistui opetukseen. Hän toimi kurssin aikana aktiivisesti tehden tehtäviä, joita maahanmuuttajaopiskelijat pystyivät kommentoimaan ja kommentoi itse maahanmuuttajien tehtäviä. Lisäksi hän haastattelussa toi esiin mielenkiintoisia näkökulmia, joista syntyi hyviä keskusteluja maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa.

Kurssin ensimmäisellä opetuskerralla pyysin opiskelijoita allekirjoittamaan luvan haastatteluun ja havainnointiin osallistumisesta. Koska kurssi oli ensimmäinen laatuaan, voidaan sitä pitää tietysti mielessä myös konstruktion testauksena, jolloin saatujen tulosten ja kokemusten perusteella prosessia kehitetään edelleen seuraavalle opetuskaudelle ja seuraaville kursseille.

Kaikkia journalisteja pitäisi ajaa uteliaisuus. Aiemmat tutkijat tuovat esiin lisäksi ajatuksen, että pelkän objektiivisuuden lisäksi journalisti voisi keskittyä reiluuteen ja positiivisten asioiden esiintuomiseen. (Das 2022, 25–26.) Pelkkien iloisten uutisten sijaan uutiset voisivat pyrkiä tuomaan lukijoilleen toivoa esittämällä myös ratkaisuehdotuksia pelkkien ongelmien sijaan, joten myös Das (2022, 26–27) esittää. Mielestäni tämä ajatus vähemmän negatiivisiin asioihin keskittyvistä uutisista sopi hyvin maahanmuuttajien kurssille, sillä koko kurssin tavoitteena on uskon ja toivon luominen opiskelijoille. Kurssille osallistui muutamia venäjää äidinkielenään puhuvia. Tämän takia, en halunnut valita esimerkkiuutisiksi Ukrainan sotaa koskevia julkaisuja tai muutenkaan rasismia tai vaikeampia maahanmuuttoon liittyviä ongelmia käsitteleviä uutisia.

Kurssin tuntisuunnitelma oli seuraavanlainen

1. opetuskerta	<ul style="list-style-type: none"> • Esittely • Mikä on uutinen? • Muut tekstilajit • Haastattelu • Uutisen etsiminen ja esittely
2. opetuskerta	<ul style="list-style-type: none"> • Uutisen rakenne • Tekstin osat • Tyyli • Uutisaiheet • Näkökulma • Lähteet • Journalistiset ohjeet
3. opetuskerta	<ul style="list-style-type: none"> • Sanavalinnat • Maahanmuuttajat suomalaisessa mediassa • Haastateltavan etsiminen • Haastattelun teko • Materiaalin etsintä • Lähdekritiikki • Erilaiset uutiset • Uutisen ideointi
4. opetuskerta	<ul style="list-style-type: none"> • Aiheen valinta • Uutisen kirjoittaminen • Uutisten kommentointi
5. opetuskerta	<ul style="list-style-type: none"> • Uutisen julkaisu verkkosivuilla • Wordpressin käyttö

Taulukko 6. Jokaiselle viidestä opetuskerrasta oli määritelty omat opetettavat aihepiirit.

Kurssin aikana opiskelijat tekivät seuraavia tehtäviä tunnilla:

1. opetus-kerta	<ul style="list-style-type: none"> - Muiden tekstilajien tunnistusharjoitus: Yhdistä esimerkkiteksti ja tekstilajin nimi - Etsi verkosta kiinnostava uutinen ja esittele se muille - Mahdollisten haastateltavien määrittäminen eri uutisaiheisiin - Haastateltavan roolin ja kohderyhmän määrittäminen esimerkkitekstien avulla - Eri tekstityyppien tunnistamisharjoitus
2. opetus-kerta	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikoiden parantamisharjoitus - Uutisen keksimisharjoitus esimerkkiteksteille - Kuvatekstin ja esimerkkikuvien yhdistämisharjoitus - Kuvatekstin kirjoittamisharjoitus - Tekstin tärkeimmän viestin tunnistaminen - Uutisen näkökulman, kohderyhmän ja tavoitteen määrittely - Uutisen kirjoittaminen uudesta näkökulmasta - Uutisen kirjoittaminen uudelle kohderyhmälle
3. opetus-kerta	<ul style="list-style-type: none"> - Esimerkkiuutisen uudelleen kirjoittaminen - Uutisotsikoiden kirjoittaminen uusin sanavalinnoin - Lyhyen uutisen kirjoittaminen uusin sanavalinnoin - Kurssikaverin haastattelu ja lyhyen uutisen kirjoittaminen - Esimerkkiuutisten todenmukaisuuden selvittäminen - Uutislajin määrittäminen
4. opetus-kerta	<ul style="list-style-type: none"> - Uutisen lähteen ja lähteen luotettavuuden selvittäminen - Oman uutisen kirjoittaminen ja palautteen anto muille kurssilaisille
5. opetus-kerta	<ul style="list-style-type: none"> - Oman uutisen viimeistely - Oman uutisen esittely muille - Wordpressin peruskäyttö - Oman uutisen lisäys Wordpress-sivustolle

Taulukko 7. Jokaiselle opetuskerralle oli määritelty tuntikohtaiset harjoitukset sekä kotitehtävät.

6.6 Tulokset

Tässä osiossa käyn läpi kahdesta verkkokyselystä, haastattelusta sekä kurssin oppituntien havainnoinnista syntyneet tulokset.

6.6.1 Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoiden verkkokyselyn tulokset

Verkkokysely lähetettiin 99 opiskelijalle ja siihen vastasi 10 opiskelijaa. Heistä suurin osa (70 %) oli suorittanut vähintään alemman korkeakoulututkinnon. Puolet heistä oli opiskellut suomen kieltä korkeintaan kaksi vuotta ja puolet kahdesta yli viiteen vuoteen. Voisi ajatella, että vastaajiksi päätyi ennen kaikkea sellaisia opiskelijoita, jotka ovat menestyneet suomen opinnoissaan vähintään kohdallisesti ja tottuneita opiskelemaan. Osa suomen opiskelijoista ja erityisesti sellaisista, jotka aloittavat luku- ja kirjoitustaidon opiskelun vasta Suomessa, eivät koskaan saavuta kovin korkeaa tasoa kielen hallinnassa. Helsingin työväenopistossa oli syksyllä 2023 mahdollista opiskella suomea B2.2.- tasolle (Helsingin työväenopisto, 2023). Opetushallituksen (2023) mukaan B2.2. on taso, jolla opiskelija pystyy käyttämään kieltä monipuolisesti myös uusissa viestintätilanteissa, pystyy antamaan palautetta, täydentäviä näkökulmia ja johtopäätöksiä. Opiskelija selviää myös mutkikkaiden tilanteiden tai uusien käsitteiden kohdatessa, tunnistaa tekstin pääkohdat, ilmaisee ajatuksiaan selkeästi ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilannekohtaisesti. Hän ymmärtää selkeästi jäseneltyä yleiskieltä ja jonkin verran vieraita kielimuotoja. Hän pystyy lukemaan eri tarkoituksiin kirjoitettuja kompleksisia tekstejä, tunnistaa asenteita ja arvioi lukemaansa kriittisesti. Hän osaa ilmaista itseään itsevarmasti ja selkeästi, hallitsee laajat kielellisyyden keinot ilmaista konkreettisia ja käsitteellisiä aiheita sekä pystyy tuottamaan jäseneltyä tekstiä. Tason ulkopuolelle, eli C1-tasolle sen sijaan jää mm. epäsuorat viittaukset, kuten ironia ja leikkimielisyys, pidempien tekstien ymmärrys, monipolviset käsitteet sekä tiedon yhdisteleminen monimutkaisesta tekstistä sekä oman persoonallisen tekstin kirjoittaminen laajoine ilmaisutapoineen. (Opetushallitus 2023.)

Voi siis olla, että Helsingin työväenopistossa ei opiskele riittävää määrää sellaisia opiskelijoita, joiden luku- ja kirjoitustaito ylittäisi kulttuuriselle ja kriittiselle tasolle, jota uutisten kirjoittaminen todella vaatisi. Suurin osa vastanneista harrasti tai oli harrastanut lukemista. Suurin osa kertoi lukevansa lehtiä, mutta lähes puolet myös romaaneja, tietokirjoja, novelleja tai runoja. Kysyntää oli siis sekä lyhyemmälle että pidemmälle tekstiaineistolle. Vastaajien lukuinnostus todennäköisesti vaikutti heidän innokkuuteensa vastata tähän kyselyyn. Itse kirjoittaminen oli hieman vähäisempää ja painotui tietotekstin puolelle, todennäköisesti työ- tai opiskelutehtäviin liittyen.

Suurin osa vastaajista etsi tietoa ajankohtaisista aiheista sosiaalisesta mediasta, kuten Facebookista. Kuitenkin lähes yhtä moni etsi tietoa myös suomenkielisiltä uutissivustoilta. Muissa vaihtoehdoissa vastaukset hajaantuivat enemmän, lukijoita oli myös painetuilla, suomenkielisillä

sanomalehdillä ja muun kielisillä uutissivuilla. Toisaalta myös audiovisuaalinen materiaali radio- ja tv-uutisten muodossa kiinnosti osaa vastaajista. Sosiaalisen median painotus lähteenä vaikuttaa huomattavasti kuplautumiseen ja siihen, kenen kaveri esimerkiksi Facebookissa sattuu olemaan tai ketä seuraamaan X:ssä (entinen Twitter).

Kokemukset maahanmuuttajista suomalaisessa mediassa olivat varovaisen positiivisia. Mielenkiintoisia uutisaiheita löytyi usein ja uutissivustojen pohjalta muodostuva kuva maahanmuuttajista oli lähes positiivinen. Maahanmuuttajien mielipiteet ja näkökulmat tulivat huomioiduksi keskeytymättä ja uutissivustoilla käytetty kieli oli vain vaivoin neutraalia parempi.

Vastaajia kiinnostavat uutisaiheet vaihtelivat laidasta laitaan ja vastasivat myös nykyistä uutistarjoamista. Voidaan ajatella, ettei ole olemassa varsinaista ”maahanmuuttaja-aihetta”. Ainoastaan yksi vastaaja nosti esiin ajatuksen siitä, että uutisoinnissa voisi esitellä niitä toimenpiteitä, joihin Suomessa on maahanmuuttajien kotouttamiseksi ryhdytty, peilata kansallista kulttuuria muiden maiden kulttuureihin syrjinnän ehkäisemiseksi ja oikean tiedon esittämiseksi sekä tuoda esiin niitä sosiaalista tasa-arvoa korostavia arvoja, jotta Suomesta voisi todella tulla maailman onnellisin maa.

Valli (2015, 94) neuvoo pohtimaan kyselyn muotoa kohderyhmän mukaisesti. Maahanmuuttajille olisi voinut toimia paremmin paperimuotoinen haastattelulomake, joka olisi jaettu S2-kurssin yhteydessä verkkokyselyn sijaan. Parasta vastausprosentti olisi varmaankin syntynyt, jos olisin saanut kyselyn sisällytettyä jonkin suomenkurssin oppituntiin.

6.6.2 Avoimen kyselyn tulokset

Avoimen kyselyn lähetin Facebookissa useaan maahanmuuttaja-aiheiseen ryhmään. Julkaisussa pyysin vastauksia maahanmuuttajilta. Kiinnostuksen kohteet eri medialukutaidon osa-alueita kohtaan vaihtelivat vastaajien välillä. Osa mainitsi avoimissa kysymyksissä yksittäisiä seikkoja, kuten lähteiden luotettavuuden arvioinnin, erilaisten artikkelien kirjoittamisen ja toimittajan työhön tutustumisen. Myös yleistä tietoa medialukutaidosta kaivattiin. Parhaiten mielestäni kuitenkin kiteytti asian vastaaja, joka totesi, että ”Uutisen pitäisi olla ainakin selkeällä kielellä kirjoitettu, jotta sen ymmärtää myös maahanmuuttaja. Vasta kun ymmärtää tekstin syvällisesti, pystyy kyseenalaistamaan tai arvioimaan tekstin sisältöä ja sen luotettavuutta.”

Suomenkielisistä kirjoittamisen kursseista vastaajia kiinnostivat artikkelien kirjoittamiseen, argumentointiin ja medialukutaitoon liittyvät kurssit. Eräs vastaaja toi esiin, että on haasteellista kertoa kiinnostuksestaan, jos ei tiedä kurssivaihtoehtoja.

Helsingin työväenopistossa kerätään yleisellä asiakaspalvelukyselyllä puoli vuosittain tietoa opiskelijoiden kurssitoiveista. Kurssisuunnittelu tapahtuu näiden sekä kursseilla esitettyjen suullisten

toiveiden pohjalta yhdistettynä suunnittelijoiden näkemyksiin siitä, millaisille kursseille olisi tarvetta. Suurin osa kursseista on ollut ohjelmistossa jo useamman vuoden, mutta uusia kursseja pyritään suunnittelemaan jokaiseen ainealaan vuosittain muutamia.

Suomenkielisisistä teksteistä eniten vastaajia kiinnostivat media- ja asiatekstit. Jonkin verran kannatusta saivat myös sadut, tarinat, runot ja elämän kerrat. Toivomukset sopivimmista opetusajoista vaihtelivat tasaisesti, kuten yleensäkin kaikilla kursseilla. Ilta-ajat saivat hieman muita vaihtoehtoja enemmän kannatusta. Samoin toive opetusmenetelmästä jakautui lähes puoleen luokkaopetuksen saadessa hieman enemmän kannatusta.

Toiveet kurssin kestosta jakoutuivat niin ikään, puolet toivoivat 1–2 kerran mittaista kurssia (joka oli vaihtoehtoisista lyhin mahdollinen) ja puolet 7 kerran tai sitä pidemmän mittaista kurssia (joka oli vaihtoehtoisista pisin). Osallistujista vastaajat sen sijaan olivat yksimielisiä; kukaan ei halunnut rajata osallistujia koskemaan ainoastaan maahanmuuttajia.

Vaikka tämän kyselyn perusteella voisi arvioida, että maahanmuuttajat voisivat olla kiinnostuneita mediaopetuksesta, se ei kokemukseni mukaan suoraan tarkoita sitä, että perustettavalla uudella kurssilla löytyy osallistujia. Kurssille oli syntymävuoden perusteella ilmoittautunut melko paljon nuoria aikuisia, joita työväenopistoon kaivattaisiin muutenkin lisää opiskelijoiksi. Maahanmuuttajat ovat muutenkin kohderyhmänä haasteellisesti tavoitettava asiakasryhmä muiden kuin S2-opintojen osalta, joten olisi ollut hyödyllistä saada selville, miksi kurssille ilmoittautuneet eivät lopulta kurssille saapuneet, jotta osaisimme jatkossa ottaa heidän toiveensa paremmin huomioon.

6.6.3 Haastattelujen tulokset

Haastatteluun osallistui lopulta kaksi maahanmuuttajaa kahdella erillisellä opetuskerralla. Loppuhaastattelua en päässyt tekemään ollenkaan, sillä kurssin viimeiselle opetuskerralle osallistui ainoastaan suomenkielinen opiskelija sekä täysin uusi opiskelija, joten en voinut tiedustella häneltä kurssin vaikutusta hänen mediankäyttönsä ja ajatustensa muuttumiseen.

Haastattelujen pohjalta opiskelijoille tärkeintä eivät niinkään olleet oman kulttuurin mukaiset uutisaiheet, vaan se, että uutiset olisivat kirjoitettu mahdollisimman selkeästi ja helppolukuisesti. Myös lyhyitä ja selkokieliä uutisia voisi täydentää kuuntelumahdollisuudella, jossa uutinen luettaisiin äänen mahdollisimman selkeästi, toistoja käyttäen ja kiirehtimättä. Lauseiden tulisivat olla melko lyhyitä ja käytetyt termit tulisi selittää. Jos uutisen yhteydessä oli kuva, kontekstin ymmärtäminen ei tuottanut haasteita, mutta vaikeat sanat kylläkin. Yksi opiskelija oli löytänyt Ylen selkosuomiset uutiset ja kulutti erityisesti niitä. Joskus hän vieraili myös muilla suomenkielisillä uutissivustoilla sekä luki uutisia muilla kielillä. Kielen valintaan vaikutti erityisesti sen aihe: jos uutinen koski Venäjää, opiskelija luki sen venäjäksi. Jos aiheena puolestaan oli muuta maailmaa koskeva, oli kielenä

suomi tai englanti. Muut kuin selkosuomenkieliset uutiset koettiin liian vaikeiksi ymmärtää. Tosin selkokielisissä uutisissakin saattoi välillä olla paljon hankalia termejä sekä alan sanastoa. Tämä hankaloitti ymmärtämistä erityisesti silloin, jos aihepiiri oli itselle entuudestaan vieras. Yleensä selkokielisistä uutisista sai kuitenkin yleiskuvan, vaikkei jokaista sanaa ymmärtäisikään.

Molemmat haastateltavat kokivat, että uutisia on helpompi seurata englanniksi tai omalla äidinkielellä suomen kielen sijaan. Eri kieliset uutiset poikkesivat toisistaan, vaikka aihe olisi ollut sama. Opiskelija pohtikin, mikä totuus lopulta on ja kuinka paljon kulttuuri vaikuttaa uutisen sisältöön ja sanavalintoihin. Jos samasta aiheesta kuitenkin lukee uutisia useammasta tai usean kielisestä lähteestä, muodostuva kuva on erityisen monipuolinen.

Saadakseen tietoa Suomesta ja suomeksi maahanmuuttaja joutuu näkemään huomattavasti enemmän vaivaa, kuin kieltä äidinkielenään puhuva. Eräs opiskelija kertoi, että erityisesti jos sanasto tuntuu haastavalta, haluaa vapaa-aikansa käyttää johonkin muuhun, kuin suomenkielisen tekstin ymmärtämiseen. Vaikka tarjolla on selkokielisiä uutisia, niitä ei ole tarjolla kaikista aiheista. Näin maahanmuuttaja ei voi valita aihepiiriä pelkästään oman mielenkiintonsa mukaan, vaan ennen kaikkea sen perusteella, mistä aiheesta on riittävän ymmärrettävää materiaalia saatavilla. Toisaalta jos jostakin aiheesta on erityisen kiinnostunut, ei ehkä halua lukea siitä vain lyhyttä ja todennäköisesti yksinkertaistettua suomenkielistä versiota. Akateemisella alla työskentelevä opiskelija käyttää työkielenään englantia. Tieteenalan kansainvälisyyden vuoksi tutkimuksia julkistaan lähinnä muilla kuin suomen kielellä, joten ei ole mielekäästä yrittääkään etsiä uutisia suomeksi.

Toinen opiskelijoista pohti lainasanojen käyttöä. Jos käytetään alkuperäistä suomenkielistä kantasanaa, kuten *tulostaa*, on vanhemman väestön helpompi ymmärtää sen merkitys. Jos lukijakuntana sen sijaan on nuorempi ja englantia taitava ja kansainvälisesti suuntautuneempi nuoriso, *printata* termi voi avautua muiden kielten ymmärryksen avulla helpommin.

Suomenkieliset uutisaiheet herättivät yleisesti mielenkiintoa. Kiinnostavina aiheina koettiin muun muassa tiede, terveydenhuolto, biologia ja politiikka. Uutiset valikoituvat yleensä sen mukaan, mitä tuttava piiri oli jakanut sosiaalisessa mediassa. Myöskään haastattelujen pohjalla ei nähty tarvetta erillisille maahanmuuttaja aiheille, mutta tuotiin kuitenkin esiin, että maahanmuuttajille voisi olla mielenkiintoista ja hyödyllistä lukea toisten maahanmuuttajien kokemuksia Suomesta ja suomalaisista tavoista, kuten salmiakin syönnistä.

Uutistuotanto sen sijaan oli vastaajille vieraampi. Vastaajat näkivät, että kuka tahansa sinällään voi kirjoittaa uutisia, mutta niistä tulee erilaisia, jos kyseessä on ammattitoimittaja. Samassa uutisessa saisi olla enemmän ja monipuolisemmin lähteitä ja näkökulmia. Lähteiden kriittiseen arviointiin opiskelijat sen sijaan olisivat kaivanneet enemmän ohjausta. He näkivät, että toimittaja hakee

tietonsa asiantuntijoiden haastattelujen lisäksi lähinnä Googlesta, vaikka huomauttivatkin, että hakutuloksiin tulee suhtautua kriittisesti. ”Tiedot uutisiin tulevat elämästä. Jos toimittajalla tulee joku kiva ajatus, se voi verrata sitä johonkin muuhun kulttuuriin tai ilmoittaa siitä muille”.

Opiskelijat eivät osanneet arvioida, millaiseen sävyyn maahanmuuttajista suomalaisessa mediassa kirjoitetaan. He kokivat, että maahanmuuttajia kyllä haastatellaan erityisesti maahanmuuttoon liittyvistä kysymyksistä. Maahanmuuttaja toimittajan saattoi tunnistaa erityisesti silloin, jos uutisen yhteydessä oli toimittajan kuva, muuten asiaan ei välttämättä kiinnittänyt huomiota.

6.6.4 Havainnoinnin tulokset

Havainnointini mukaan opiskelijat olivat kiinnostuneita kehittämään kirjoitustaitojaan, ja journalismi sekä erilaiset tekstilajit kokonaisuudessaan kiinnostivat heitä. Kenenkään opiskelijan suoranainen tavoite ei kuitenkaan ollut varsinaisesti uutisten kirjoittaminen tai julkaiseminen. Uutinen oli heille käsitteenä selkeä ja he pystyivät myös erottamaan melko hyvin eri tekstilajit toisistaan. Sen sijaan se, mistä materiaali uutisiin saadaan ja tiedon oikeellisuus varmistetaan, tuntui heille haasteellisemmalta.

Opiskelijat osallistuivat tehtävien tekemiseen ja keskusteluun aktiivisesti. He myös ottivat harjoitukset tosissaan ja halusivat selvästi panostaa niihin. He pystyivät kielitaidostaan huolimatta hahmottamaan hyvin lyhyiden tekstien sisällön merkityksen ja korvaamaan esimerkiksi käytetyt termit toisilla. He tunnistivat eri teksti- ja uutistyyppjä sekä uutisen rakenteen ongelmitta. Lähdekritiikkiin ja faktojen tarkastukseen he suhtautuivat mielenkiinnolla ja pitivät niitä tärkeinä. Suomen kielen tuottaminen luonnistui heiltä oikeakielisemmin ja rikkaampaan kieltä käyttäen kirjoitettaessa kuin puhuttaessa. He osasivat tulkita uutisia pohtien, miksi jotakin oli sanottu ja millaisen kuvan se asiasta loi ja toisaalta, miksi jotakin oli jätetty sanomatta. Lisäksi heillä oli keinoja tehdä opetuksesta itselleen ymmärrettävämpää: he esittivät tarkentavia kysymyksiä ja pyysivät tarvittaessa toisia kurssilaisia toistamaan tai puhumaan rauhalliseen tahtiin.

Erästä opiskelijaa kiinnosti myös suomalaistaustaisten mielipiteet maahanmuuttajista: siitä, ”mitä mieltä olemme laittomista pakolaisista, pakolaisille järjestetystä terveydenhuollosta, maahanmuuttajien työllistymisestä sekä ystäväystymisestä suomalaistaustaisten kanssa”.

Opiskelijoille ei ylipäätään tuntunut olevan kovin tärkeää, millaisesta taustasta tuleva henkilö uutisia kirjoittaa, vaan ennen kaikkea se, että käytetty kieli olisi riittävän selkeää ja helppolukuista. Minäkäänlaista stigmaa he eivät selkouutisiin liittyen tunteneet. Uutisaiheistakaan ei opiskelijoiden mukaan tuntunut puuttuvan mitään tiettyjä teemoja. He suhtautuivat uutisten kuluttamiseen enemmän käytännön kuin demokratian ihanteen kautta.

Valitessani esimerkkiuutisia pyrin löytämään aiheiltaan vähintään neutraaleja ja kartoin sotaa koskevia uutisia, jottei kukaan kokisi oloaan epämukavaksi. Olin mielestäni löytänyt melko lyhyitä ja helppolukuisia uutisia tai lyhentänyt itse pidempiä tekstejä. Silti osa niistä tuntui tunnilla liian pitkille ja vaikeille yksityiskohtaisen sanaston vuoksi.

Myös havainnointi vahvisti käsitystäni siitä, että maahanmuuttajien ei ole mahdollista valita lukemaan uutisia sen mukaan, mikä aihepiiri heitä kiinnostaa, vaan valintaa ohjaa ennen kaikkea kielitaidon suhde tekstin haasteellisuuteen ja silloin hän helposti päätyy lukemaan uutisen jollakin paremmin hallitsemallaan kielellä.

6.7 Kehittämistehtävän arviointi ja palaute

Havaintojeni perusteella valitut opetusmenetelmät sopivat hyvin tukemaan opiskelijoiden oppimista ja motivaatiota. Muokkasin kurssia kevään 2024 opetustarjontaan niin, että jaoin kirjoittamisen ja medialukutaidon kahdelle erilliselle kurssille. Nämä kurssit ovat Lue, tulkitse ja kirjoita uutisia sekä Mediatekstit ja omat kirjoitukset. Jälkimmäinen on suunnattu vain maahanmuuttajille. Koin, että lähdekritiikin ja toimittajien sanavalintojen ja mahdollisten kytkentöjen pohtiminen ei ollut maahanmuuttajaopiskelijoille ajankohtaista, vaan heitä kiinnosti enemmän käytännön kirjoitustyö.

Valitsemani harjoitukset toimivat hyvin. Ne olivat riittävän yksinkertaisia ja selkeitä, mutta tehokkaita. Ne myös seurasivat temaattisesti juuri esiteltyä teoriaopetusta. Olen opettanut pitkään melko ohjelma johtoisesti teettäen usein hyvin saman tyyppisiä tehtäviä. Vaikka soveltavilla kursseilla olen käyttänyt enemmän luovuutta tehtäviä laatiessani, tuntui, että onnistuin tällä kurssilla niissä erityisen hyvin.

Kehittämistyön kannalta olisi tärkeää, että onnistumista mitataan jollakin selkeällä mittarilla (Ojasalo ym. 2005, 33). Kurssia ei voi verrata aikaisempaan, koska vastaavaa ei ole ainakaan Helsingin työväenopistossa pidetty aikaisemmin. Opistossa on käytössä yleinen asiakastyytyväisyyskysely, joka lähtee opiskelijoille automaattisesti kurssin päättymisen jälkeen. Kokemukseni mukaan maahanmuuttajat eivät ole kovin aktiivisia vastaamaan palautekyselyyn ja uskoisin, että näiden melko yleistasoisten kysymysten ymmärtäminen saattaa olla haasteellista. Jos he siihen kuitenkin vastaavat, ovat he keskimäärin hyvin tyytyväisiä saamaansa opetukseen, mutta eivät useinkaan avaa mielipidettään vapaassa tekstikentässä. Olin suunnitellut, että olisin pitänyt kurssin osallistujille kurssin viimeisellä opetuskerralla loppuhaastattelun ja tiedustellut, olivatko heidän ajatuksensa muuttuneet kurssin aikana, mitä he kokivat oppineensa ja mitä olisivat toivoneet lisää. Kurssin viimeiselle opetuskerralle osallistui kuitenkin vain yksi maahanmuuttajaopiskelija, joka osallistui kurssille tällöin ensimmäistä kertaa. Tämän takia en loppuhaastattelua voinut pitää. Kukaan opiskelijoista ei myöskään vastannut opiston lähettämään yleiseen asiakaspalautekyselyyn.

Tulevia kursseja varten laatimastani ehdotuksesta pyydän palautetta mediatiimin koulutussuunnittelijoita sekä maahanmuuttajien it-kursseja suunnittelevalta koulutussuunnittelijalta. Pyydän heitä arvioimaan ehdotusta sen helppokäyttöisyyden, selkeyden, sovellettavuuden ja toistettavuuden näkökulmasta, kuten Ojasalo ym. (2005, 47) ohjeistavat.

Konstruktivistista lähestymistapaa voidaan arvioida markkinatestin avulla (Ojasalo ym. 2005, 68). Konstruktion tulee siis toimia käytännössä, se tulee ottaa käyttöön ja parhaassa tapauksessa organisaation tulee menestyä paremmin kuin sen kilpailijat, joilla konstruktiota ei ole käytössä. Pitäisin omana tavoitteeni, että kurssi toimii käytännössä, se saavuttaa vakaan aseman mediakurssien joukossa ja löytää tulevaisuudessa riittävästi kiinnostuneita opiskelijoita. Pidän epätodennäköisenä ja vaikeasti arvioitavana, että yksittäinen kurssi toimisi merkittävänä kilpailuvalttina yli 2 500 kurssin valikoimassa työväenopiston eduksi.

7 Johtopäätökset

Useat maahanmuuttajat osallistuvat suomen kielen kursseille useita kertoja viikossa, kuukausien tai jopa vuosien ajan, osa oman työnsä ja perhe-elämänsä ohessa. Vaikka suomen kielen kurssille osallistuminen ei ole pakollista, osallistujia ajaa usein esimerkiksi toive työpaikan tai kansalaisuuden saamisesta. Näin ollen suomen opiskelua voidaan pitää eri tavalla tavoitteellisena, kuin omaksi iloksi kieltä opiskelevalla, saati muulle kurssille vapaa-aikanaan osallistuvalla. On siis mahdollista, että maahanmuuttajat kokevat vapaa-aikansa vähäiseksi. Voi myös olla, että jos viettää kielen opiskelussa suuren osan vapaa-ajastaan työväenopistossa, haluaa muulloin tehdä jotakin muuta kuin opiskella ja tavata esimerkiksi oman kielisiä ystäviään. Toisaalta osa opiskelijoista saattaa pitkänkin opiskelun jälkeen arkailla kielen käyttämistä uusissa tilanteissa, varsinkin jos kirjoitus on tarkoitus julkaista jossakin. Tämän takia näkisinkin, että tarvittaisiin johdatus aiheeseen, jotta kurssi saavuttaisi suuremman suosion. Opiskelijat ovat kiinnostuneita kehittämään kirjoitustaitojaan suomeksi, mutta uutinen ei välttämättä ollut juuri se, minkä kirjoitustaitoja he olisivat kiinnostuneita kehittämään. Pidän ennen osaa kurseistani yhden kerran ilmaisen luennon, joka johdattelee kurssilla käytävään aiheeseen. Tämä menetelmä voisi kokeilla, vaikka ymmärtääkseni maahanmuuttajat eivät juurikaan osallistu luennoille.

Tietoyhteiskunnassa luku- ja kirjoitustaitoa voidaan pitää välttämättömänä. Maahanmuuttajille suomen kieli onkin sekä oppimisen kohde että oppimisen väline. (Meriläinen, Kolehmainen & Nieminen 2012, 92.) Aiemmat tutkijat tuovat esiin, että vieraalla kielellä kirjoitettaessa omaksuminen on haasteellista, sillä kielitaidon hyödyntäminen on hitaampaa ja vähemmän automatisoitua kuin äidinkielellä toimittaessa. Kielitaidon karttuessa tuotos monipuolistuu, vaikka vajavaisellakin kielitaidolla voi asioita ilmaista ymmärrettävästi. Kirjoitusvirheiden määrä sen sijaan usein kasvaa taitojen karttuessa, kun asioita koetetaan viestiä monimutkaisemmin. (Meriläinen ym. 2012, 93–94.) Kurssille osallistujien oli tarkoitus kirjoittaa uutisiaan nimenomaan toisille maahanmuuttajille, joten he pystyivät itse säätämään käyttämänsä kielen monimutkaisuutta.

Maahanmuuttajat ovat tunnetusti Helsingin työväenopistossa hankalasti tavoitettava kohderyhmä muuten kuin S2-opetuksen osalta. He ilmoittautuvat kursseille myöhään ja sitoutuvat osallistumiseen löyhemmin. Kuten muillakin maahanmuuttajille suunnatuilla kursseilla kurssi kannattaa perua vasta juuri ennen sen alkua, jos se ei täyty. Haastattelu ja havainnointitulosten perusteella vastaajat eivät toivoneet pelkästään maahanmuuttajille suunnattua kurssia, vaan toivoivat mukaan myös suomea äidinkielenään puhuvia. Kuitenkin kurssin viimeiselle kerralle osallistunut maahanmuuttajaopiskelija oli selvästi yllätynyt ja ehkä närkästynytkin siitä, että tunnilla oli myös suomalaistaustainen opiskelija. Asiaan ei varmastikaan ole yksiselitteistä ratkaisua; osalle maahanmuuttajista sopii paremmin opiskelu yhdessä kaltaistensa kanssa, jolloin paine esimerkiksi oikeinkirjoituksesta ei

ole niin suuri ja osalle taas kurssi, jolla pääsee tutustumaan suomalaistaustaisiin ja saa tukea kielen oppimiseen heiltä.

Toisaalta uuden kurssin käynnistyminen on usein haasteellista myös silloin, kun kohdeyleisönä ovat suomalaistaustaiset. Uuden kurssin ”sisäänajo” vie usein vähintään lukukauden, jonka jälkeen opiskelijat alkavat löytää kurssille.

Olen aikaisemmin ehdottanut opistolle käytäntöä, jossa kurssikuvaukseen määriteltäisiin yhdessä sovittulla tavalla, onko opettaja valmis käyttämään kurssilla tukikielenä esimerkiksi englantia tai selkosuomea. Uskoisin, että tämä käytäntö saattaisi madaltaa niiden opiskelijoiden osallistumiskynnystä, jotka eivät koe vielä hallitsevansa suomen kieltä täydellisesti. Vielä tämä ehdotus ei kuitenkaan ole saanut kannatusta.

Kurssijulisteet tai sähköposti- tai sosiaalisenmedianmainokset toimivat maahanmuuttajien keskuudessa huonosti. Parhaiten heidät saa innostumaan kohtaamalla heidät kasvokkain S2-opetuksen yhteydessä. Jatkossa kurssi kannattaa siis ajoittaa ajankohtaan, jota edeltää digi- tai työelämätaitojen ohjaamista S2-kurssilla. Helsingin työväenopistossa on vuosia tehty yhteistyötä eri maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Nämä verkostot ovat kuitenkin usein yhden työntekijän takana, eikä tietoa ole jaettu yleisesti opistossa. Olen itse kartoittanut maahanmuuttajajärjestöjen kurssitoiveita. Järjestöillä ei kuitenkaan ole ehkä kovin syvää ymmärrystä siitä, millaisia kursseja järjestämme, sillä ylivoimaisesti yleisin toive oli uimaopetuksen järjestäminen niin, että paikalla olisi vain naispuolisia opiskelijoita. Yhteistyötä ja tiedotusta palveluistamme tulee siis jatkaa ja mielellään myös syventää tulevaisuudessa.

Opisto toteuttaa syyslukukausittain painettavan opinto-oppaan, jossa näkyvät kaikki tulevana lukukautena toteutettavat kurssit ja luennot. Kevätlukukausittain sen sijaan julkaistaan ainoastaan esite, jossa on listattu seniorikurssit sekä luennot. Maahanmuuttajat hyötyisivät kuitenkin varmasti myös omasta esitteestä, jossa olisi esitelty heille suunnattu tarjonta. Kustannussyistä tällaiseen ei todennäköisesti kuitenkaan ryhdytä. Tästä johtuen tiedotusta S2-opettajille sekä heidän opintoneuvontaa järjestäville tulisi tehostaa maahanmuuttajille suunnatuista kursseista.

Asiatekstien, kuten esitelmien, esseiden ja tutkielmien kirjoittamista ei opeteta Helsingin työväenopistossa ylipäätään. Suomenkieliset oppivat näitä taitoja usein peruskoulussa sekä jatko-opinnoissaan. Neuvontaa suomenkielisen tekstin oikeinkirjoituksesta sen sijaan on saatavilla. Näkisin, että nämä asiatekstit asettuisivat paremminkin äidinkielen ainealaan, mutta uutisia, mielipiteitä ja mainostekstejä voisi jatkossa tarjota median ainealassa. Opiskelijat kaipaavat myös vapaa muotoisempaa suomen kielen opiskelua, joka ei pohjaa oppikirjaan.

Työväenopiston tarjoaman kaltaista opetusta ei välttämättä ole tarjolla kaikissa niissä lähtömaista, joista maahanmuuttajat ovat Suomeen saapuneet. Myös koulujärjestelmä voi olla täysin toisen tyyppinen, eivätkä opiskelijat ole välttämättä tottuneet toivomaan tietynlaisia kursseja. Voi myös olla, että heidän mielessään työväenopisto yhdistyy ennen kaikkea suomen kielen opintoihin eivätkä he miellä sitä monipuoliseksi kulttuuri- ja taidelaitokseksi, jota se myös on.

Tutkimukseen valitut tutkimusmenetelmät olivat tarkoituksenmukaisia. Suurimmaksi haasteeksi muodostui kuitenkin se, ettei kurssille osallistunut kovin montaa opiskelijaa, joita olisin voinut haastatella. Lisäksi sain tutkimusluvan Kaskolta vasta siinä vaiheessa, kun moni kurssiin liittyvä seikka oli jo täytynyt lyödä lukkoon. Olisi ollut hyödyllistä päästä aineistoon käsiksi jo kurssisuunnittelun aikana. Kyselyihin vastataan nykyisin melko heikosti, joten ehkä jokin vastaajien kesken arvottava palkinto, kuten ilmainen kurssi olisi saattanut nostaa vastausprosenttia. Tähän en kuitenkaan saanut opistolta lupaa. Eskolan ja Vastamäen (2015, 43) määrittelemä tyypittely ei toiminut kovinkaan hyvin näin suppean aineiston kanssa. Lisäksi Rantalan (2015, 117) esiin tuoma koodaus olisi toiminut paremmin laajemman materiaalin kyseessä ollessa.

7.1 Maahanmuuttajien rooli suomalaisessa mediajulkisuudessa

Kysymys siitä, millaisena aikuiset maahanmuuttajat kokevat roolinsa suomalaisessa mediajulkisuudessa ei ollutkaan maahanmuuttajille kovin relevantti, eivätkä he olleet kiinnittäneet rooliinsa erityistä huomiota, vaikka osa opiskelijoista tunnistikin esittämäni stereotyyppit median käyttämistä maahanmuuttajista.

Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat taas erityisen ajankohtaisia uuden hallitusohjelman myötä. Lisäksi maahanmuuttajista on uutisoitu kuluvan vuoden aikana aiempaa enemmän, joten tilanne on parantunut tarkasteluajanjaksona. Maahanmuuttajat ovat olleet haastattelun kohteena, mutta osittain myös kohderyhmänä. Myös aiheet ovat olleet lähellä maahanmuuttajia. Oletukseni siitä, että tarjolla olevat uutisaiheet eivät olisi maahanmuuttajia kiinnostavia tai koskevia osoittautui siis vääräksi.

Yksittäinenkin puhuja rakentaa osaltaan julkista kuvaa ilmiöistä. (Pietikäinen, 2002a, 248). Tämä puoltaisi yksittäistenkin kirjoitusten julkaisemista, vaikka kyseessä ei olisi ammattitoimittaja. Keskinen ym. (2009, 11) mukaan keskustelu maahanmuuttajista on ollut kaksijakoinen. Median käyttäytyminen näyttää kuitenkin tarkastelujaksona muuttuneen avoimemmaksi maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin liittyvässä uutisoinnissa. Olisi mielenkiintoista selvittää, mikä tämän prosessin on saanut aikaan: onko media itse tullut tietoiseksi tästä vääristymästä esimerkiksi Helsingin jatkaessa kansainvälistymistään vai onko toive tullut joltakin muulta taholta? Ehkä eri taustaiset ihmiset alkavat vihdoinkin arkipäiväistyvän ja valtavirtaistuvan suomalaisessa mediassa.

7.2 Kiinnostavat aiheet ja näkökulmat uutisissa

Aineiston perustella ei noussut esiin mitään erityisiä *maahanmuuttaja-aiheita*, joista opiskelijat olisivat halunneet erityisesti uutisia lukea. Heitä kiinnostivat samat aiheet kuin kaikkia muitakin uutisten lukijoita. He tosin näkivät, että maahanmuuttajat voisivat hyötyä uutisista, joissa haastateltaisiin maahanmuuttajia toimimisesta suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Näkökulman tunnistaminen ei ollut yksinkertaista, mutta opiskelijat kokivat, että käyttämällä useita näkökulmia ja lähteitä tulisi uutisesta monipuolisempi.

Kurssini ei saavuttanut ainakaan ensimmäisellä toteutuskerrallaan osallistumismäärätavoitteita. Se kuitenkin antoi tietoa siitä, miten aihetta tulisi käsitellä tulevaisuudessa. Useat aikuiset suomen kielen opiskelijat kokevat, että uutisten tulisi ylipäättään olla selkeämmin ja yksinkertaisemmin kirjoitettuja, jotta maahanmuuttaja pysyisi saamaan niistä tietoa. Vasta riittävän suomen kielen hallinnan jälkeen pystyy pohtimaan kielen rakennetta ja sen kirjoittajan motiiveja tarkemmin. Maahanmuuttajat kuitenkin lukevat, katselevat ja kuuntelevat sekä uutisia että sosiaalisen mediassa jaettua materiaalia myös silloin, kun heidän kielitaitonsa on vasta kypsymässä, joten olisi tärkeää tietää ainakin perusteet luottavan lähteen tunnistamiseksi. Maailman uutisia voi toki seurata muillakin kuin suomen kielellä, mutta paikallisista uutisista voi olla hankala löytää kattavaa tietoa muista kuin suomalaisista lähteistä.

Haastatteluun osallistui lopulta vain kaksi maahanmuuttaja opiskelijaa. Näin ollen kuva maahanmuuttajien toiveista ja tarpeista uutisten suhteen jäi vajavaiseksi. Pohdin myös, tuntuiko uutinen käsitteenä liian ammattimaiselta. Ehkä mielipidekirjoituksen kirjoittamiskurssi olisi ollut matalamman kynnyksen päässä tilanteessa, jossa oma kielitaito vielä mietityttää. Kurssilla käsitelimme kulttuurisen lukutaidon sosiokulttuurisia keinoja harjoitusten avulla. Toin myös luento-osuudessa esiin, millaisia valtasuhteita mediataloilla on lukijoihin ja millaisia arvoja he mahdollisesti pyrkivät välittämään. Nämä saattoivat kuitenkin teemoina olla hieman liian abstrakteja ja uskoisin, että emme tällä lyhyellä kurssilla pystyneet saavuttaman kulttuurisen tai kriittisen lukutaidon tasoja kovinkaan syvällisesti.

7.3 Kiinnostava ja kansalaisjournalistista kehitystä tukeva opetus

Kysymykseen siitä, millainen opetus opiskelijoita kiinnostaisi jäi suurelta osin vaille opiskelijoiden vastausta ja perustui lähinnä omaan havainnointiini ja kyselyiden vastauksiin. Jatkossa opetuksen voisi hoitaa hybridimuotoisena, sillä opiskelijat toivoivat sekä lähi- että etäopetusta. Itse opettajana olen kuitenkin kokenut hybridiopetuksen haasteellisena sen osalta, kuinka jakaa huomiota kaikille osallistujille tasapuolisesti, kuinka saada luokassa olevien opiskelijoiden ääni kuulumaan etäyhteydellä osallistuville ja kuinka luoda tehtäviä, jotka toimivat molemmissa opiskeluympäristöissä.

Lisäksi maahanmuuttajien digitaidot vaihtelevat hyvin runsaasti sen mukaan, ovatko he töissä tai tottuneet käyttämään tietokonetta. Voi siis olla, että kotoaan käsin osallistuva maahanmuuttaja voi kohdata etäopetuksessa myös teknisiä haasteita. Kurssilla tulisi olla runsaasti käytännön harjoittelua ja sillä tulisi käyttää mahdollisimman selkeää ja yksinkertaista suomea.

Koska toiveet kurssin pituudesta vaihtelivat niin paljon, olisi hyvä, että tarjolla olisi useampia erimittaisia kursseja. Näin ne, jotka halusivat vain tutustua aiheeseen, voisivat osallistua yhden keran mittaiselle kurssille ja ne, joita aihe kiinnostaisi enemmän saisivat enemmän aikaa perehtyä siihen syvällisemmin. Pidemmällä kurssilla ehtii toki ottaa useampia aiheita ja syventää osaamista, mutta pidempi kurssi on hinnaltaan kalliimpi, sillä kurssimaksut perustuvat tuntimäärään. Tämä puolestaan vaikuttaa kurssin houkuttelevuuteen ja sitä kautta osallistujamäärään. Lisäksi pitkällä kurssilla osallistujamäärä tippuu helposti kurssin edetessä.

Kyselyn vastaajat toivoivat kursseille osallistujiksi myös suomalaistaustaisia. Voi olla, että he ylipäätään toivoisivat enemmän yhteyttä ja kontaktia suomalaisiin ja kokivat, että voisivat saada kursilla tukea niiltä, joille itse kieli ei tuota ongelmia. Kurssilla noudatettu positiivinen diskriminaatio meritokratian nimissä (Haltiala, 2016, 270) ei siis tuottanut tulosta. Opiskelijat käyttivät paljon sosiaalista mediaa ja lukivat usein siellä jaettuja uutisia. Monipuolinen tausta kurssille osallistujissa esitäisi myös kuplautumista, josta Druckman varoittaa. (Habermas, 2009, 33). Lisäksi tämä vuoropuhelu edistäisi kansalaisten yhtenäistunnetta, kuten Maasilta ja Nikunen (2018, 99) mainitsevat.

Voisin ottaa mallia Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla - kurssin tehtävistä myös muille kursseilleni. Vaikka olen opettanut maahanmuuttajia jo useamman vuoden, tuntuu selkosuomen käyttäminen erityisesti kirjoitetussa muodossa yhä haasteelliselle. Esimerkiksi suomalaistaustaisille tutut kielikuvat aukeavat huonosti niihin tottumattomalle. Aiemman opetustyylin takia, minun tuntui myös välillä haasteelliselta vain istua ja odottaa, että opiskelijat saisivat harjoituksensa tehtyä. On kuitenkin tärkeää antaa riittävästi aikaa tehtävän tekoon ja asioiden mietiskelyyn, sen sijaan, että olisiko koko ajan vain johtamassa keskustelua.

Monilukutaidon pedagogiikkaa (Kupiainen, 2019, 27) sen sijaan pystyin toteuttamaan kurssilla melko hyvin. Tieto oli kokemuksellistettua, kontekstuaalista ja se liittyi opiskelijoiden kiinnostukseen sekä omiin kokemuksiin. Kävimme läpi journalismiin ja uutiseen liittyvää käsitteistöä läpi ja tekstien analysointi oli osa opetusta. Kurssilla sovelsimme myös oppimaamme käytäntöön autenttisisissa tilanteissa useiden innovatiivisten käytännön harjoitusten avulla.

Kupiainen (2019, 25) toi esiin lukutaidon operationaalisen, kulttuurisen ja kriittisen lukutaidon tasot. Kurssilla toteutui operationaalinen lukutaito melko hyvin. Opiskelijoiden kielitaito oli riittävällä tasolla, jolla he pystyivät ymmärtämään suurimman osan kurssilla käytetyistä teksteistä. Kulttuurista

lukutaitoa käsitelimme jonkin verran. Esittelin kurssilla kriittisen lukutaitoon liittyviä taitoja ja teimme muutamia harjoituksia. Uskon kuitenkin, että kulttuurisen ja kriittisen lukutaidon täydellinen toteutuminen olisi edellyttänyt osallistujilta vielä parempaa kielitaitoa tai käännossovellusten laajempaa käyttöä, jolloin aikaa ei olisi mennyt niin paljon itse tekstisisällön ymmärtämiseen.

Opetuksessa pystyimme huomioimaan moniluvun designmallin (Kupiainen 2019, 28) melko hyvin. Pohdimme kulttuurisia merkityksiä tekstiesimerkkien avulla, pyrimme tunnistamaan omia kokemuksemme ja jakamaan niitä yhteisesti, suunnittelimme ja teimme merkkejä, eli uutisia tai niiden osia ja pohdimme jonkin verran maahanmuuttajien osallisuuden merkitystä suomalaisella mediakentällä. Yhteisöllinen vaikuttaminen sekä Glassnerin (Kunelius, 2000, 15) mainitseva pohdinta siitä, *kuka* puhuu, jäi kuitenkin puuttumaan.

Viimeisellä opetuskerralla, jolloin oli tarkoitus julkaista opiskelijoiden kirjoittamat uutiset, eli kurssin varsinainen pääharjoitus kurssia varten luodulla verkkosivulla, osallistui vain suomalaistaustainen ja ensimmäistä kertaa kurssille osallistunut maahanmuuttaja. Suomalaistaustainen esitteli kyllä uutisluonnoksensa, mutta oli itse sitä mieltä, ettei se ollut vielä julkaistavassa muodossa. Tarjosin kuitenkin kurssilaisille luomani sivun käyttäjätunnukseen opiskelijoiden käyttöön, jotta he voisivat halutessaan julkaista uutisensa kurssin päätyttyä.

Schudsonin mukaan journalismin tarkoitus on tuottaa ajankohtaista, tärkeää ja yleisöä kiinnostavaa aineistoa. (Vos, 2018, 4). Nämä kriteerit opiskelijat sisäistivät hyvin omia aihepiirejä uutisilleen valitessaan. Kuneliuksen (2000, 9) mukaan journalismin tarkoitus on kertoa pysäyttäviä, koskettavia ja inhimillisiä tarinoita, jotta kuva todellisuudesta täydentyisi yksittäistapausten kautta. Kurssilla kirjoitetut uutiset olivat totta opiskelijoille ja täydensivät omalla tavallaan maahanmuuttajien äänistä vajaan kuvaa todellisuudestamme. Näin ollen kurssi toi oman pienen lisänsä myös demokratiaan.

Meriläisen ym. (2012, 95) määrittämä vieraalla kielellä kirjoittamisen prosessi näkyi mielestäni kurssilla. Opiskelijoiden suomen kielentaito, motivaatio, asenteet sekä opiskelutaidot vaikuttivat heidän oppimiseensa ja kurssilla viihtymiseen ja menestymiseen. Tekstilaji oli ennalta määrätty ja tekstin jäsenyykseen tutustuimme oppitunnilla. Erilaisia kirjoittamisstrategioita opiskelijat pääsivät harjoittelemaan erilaisten tehtävien muodossa. Tuotettuun tekstiin vaikuttivat heidän hallitsemansa sanasto ja ymmärrys kielen rakenteesta sekä konventioista. Koska kurssille osallistui niin vähän opiskelijoita, lukivat he tunnilla omat tekstinsä sen sijaan, että olisivat palauttaneet ne kirjallisessa muodossa. Tämän takia emme kurssilla kiinnittäneet oikeinkirjoitukseen niin paljon huomioita, ellei opiskelija erikseen itse tiedustellut jonkin sanan merkitystä tai kirjoitusasua. Lukijan roolia arvioimme erityisesti maahanmuuttajan näkökulmasta.

Kurssin oppimistavoitteet toteutuivat mielestäni kohtalaisesti, vaikka en testannut opittua kurssin lopussa. Opiskelijat tunnistivat uutisen ja osasivat erottaa sen muusta journalistisesta tekstistä. He osasivat kirjoittaa harjoituksen mukaisia uutisia, osasivat määritellä uutisenkirjoitusprosessin sekä uutisen kirjoittamisessa huomioitavia seikkoja. He oppivat suunnittelemaan ja toteuttamaan haastattelun, sekä nimetä eri lähteitä materiaalin löytämiseksi. He pystyivät arvioimaan sanavalintojen merkityksiä, tunnistaa kirjoittajan roolin sekä uutisen kohderyhmän. Lähteiden kriittinen arviointi jäi ohueksi vähäisen osallistumisen vuoksi. Itse kirjoitettujen mahdollisten tulkintoja ja arvioita emme päässeet tekemään, sillä kukaan osallistujista ei saanut lopullista uutista viimeisteltyä kurssin aikana. Kurssin onnistumisina voidaan pitää hyvää ja kannustavaa tunnelmaa, opiskelijoiden ahkeraa osallistumista sekä paneutumista tehtävien tekoon. Myös tehtävät olivat onnistuneesti laadittu. Haasteena kurssilla oli erityisesti opiskelijoiden osallistuminen tunneille. Ongelmaa koetettiin ratkaista laajentamalla kurssin kohderyhmää sekä tarjoamalla kurssi opiskelijoille ilmaiseksi. Tämä ilmaisuus tosin saattoi vaikuttaa myös siihen, etteivät opiskelijat sitoutuneet kurssiin. Kurssin aikana lähetin opiskelijoille useita sähköpostiviestejä, joissa kertosin kurssin aikataulua sekä eri osallistumisvaihtoehtoja. Näistä toimenpiteistä huolimatta minulle ei koskaan selvinnyt, miksi niin suurin osa opiskelijoista jätti tulematta paikan päälle, vaikka oli kurssille ilmoittautunut.

Syrjälä ja Numminen esittävät, että yleistettävyyden sijaan tärkeämpää on muodostaa kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta aiheesta. (Saarela-Kinnunen & Eskola, 2015, 181, 185). Tutkimuksen osallistujamäärä jäi kuitenkin niin alhaiseksi, että maahanmuuttajien kokemuksista ei saa kattavaa kuvaa tutkimustulosten perusteella. Se kuitenkin kertoo siitä, kuinka haasteellista maahanmuuttajia on tavoittaa ja innostaa kurssille sekä millaisia haasteita he suomenkielisiä uutisia lukiessaan kohtaavat. Konstruktion tulee olla käytännönläheinen ja vastata todelliseen ongelmaan. (Ojasalo ym. 2005, 65–66.) Ehkä maahanmuuttajat eivät kokeneet matalaa medianäkyvyyttään itse ongelmana, mutta ainakin haasteena voidaan nähdä vähäinen opetustarjonta medialukutaidosta maahanmuuttajille, johon kurssi pyrki vastaamaan. Kurssi tuotti uutta tietoa tulevaa opetusta varten. Koska kyseessä on melko urauurtava kurssi sisältönsä puolesta, tulee tieto kumuloitumaan tulevien kursien myötä.

Opettajan toimiessa itse tutkijana ja opettajana hän asettaa ja testaa hypoteesejaan ja reflektoi saamaansa tietoa opetuksensa toimivuudesta. (Heikkinen, 2015, 247). Kurssi toimi hyvänä reflektion välineenä itselleni siihen, mikä maahanmuuttajaopetuksessa toimii ja mikä ei.

7.4 Tulevaisuuden journalistiset kurssit

Ohjeeksi vastaavaa kurssia suunnittelevalle antaisin seuraavat ohjeet:

- Toteuta kurssi yhteistyössä S2-opettajien kanssa
- Anna opiskelijoiden valita käsiteltävien tekstien aiheet
- Tarjoa haastavuudeltaan eritasoisia tekstiesimerkkejä
- Anna riittävästi aikaa tehtävien tekoon, tarjoa tukea tarvittaessa
- Varmista luentojen ja harjoitusten kielen selkokieliyys S2-opettajalla
- Teetä paljon harjoituksia. Tee harjoituksista mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä.
- Innosta opiskelijoita keskusteluun, ajatteluun ja mielipiteiden jakoon

Tällä hetkellä osaan S2-kursseista liittyä digi- ja työelämätaitojen opetusta, jotka sisältyvät suomen kielen opetukseen ja jotka järjestää muu kuin suomen kielen opettaja. Saatujen kokemusten pohjalta ehdotinkin työväenopistolle, että medialukutaito-opetus otettaisiin osaksi suomen opetusta. Median kriittinen kuluttaminen kuuluu osaksi S2:n opetussuunnitelmaa, mutta tiedustelujeni mukaan kukaan S2-opettaja ei kuitenkaan ollut sisällyttänyt sitä omaan opetukseensa. Medialukutaidon sisällyttäminen suomen opintoihin madaltaisi osallistumiskynnystä ja toisaalta uutisten lukutaito voisi rohkaista niiden kirjoittamiseen. Kevät lukukaudelle 2024 tätä suunnitelmaa ei kuitenkaan otettu vielä käytäntöön. Harmasen ja Hartikaisen (2019, 5) mukaan mediakasvatuksen tehtävä on tarjota laaja-alaista osaamista, tietoa, taitoja, arvoja, asenteita, tahtoa sekä kykyä selvittää nykypäivän haasteista. Tehtävä kenttä on siis haastava ja hyvin monipuolinen. Tehtävää ratkoo alaikäisten osalta perusopetus, mutta herää kysymys, kuka on aikuisten osalta tästä vastuussa? Työväenopistossa on kyllä tunnistettu tarve tarjota mediakasvatusta, mutta asiaan ei olla vielä tartuttu mielestäni sen vaatimalla innolla ja ponnekkuudella. Senioreita opastetaan kyllä avoimissa tuvissa ja seniorikeskuksissa esimerkiksi tietosuojaan liittyvissä asioissa, mutta ehkä siirrymme vähitellen tekniikasta syvällisempään ymmärrykseen median osalta. Tarve medialukutaidolle ei nimittäin tule vähenemään tulevaisuudessa. (Harmanen & Hartikainen 2019, 13).

Harmasen ja Hartikaisen (2019, 13) mukaan monilukutaidon pedagogiikan tulisi olla osallistavaa, innostavaa ja rohkaista kriittiseen ajatteluun. Opetuksessa onkin hyvä myös jatkossa antaa opiskelijoiden valita mahdollisuuksien mukaan esimerkkimateriaali sekä aihepiirit kirjoituksilleen itse sekä esittää kysymyksiä kriittisen ajattelun tueksi valmiiden vastausten sijaan. Pollarin ja Koppisen (2000, 28–29) mukaan opettaja on parhaassa tapauksessa maahanmuuttajaopiskelijoille turvallinen, ymmärtäväinen ja lämmin opastaja. Tämä tukee ajatusta siitä, että olisi hyvä, että medialukutaidon opettaja olisi maahanmuuttajaopiskelijoille entuudestaan tuttu joko S2- tai muilta kursseilta. Lisäksi opetuksessa kannattaa hyödyntää S2-opettajien osaamista ja tietoja omista

opiskelijoistaan. Opetuksessa on lisäksi hyvä kerrata asioita, kuten Paananen-Tiainen (2000, 15) mainitsee. Pollarin ja Koppisen (2000, 46, 55, 56, 59, 78, 99) mukaan opetusmateriaalissa kannattaa keskittyä olennaiseen, selkosuomisuuteen, havainnollisuuteen sekä kontekstisidonnaisuuteen. Näitä seikkoja aion itse painottaa tulevilla kursseilla entistä enemmän.

Opiskelijat katsoivat mielellään uutisia televisiosta tai kuuntelivat tekstin, jos se oli internetsivuilla mahdollista. Tulevilla kursseilla voisikin hyödyntää videota ja ääntä. Itse en kuitenkaan ole näiden tekniikoiden asiantuntija, joten liikkuvaan kuvaan ja ääneen liittyvät kurssisuunnitelmat jätän toisten opettajien toteutettaviksi.

Kansalaisjournalismiin kuuluvat myös muut tekstityypit kuin uutiset. Koin, että uutinen saattoi yksinään olla liian haastava ja ammattimaiseksi koettu aihepiiri. Tämän takia ehdotin kevät lukukaudelle 2024 kahta kurssia, jotka saivat ideansa Oma ääni uutisia kirjoittamalla -kurssista. Niissä tämän ensimmäisen kurssin sisältö ikään kuin jakautui kahtia. Kurssit saivat nimekseen Lue, tulkitse ja kirjoita uutisia sekä Kirjoitamme mediatekstejä ja keskustelemme uutisista. Jälkimmäinen on suunnattu maahanmuuttajille ja sen taitotaso on määritelty B2-C1-tasoisille, eli ylemmällä tasolla suomen kieltä opiskeleville. Kurssilla opiskellaan uutisen, sosiaalisen median julkaisun ja mielipiteen kirjoittamista, tutustutaan journalististen tekstien kieleen ja siihen, miten erilaiset tekstit rakennetaan. Lisäksi harjoitellaan haastattelun tekoa.

Tulevilla kursseilla haluan myös painottaa opiskelijoiden omia mahdollisuuksia toimia aktiivisina kansalaisina ilmaisten itseään kansalaisjournalismin keinoin. Kirjoittaa voi kansalaisen asemasta ilman ammattitaustaa, kuten Atton ja Hamilton 2008, 11 mainitsevat. Uskon, että tämä voisi toimia rohkaisuna ja inspiraationa opiskelijoille. Wenzel (2020, 252) mainitsee, että myös toimittajat voisivat hyötyä yhteistyöstä paikallisyhteisöjen kanssa. Jos maahanmuuttajat nostaisivat esimerkiksi mielipidekirjoituksillaan itseään kiinnostavia aihepiirejä ja näkökulmia esiin, voisivat toimittajat tarttua näihin aiheisiin ja perehtyä niihin laajemminkin.

Lue, tulkitse ja kirjoita uutisia -kurssilla puolestaan pohdimme, onko uutiset totta, kuka ne on kirjoittanut ja miksi. Uutislähteiden kriittisen arvioinnin lisäksi huomioimme vähemmistöjen äänet mediassa, erottelemme uutisen muista journalistisista teksteistä, tutkimme uutisen rakennetta ja osia. Lisäksi tutustumme erilaisiin uutisaiheisiin, näkökulmiin ja sanavalintoihin. Etsimme materiaalia eri lähteistä ja harjoittelempa haastattelun tekoa. Nämä molemmat kurssit ovat kevään 2024 ohjelmistossa. Tulevaisuudessa aion kehittää sekä maahanmuuttajien että suomalaistaustaisten mediaopetusta edelleen työväenopistossa, jotta opetus olisi mahdollisimman monipuolista, tukisi kriittistä medialukutaitoa sekä palvelisi opiskelijoiden luku- ja kirjoitustarpeita ja kiinnostuksen kohteita mahdollisimman hyvin.

Lähteet

- Aden, S. 2009. Ikuisesti pakolaisina? Teoksessa Keskinen, S., Rastas, A. & Tuori, S. (toim.) 2009. En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Vastapaino. Tampere.
- Atton, C. & Hamilton J. 2008. Alternative Journalism. SAGE Publications, Limited.
- Blum-Ross, A., Mills, J., Egglestone, P. & Frohlich, D. 2013. Community media and design: Insight Journalism as a method for innovation. Journal of Media Practice. Volume 14 Number 3.
- Calhoun, J. 2002. Imagining Solidarity: Compolitanism, Constitutional Patriotism, and the Public Sphere. Public Culture.
- Das, B. 2022. Teaching Journalism in the Era of Doomscrolling. Radical Teacher. No. 124. (Fall 2022). Luettavissa: <https://web-p-ebshost-com.ezproxy.haaga-he-lia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=b1f95330-06e6-41d0-a5c7-686527c4811f%40redis> Luettu 27.11.2023.
- Dufva, H. 2002. Dialogia suomalaisuudesta. Teoksessa Laihiala-Kankainen, S., Pietikäinen, S. & Dufva, H. Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylän yliopisto.
- Edgerly, S. & Vraga, E. 2020. Deciding What's News: News-ness As an Audience Concept for the Hybrid Media Environment. Journalism & Mass Communication Quarterly 2020, Vol. 97(2) s. 416-434. Sage Publications.
- Eskola, J. 2015. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2015. 4. painos. Teemahaastattelun opit ja opetukset. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Fraser, N. 1990/2009. Uusi katse julkisuutteen: vallitsevan demokratian arvostelua. Media & Viestintä 32:3.
- Grönfors, M. 2015. Havaintojen teko aineistokeräyksen menetelmänä. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Habermas, J. & Pietilä, V. 2009. Poliittinen viestintä mediayhteiskunnassa: Voiko demokratia yhä iloita episteemisestä ulottuvuudesta? *Media & Viestintä* 32:3, s. 31–44.

Haidt, J. 2012. *The Righteous Mind. Why Good People Are Devided by Politics and Religion*. Ascent Audio. Äänikirja. Kuunneltu 13.8.2023.

Haltia, N. (2016). Avoin yliopisto ja tasa-arvon muuttuvat tulkinnat. Teoksessa Kalalahti, M., Silvennoinen, H. & Varjo, J. (toim.), *Koulutuksen tasa-arvon muuttuvat merkitykset*. s. 265–291. Suomen kasvatustieteellinen seura. Jyväskylä.

Harmanen, M. & Hartikainen, M. 2019. (toim.) *Monilukutaitoa oppimassa*. Opetushallitus.

Heikkinen, H. 2015. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle*. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Helsingin kaupunki, Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä. Luettavissa: <https://ulkomaalaistaustaiset-helsingissa.fi/fi/nykytilanne> Luettu 26.1.2023.

Helsingin työväenopisto. 2021. Työväenopisto ainealojen opetussuunnitelmat. Luettu 8.9.2023.

Helsingin työväenopisto. 2023. Ilmonet. Luettavissa: https://ilmonet.fi/search?tar=1366&com=3&status=-10000&page=1&limits=16&list_type=30&sort=2500 Luettu 1.9.2023.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudemus. Helsinki.

Horsti, K. 2002. *Maahanmuuttojournalismi – välivaihe monikulttuuriseen journalismiin*. Teoksessa Raittila, P. (toim.). *Etnisyys ja rasismi journalismissa*. Tampere University Press.

Jyrhämä, R., Hellström, M., Uusikylä, K. & Kansanen, P. 2016. *Opettajan didaktikka*. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Keskinen, S., Rastas, A. & Tuori, S. (toim.) 2009. *En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Vastapaino. Tampere.

Kunelius, R. 2000. Journalismi nelijalkaisena otuksena. Tutkimuksen näkökulmia, ongelmia ja haasteita. *Tiedotustutkimus* 2000:3. 23(2000): 3 4–27.

- Kupiainen, R. 2019. Monilukutaidon pedagogiikan lähtökohtia. Teoksessa Harmanen, M. & Hartikainen, M. 2019. (toim.) Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus.
- Kurki, T-L. 16.2.2015. Sukupuoliroolit istuvat vielä melko vahvoina toimituksissa. YLE. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-7807404> Luettu 26.1.2023.
- Laihiala-Kankainen, S., Pietikäinen, S. & Dufva, H. (toim.) 2002. Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylän yliopisto.
- Laine, T. 2015. Miten kokemuksia voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632.
- Luukka, M-R. 2019. Tekstien lukijasta ja kirjoittajasta monilukutaituriksi. Teoksessa Harmanen, M. & Hartikainen, M. 2019. (toim.). Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus.
- Maahanmuuttovirasto. Kansalaisuus aikuiselle. Luettavissa: <https://migri.fi/kansalaisuus-aikuiselle> Luettu 6.3.2023.
- Maasilta, M. 2010. Suomen televisio ja monikulttuuriset yleisöt. Tampere University Press.
- Maasilta, M. & Nikunen, K. (toim.) 2018. Pakolaisuus, tunteet ja media. Vastapaino: Tampere.
- Meriläinen, L., Kolehmainen, L. & Nieminen T. 2012. Monikielinen arki. AFinLan vuosikirja 2012. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 70. Jyväskylä.
- Miettinen, R. 2005. Kognitiivisen oppimisen näkökulman tausta. Helsingin avoin yliopisto.
- Miettinen, R. 2018a. Oppimisen tutkimuksen klassikot. Helsingin avoin yliopisto.
- Miettinen, R. 2018b. Behaviorismi. Oppimisen tutkimuksen klassikot. Helsingin avoin yliopisto.
- Moilanen, P. & Räihä, P. 2015. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Myllyoja, E. 17.1.2023. "S2-pojat" aiheuttavat suurta huolta – Näin kirjoitustaito jakaa lapset eri kasteihin. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009322641.html> Luettu 26.1.2023.

Mäkelä, M-L., Kalalahti, M. & Peura, M. 2019. Tyttöjen tulevaisuus: Sukupuoli, etninen erilaisuus ja koulutusvaihtoehdot. Oma paikka haussa. Gaudeamus. Helsinki.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro. Helsinki.

Opetushallitus. 2023. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. Luettavissa:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kehittyvvan-kielitaidon-tasojen-kuvausasteikko>

Luettu 26.9.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Pisa tutkimus ja tulokset 2018. Luettavissa: <https://okm.fi/pisa-2018>

Luettu 26.1.2023.

Oriange, A. 2021. Some uhkaa demokratiaa. Yle Areena. Video. Katsottavissa:

<https://areena.yle.fi/1-50984959> Katsottu 14.10.2023.

Paane-Tiainen, T. 2000. Oppijaksi aikuisena. Edita. Helsinki.

Palsa, L., Pekkala, L. & Salomaa S. 2019. Monilukutaito ja mediakasvatuksen pedagogiikka. Teoksessa Harmanen, M. & Hartikainen, M. 2019. (toim.). Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus.

Pietikäinen, S. 2002a. Etniset vähemmistöt uutisissa – käsitteitä ja aikaisempien tutkimusten kertoma. Teoksessa Raittila, P. (toim.). Etnisyys ja rasismi journalismissa. Tampere University Press.

Pietikäinen, S. 2002b. Media, kieli ja etniset identiteetit. Teoksessa Laihiala-Kankainen, S., Pietikäinen, S. & Dufva, H. Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti. Jyväskylän yliopisto.

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Työkirja ammattikorkeakouluun. e-Oppi Oy.

Pollari, J. & Koppinen, M-L. 2000.- Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Potter, D. 2011. Handbook of Independent Journalism. Teoksessa Detrani, J. (toim.) Journalism: Theory and Practice. Apple Academic Press. Inc.

Pöyhkäri, R., Haara, P. & Raittila P. 2013. Vihapuhe sananvapautta kaventamassa. Tampere University Press.

Raittila, P. (toim.) 2002. Etnisyys ja rasismi journalismissa. Tampere University Press.

Raittila, P. & Maasilta, M. 2008. Silmäyksiä islamin esittämiseen suomalaisessa journalismissa. Teoksessa Martikainen, T., Sakaranaho, T. & Juntunen, M. (toim.) Islam Suomessa. Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa. Finlit.

Raittila, P., Horsti, K. & Pietikäinen, S. 2002. Onko journalismilla varaa parantaa? Teoksessa Raittila, P. (toim.). Etnisyys ja rasismi journalismissa. Tampere University Press.

Rantala, I. 2015. Laadullisen aineiston analyysi tietokoneella. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Rapo, M. 17.3.2011. Kuka on maahanmuuttaja? Tieto&Trendit 1/2011. Tilastokeskus. Luettavissa: https://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-02-15_003.html?s=0. Luettu 6.3.2023.

Saarela-Kinnunen, M. & Eskola J. 2015. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Saarinen, A. 2022. Vastakkainasettelujen aika. Poliittinen polarisaatio ja Suomi. Gaudeamus. Helsinki. E-kirja. Luettu 5.4.2023.

Saarinen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>. Luettu 7.3.2023.

Seuri, O. & Ikäheimo, H-P. 2022. Portinvartijuus digitaalisella aikakaudella. Sitra. Luettavissa: <https://www.sitra.fi/julkaisut/portinvartijuus-digitaalisella-aikakaudella/> Luettu 2.3.2023.

Taylor, C. 2002. Modern Social Imaginaries. Public Culture.

Tieteen Termipankki. 2023. Pedagogiikka. Luettavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatus-tieteet:pedagogiikka> Luettu 27.10.2023.

- Tilastokeskus. 2021. Ulkomaan kansalaiset. Luettavissa: https://verti-net2.stat.fi/VERTI/graph/viewpage.aspx?ifile=quicktables/Maahanmuuttajat/kansa_2&lang=3&gskey=2 Luettu 26.1.2023.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Ulkomaalaislaki 30.3.2004/301.
- UNHCR. 2019. Teaching About Refugees. Kuka on maahanmuuttaja? Video. <https://www.youtube.com/watch?v=RujmEK4FqmE> Katsottu 12.11.2023.
- Uutismedian liitto. 2023a. Journalismi. Luettavissa: <https://www.uutismediat.fi/sanomalehtitieto/journalismi/> Luettu 15.8.2023.
- Uutismedian liitto. 2023b. Uutinen. Luettavissa: <https://juttutyypit.fi/juttutyypit/uutinen/> Luettu 21.8.2023.
- Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. 4. painos. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. 4. painos. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Valli, R. & Perkkilä, P. 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Virtanen, A. 2006. Konstruktiivinen tutkimusote Miten koulutus ja elinkeinoelämän odotukset kohtaavat ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä. Luettavissa: <file:///C:/Users/hanna/Downloads/114874-Artikkelin%20teksti-223935-1-10-20220217.pdf> Luettu 23.11.2023.
- Vos, T. (toim.) 2018. Journalism. ProQuest Ebook Central. De Gruyter, Inc.
- Välimaa, M. 2021. Erontekoja meidän ja muiden välillä. Turvapaikkahakijoihin kohdistuva vastarinta maaseudun kontekstissa. Maaseutututkimus. Vol. 30 Nro 2 (2022).

Wenzel, A. 2020. Community-Centered Journalism: Engaging People Exploring Solutions and Building Trust. Urbana: University of Illinois Press Luettavissa: <https://web-s-ebsohost-com.ezproxy.haaga-helia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=42037e97-3549-4d49-be11-cba18c7d776b%40redis> Luettu 8.6.2023.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. 2023a. Rasismi. Luettavissa: <https://syrijinta.fi/rasismi> Luettu 23.8.2023.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. 2023b. Vihapuhe. Luettavissa: <https://syrijinta.fi/vihapuhe> Luettu 23.8.2023.

Liitteet

Liite 1. Internetkysely Helsingin työväenopiston S2-opiskelijoille

Uutiskysely

Koulutukseksi Mikä on korkein koulutusaste, jolta olet valmistunut	Peruskoulu
	Lukio/ammattikoulu/kauppaopisto
	Ammattikorkeakoulu, yliopisto
	Ei koulutusta
	Muu
Kuinka kauan olet opiskellut suomen kieltä?	Alle 1 vuoden
	1–2 vuotta
	2–4 vuotta
	5 vuotta tai enemmän
Mitä luet tai olet lukenut suomen kielellä tai jollakin muulla kielellä?	Tietokirjoja
Voit valita yhden tai useamman	Romaaneja, novelleja, runoja
	Lehtiä
	En mitään näistä
	Muu

Mitä kirjoitat tai olet kirjoittanut suomen kielellä tai jollakin muulla kielellä?	Fakta, essee, esitelmä, tutkimus tai artikkeli
Voit valita yhden tai useamman	Tarina, satu, romaani
	Muistelmat
	Runo, loru
	Mielipidekirjoitus tai arvio
	Ei mikään näistä
	Muu
Mistä etsit uutisia tai tietoa ajankohtaisista asioista?	Suomenkieliset uutissivustot internetissä, esim. Helsingin Sanomat, Yle
Voit valita yhden tai useamman	
	Muun kuin suomenkieliset uutissivustot internetissä
	Sosiaalinen media, esim. Facebook
	Paperiset suomenkieliset sanomalehdet, esim. Helsingin Sanomat, Helsingin Uutiset
	TV-uutiset
	Radio
	En seuraa uutisia
	Muu, mikä?
Löydätkö suomenkielisiltä uutissivustoilta (esim. hs.fi,	-2 En koskaan -1

yle.fi) internetistä sinua kiinnostavia uutisia?	<p>0</p> <p>1</p> <p>Aina 2</p>
Huomioidaanko sinun mielestäsi suomenkielisillä uutis sivustoilla (esim. hs.fi, yle.fi) internetissä maahanmuuttajien mielipiteet ja näkökulmat riittävästi?	<p>-2 En koskaan</p> <p>-1</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>Aina 2</p>
Millaisen kuvan mielestäsi suomenkielisiltä uutis sivustoilta (esim. hs.fi, yle.fi) saa Suomessa asuvista maahanmuuttajista?	<p>-2 Hyvin negatiivisen</p> <p>-1</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>Hyvin positiivisen 2</p>
Onko suomenkielisillä uutis sivustoilla (esim. hs.fi, yle.fi) käytetty suomen kieli mielestäsi ymmärrettävää?	<p>-2 Todella vaikeasti ymmärrettävää</p> <p>-1</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>Todella helposti ymmärrettävää 2</p>
Mistä aiheista haluaisit lukea enemmän uutisia suomen kiellä?	

Liite 2. Avoin verkkokysely

Medialukutaidon ja kirjoittamisen kurssit

<p>Millainen opetus medialukutaidosta kiinnostaisi sinua (esim. uutisten todenmukaisuuden ja lähteiden luotettavuuden arviointi)?</p>
<p>Millaisesta suomenkielisestä kirjoittamiskurssista olisit kiinnostunut?</p>
<p>Millaisia tekstejä haluaisit oppia kirjoittamaan?</p> <p>Voit valita yhden tai useamman</p> <p>Asiatekstejä: esitelmiä, esseitä, tutkielmia</p>
<p>Satuja, tarinoita, runoja, elämäkertoja</p>
<p>Mediatekstejä: uutisia, mielipiteitä, mainoksia</p>
<p>En mitään näistä</p>
<p>Jotain muuta, mitä?</p>
<p>Sopisiko sinulle kurssin ajaksi parhaiten</p> <p>Voit valita yhden tai useamman</p> <p>Päiväaikaan (klo 9–16)</p>
<p>Ilta-aikaan (klo 17 jälkeen)</p>
<p>Viikonloppuna</p>
<p>Sopisiko opetustavaksi parhaiten</p> <p>Voit valita yhden tai useamman</p> <p>Opetus luokassa</p>
<p>Opetus internetissä etäyhteydellä (esim. Teams, Google Meet, Zoom)</p>
<p>Kurssin paras kesto olisi mielestäni</p> <p>1–2 kertaa</p>

3–4 kertaa
5–6 kertaa
7 kertaa tai enemmän
Sopisiko sinulle parhaiten kurssi, jolla olisi opiskelijoina
Vain maahanmuuttajia
Sekä maahanmuuttajia että kantasuomalaisia

Liite 3. Teemahaastattelun haastatteluteemat ja tukikysymykset

Maahanmuuttajien kokema rooli suomalaisissa uutisissa	<ul style="list-style-type: none"> - Onko uutisten kirjoittajista miestänne riittävän moni maahanmuuttajataustainen - Millaisissa yhteyksissä maahanmuuttajista kirjoitetaan - Onko jokin tietty maahanmuuttajaryhmä erityisesti edustettuna - Mihin sävyyn maahanmuuttajista kerrotaan
Uutisen seuraaminen ja tiedon etsiminen	<ul style="list-style-type: none"> - Mistä etsit ajankohtaista tietoa - Etsitkö tietoa suomenkielisistä uutispalveluista vai muun kielisistä
Kokemus suomalais-ten uutisten ymmärrettävyydestä	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetäänkö uutisissa riittävän selkokielisiä ilmauksia - Avataanko asiayhteyksiä riittävästi
Kokemus uutisten kiinnostavuudesta	<ul style="list-style-type: none"> - Onko uutispalveluiden uutistarjonta mielestäsi kiinnostavaa - Puuttuuko uutistarjonnasta jokin aihepiiri
Mitä tiedät uutisista	<ul style="list-style-type: none"> - Kuka uutisia voi kirjoittaa - Mistä tiedot uutiseen saadaan - Miten faktat tulee tarkistaa, mihin lähteisiin voi luottaa - Miten näkökulma vaikuttaa
Miten käsityksesi uutisista on muuttunut kurssin aikana	<ul style="list-style-type: none"> - Onko ymmärryksesi uutisista muuttunut kurssin aikana, miten - Mitä ajattelen uutisista maahanmuuttajien näkökulmasta ny - Mitä ajattelen omasta roolistani aktiivisena kansalaisena nyt

(kysymys loppu- haastattelussa)	
--	--

Liite 4. Esimerkki oppitunnin luento-osuudesta

13.11.2023

Uutinen, osa 2.

1

Rakenne

- Tärkein asia ensin (uutiskärki)
- Sen jälkeen 2. tärkein asia
- Yleensä uutinen kertoo yhdestä asiasta
- Tärkein asia yleensä myös otsikossa
- Tekstilajit: otsikko, ingressi, leipäteksti, kuvateksti, kaavioteksti, nosto
- <https://prezi.com/q0eqv4wllbe9/artikkeli/>

2

Otsikko

- Lyhyt
- Kuvaava
- Mielenkiintoa herättävä
- Tehtävänä herättää mielenkiintoa ja johdattaa aiheeseen
- Kertoo myös tekstin tarkoituksesta ja näkökulmasta
- Auttaa ymmärtämään tekstiä
- Tulee huomioida koko teksti
- Paljastaa, mikä tekstissä on tärkeää
- Tulee sopia tekstin tyyliin
- Loppuun ei tule pistettä (!? mahdollisia)

3

Otsikko - harjoitus 1 - miten parannat otsikkoa?

Syyslomalla osa lapsista matkustaa vanhempiensa kanssa ulkomaille, kun osa joutuu pohtimaan, riittääkö ruoka ja kyläily kotona.
Missä on Suomen tasa-arvo? Osa matkustaa, muut tarvitsevat ruokaa
Perheiden tuberoit tulevat esiin perheiden syysloman viettotavoissa

Syksystä tulossa lämpimämpi kuin aikaisempina vuosina
Lämpenemistä tapahtuu tänä syksynä
Lämpöennätys rikki tänä syksynä

Omistatko jo älysiiruksen? Uinenlaadun seuraaja voi ahdistua huonoista testituloksista ja alkaa kärsimään unettomuudesta
Joskus teknologia ei auta
Älysiiruksen käyttö voi aiheuttaa unettomuutta?

4

1

13.11.2023

Uutinen - harjoitus 2 - mikä otsikoksi?

Uuniruuat ovat helppoja ja terveellisiä
Kiireisen arjen pelastus on uuniruuat
Uuniruuat ovat helppo pelastus kiireiseen arkeen. Monet kasvikset voi laittaa suoraan uunivuokaan kuorimatta. Pelkkä pilkkominen riittää. Ruoka valmistuu kuin itsestään ja maistuu varmasti koko perheelle.

Ratsastusharrastus kaikille
Pakilalla aloitetaan uusi ratsutila ensi marraskuussa
Ratsastusharrastus on monen lapsen unelma. Ratsastustalleilla on kuitenkin ollut jo vuosia pitkät jonot peruskursseille, eikä harrastusta ole päässyt aloittamaan. Marraskuussa Pakilassa aloittaa uusi ratsutila, jossa on tarjolla kursseja kaikille ikätaidoille yhteensä seitsemän kappaletta.

5

Ingressi

- Johdattelu
- Muutaman lauseen tarkennus otsikkoon
- Tarkoitus houkutella ja kertoa lisää tekstin sisällöstä
- Kerro leipätekstin sisältö tiiviisti

Osinkoverotus jalkoi heti etujärjestöt

6

Leipäteksti

- "Perusteksti"
- Teksti, jota on eniten
- Kirjoita aiheesta josta tiedät
- Kirjoita aiheesta, joka kiinnostaa sinua
- Etene yksi asia kerrallaan
- Pyri helppouteen ja selkeyteen
- Jos tekstiä on paljon, jaa se osiin, kappaleisiin

7

Kuvateksti

- Kuvatekstillä täydennät kuvaa ja selität kuvaa
- Hyvä kuvateksti ei kerro sitä, mitä kuvassa on ilmiselvästi nähtävissä
- Hyvä kuvateksti vastaa kysymyksiin, joita kuva herättää
- Jos kuvassa on muutamia henkilöitä, kerro heidän nimet
- Pituus 1-3 lausetta

8

2

Harjoitus kuvateksti - Yhdistä kuva ja teksti

- Italian rannikolla on yhä kesäisen lämmintä.
- Mehiläisten määrä on vähentynyt uhkaavasti.
- Oikea aika pyörän syysuudelle on nyt.
- Älylaitteet kannattaa jättää makuuhuoneen ulkopuolelle.

9

Harjoitus kuvateksti - keksi kuville kuvateksti

Kauriörsä on suuretä tuulihöylhä.
Käisin lauantaina on ronnaalla korvaampi tää kauriä.

Pallat matkailuista kinnäläisten kunnalline.
Tutkitt kuvot löydä matkailuohjeja ulkomailta nimie suome.

Pandemian jälkeän onnalyönnäkö suomalaisia matkustaa lämpimien maalien.
Kivilläyölin jätään lukuista luvillailla.

10

Kaavioteksti

- Selittää kuvatekstin kaltaiseksi esim. jotakin kaaviota
- Pittää tuoda esiin jotakin uutta suhteessa kaavioon
- Pituus muutamia lauseita

11

Nosto

- Tekstistä poimittu mielenkiintoinen tai tärkeä osa
- Usein korkeintaan muutama lause
- Voi olla sitaatti

mää tujiella on", hin sanos.

"Marta joo kullin ruoka-aineen pilläsoo järjettöshöylästä päällik, ihmisen on helpompi säädellä syömätään. Häntönsään voi ottaa läbi palas, joo yksi ei riitä."

"Kyllä salaattia ja kasviksia otetaan nykyään runsaammin kuin muutama vuosi takaperin."

MAASTATELUNNAT eivät myönnä, että ravintoloissa olisi tehty systemaattisia muutoksia, kuten lautasen pienempöksi. Sweden Pia Boren mukaan monissa ravintoloissa on jo muutama vuosi sitten siirretty "yhden lautasen takkikään".

Toisin sanoen kaikissa kunnontokaloissa ei ole enää erillisiä salattilaituksia, vaan yhdelle lautaselle kootaan kaikki ruoka. Tämä vähentää hävikkiä ja sitä myöten helpottaa ravintoloidenkin tuloja tilinnetta, Borena sanos.

12

3

Testi

<https://wordwall.net/fi/resource/7994208/ uutisen-osat>

13

Harjoitus 1 - Bidenin koira

- Merkitse uutiseen:
- otsikko
- ingressi
- leipäteksti
- Mikä on uutisen tärkein asia?

14

Harjoitus 2 - Oukki Doukki

- Järjestä teksti oikeaan järjestykseen:
- Otsikko
- Ingressi
- Leipäteksti

15

Tyyli

- Neutraali
- Asiallinen
- Toteava
- Kirjoittajan mielipide ei kuulu uutisessa
- Vähän kuvailevia sanoja (adjektiiveja)

16

4

13.11.2023

Uutisaiheita

- Tapahtuma: urheilukilpailu, onnettomuus, mielenosoitus, kulttuuritapahtuma
- Merkittävät päätökset: Iso-Britannia eroaa EU:sta, hallitusneuvotteluissa päästiin sopuun
- Kiinnostavan tai tärkeän henkilön kommentti tai häneen liittyvä tapahtuma: Madonna vierailee Suomessa, Paavi kommentoi sotatilannetta Ukrainassa
- Muutoksia esim. tilastoissa: Kuluva kesä lämpimin 10 vuoteen, Suomalaisten ulkomaanmatkailu nousussa
- Rikokset ja oikeusprosessi: Anneli Auer vapaaksi, Poliisi takavarikoi 10 kg amfetamiinia
- Toimituksen oma tiedon hankinta: Ruokahävikki vähentynyt, Yhteistyö eri järjestöjen välillä tiivistynyt

17

Näkökulma

- Kenen näkökulmasta uutinen on kirjoitettu?
- Ketä haastatellaan? Kuka on tekijä? Kuka on teon kohde?
- Kenelle uutinen on kirjoitettu?
- Mikä on uutisen tavoite, mitä sillä halutaan kertoa?

18

Näkökulma ja kohderyhmä

19

Näkökulma ja kohderyhmä

• Mahdollisia juttuaiheita:

- Taaperolle tarjolla ilmainen possujuna
- Kesäöitä tarjolla yli 15-vuotaille
- Terveystoiminnat: huulissaan näklien kypsennyksestä
- Hurlipölylle uusi vuoristorata
- Nostalgiamätkäille karsuselli 1940-luvulta
- Huvipuistotarannekkeen hinnat kaksinkertaistuneet 10 vuodessa
- Huvipuiston naapurit valittaneet meluhätköistä
- Vähävaraisille perheille tarjolla ilmaislippuja
- Työoloissa moitittavaa
- Pystyykö yksinyhnen huvipuisto kilpallemaan kansainvälisten ketjen kanssa?
- Huvipuisto sai luvan jatkaa kauttaan syyksuulle

20

5

13.11.2023

Harjoitus 3: Skuutti

- Kenen näkökulmasta uutinen on kirjoitettu?
- Kenelle uutinen on kirjoitettu?
- Kenen muun näkökulmasta uutinen olisi voitu kirjoittaa?
- Kenelle muulle uutinen olisi voitu kirjoittaa?
- Valitse näkökulma, jota uutisessa ei ole ja kirjoita siitä näkökulmasta sama uutinen
- Valitse uusi kohderyhmä, jolle uutista ei ole kirjoitettu ja kirjoita sille sama uutinen

21

Lähteet

- Haastattelu
- Havainnointi
- Kirjalliset lähteet: kirjallisuus, viralliset asiakirjat, vanhat lehtiartikkelit, tiedotteet, toiset uutiset

22

Journalistin ohjeet

- Kirjoittaja vastuussa lukijoilleen
- Sisältöpäätökset tehtäväjournalistin perustein
- Kirjoittamista ei saa ulkopuolelta ohjata, estää tai rajoittaa
- Ei saa käyttää asemaansa väärin (henkilökohtainen hyöty)
- Mahdollisuus kieltäytyä, jos tehtävä laitonta, henkilökohtaisen vakauksen tai ammattietiikan vastaisista
- Yhteydet kirjoittajan ja omistajien välillä tuotava esiin, jos aihe käsittelee omistajia
- Lähteet mainittava

23

Journalistiset ohjeet

- Totuudenmukaista
- Haastateltaville kerrottava roolistaan, tiedonhankinta avointa
- Tiedot tarkistettava
- Miellipiteet ja seipiteet erotettava totuudesta
- Tietolähteisiin suhtauduttava kriittisesti
- Uutisia voidaan julkista rajallisinkin tiedoin ja täydentää myöhemmin
- Henkilötiedot pidettävä luottamuksellisesti
- Otsikko, ingressi, kuvateksti ja muu esittely vastattava sisältöä
- Piilomainonta kielletty

24

6

Journalistin ohjeet

- Haastateltavalle kerrottava, miten tietoja käytetään
- Haastateltavalle oikeus tarkistaa juttu ennen julkaisua
- Olennainen asiavirhe korjattava heti
- Jos henkilöstä aiotaan julkaista jotain hyvin negatiivista, tulee hänelle antaa mahdollisuus lausua oman mielipiteensä
- Etnistä alkuperää, kansallisuutta, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista tai vakaumusta ei saa tuoda esiin halventavasti tai asiaankuulumattomasti
- Arkaluonteisia asioita voi tuoda esiin vain henkilön suostumuksella tai jos ne ovat poikkeuksellisen merkityksellisiä

25

Journalistin ohjeet

- Sairaudesta tai kuolemasta tulee kertoa hienotunteisesti
- Julkisia tapahtumia voi selostaa ilman ihmisten suostumusta
- Alaikäisiä koskevia asioita on käsiteltävä huolellisesti
- Rikosuutisissa omat sääntönsä

26

Harjoitus 4: Ortodoksinen kirkko

- Kirjoita oma versio uutisesta

27

Lähteet

<https://blogs.helsinki.fi/kirjoittajantyokalupakki/otsikko-otsikointi/>
https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/tied_lehti_juuttu_osat.shtml
https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/kirjoitus/kirjoituskurssi/tied_lehti_juuttu_osat.shtml

28

Liite 5. Kurssikuvaus Ilmonet-palvelussa

Hae hakusanalla

 PAIKKA +

 AINEET +

 OPETUSKIELI +

 AIKA +

 LAJI +

 KOHDERYHMÄ +

 HAKU
 KIRJAUDU
 AJAN-KOHTAISTA

Ääni kuuluviin uutisia kirjoittamalla, osallistu verkossa tai paikanpäällä

KURSSI **HYBRIDIOPETUS**

Mistä aiheista sinä haluaisit lukea uutisia? Miten uutinen suunnitellaan, kirjoitetaan ja julkaistaan? Tule ideoimaan ja oppimaan yhdessä!

Mikä on uutinen? Miten uutisaiheen voi keksiä? Kuinka haastattelu tehdään? Miten aihe rajataan? Kaikkea tätä opit kursilla. Teemme lyhyitä uutisia kiinnostavista aiheista. Suomen kielen taitosi ei tarvitse olla täydellinen. Opettaja auttaa oikeinkirjoituksessa.

Opettaja luo internetsivun, jolla uutiset julkaistaan. Kurssin jälkeen opiskelijat voivat halutessaan jatkaa sivun ylläpitoa.

Käytämme kursilla selkosuomea. Kurssi on maksuton. Kurssille voi osallistua paikan päällä luokassa tai omalla tietokoneella kotona.

Ilmoittautuminen ma 07.08.2023 klo 10:00 alkaen
 Kurssitunnus: H233358
 Hint: Syksy 0,00 €
 Opettaja: Siikamäki Hanna
 Väline: Käytämme kursilla Teams-sovellusta, joten tarvitset internetyhteyden. Saat linkin etätapaamiseen opettajalta ennen kurssin alkua.
 Max. opiskelijamäärä: 12
 Min. opiskelijamäärä: 4

 Helsingin työväenopisto, Kallio, Opistotalo
 Helsinginkatu 26, 00530 Helsinki

 Alkaa Pe 22.09.2023 klo 17:00 - 20:30
 Päätyy Pe 27.10.2023 (5 krt, 20 t)

[NÄYTÄ KAIKKI OPETUSAJAT](#)
[LISÄÄ KALENTERIIN](#)

 Ilmoittautuminen päättynyt

[LISÄÄ SUOSIKKEIHIN](#)

[LATAA PDF TIEDOSTO](#)

JAA